सिन्धुली जिल्लाको

विपद्पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना २०७६

(Disaster Prepardness and Response Plan 2076, Sindhuli)

विपद्पूर्वतयारी योजना निर्माण तथा प्रकाशनमा सहयोगी निकायहरु :

जिल्ला विपद्व्यवस्थापन समिति
सिन्धुली

नेपाल रेडक्रस सोसाइटी
सिन्धुली जिल्ला शाखा

नेपाल सरकार
गृह मन्त्रालय
प्रजिअ फोन : ०४७-५२०५३३
सप्रजिअ फोन : ५२०६१०
फ्याक्स : ५२०१३३

जिल्ला प्रशासन कार्यालय

सिन्धुली

मितिः- २०७६।०४।२८

शुभकामना ।

सिन्धुली जिल्लामा वर्षेनी घटिरहने तथा घट्नसक्ने प्राकृतिक तथा मानवीय विपद व्यवस्थापनको पूर्वतयारी देखि प्रतिकार्य, पुर्नस्थापनासम्मको कार्यलाई व्यवस्थित वनाउनको लागि विपद पुर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना २०७६ तयार गरिएको छ । वि.स. २०६८ सालदेखि निरन्तर रुपमा प्रकाशन हुँदै आएको विपद पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना २०७६ मा परिवर्तित सन्दर्भका पक्षहरुलाई समेत समावेश गरी अद्यावधिक गरिएको छ । विशेषतः सिन्धुली जिल्ला प्राकृतिक विपदको दृष्टिकोणवाट निकै जोखिमपूर्ण जिल्लाको रुपमा पर्दछ । खासगरी वाढी, पहिरो, चटयाङ्ग जस्ता प्राकृतिक विपदका घटनाहरुवाट वर्षेनी जनधनको क्षति भईरहेको छ । विपदवाट हुने क्षती न्यूनीकरण गर्न पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यका सवै चरणमा स्थानीय तहको सक्रियता, नेतृत्व, तथा सरोकारवाला निकायसंगको समन्वय आवश्यक देखिन्छ । विगतका अनुभवलाई समेत समेटेर यस क्षेत्रसंग सम्बन्धित तथा कार्य गरिरहेका गैर सरकारी संघ सस्थाहरु, सवै सुरक्षा निकाय, जिल्ला विपद व्यवस्थापन समितिका सदस्य तथा विज्ञ व्यक्तिहरुको राय सुझाववाट तयार गरिएको यो योजना विपदव्यवस्थापनको लागि मार्गदर्शन समेत हो । सम्वद्ध सवै निकायको समन्वय तथा सहयोगमा विपद पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना २०७६ को पूर्णरुपमा कार्यान्वयन भई प्रभावकारी रुपमा जिल्लाको विपद व्यवस्थापनको लागि जिल्ला विपद व्यवस्थापन समिति र मेरो व्यक्तिगत तर्फबाट विशेष अनुरोध गर्दछु ।

अन्तमा यो कार्ययोजना तयारी तथा प्रकाशनको लागि निरन्तर रुपमा लागी पर्ने नेपाल रेडक्रस सोसाईटी, जिल्ला शाखा सिन्धुली, गैर सरकारी संस्था महासंघ, सहायक प्रमुख जिल्ला अधिकारी, जिल्ला प्रशासन कार्यालयका कर्मचारीहरु लगायत सम्पूर्णलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

शुभमस्तु ।

जनार्दन गौतम
प्रमुख जिल्ला अधिकारी
एवं
अध्यक्ष
जिल्ला विपद व्यवस्थापन समिति
सिन्धुली

विषय–सूची

विषय

भाग १ : पृष्ठभूमि

१.१ सिन्धुली जिल्ला एक परिचय
१.२ प्रतिकार्ययोजनाको उद्देश्य
१.३ प्रतिकार्यकार्ययोजनाको लक्षित समुह
१.४ प्रतिकार्ययोजना तर्जुमा प्रक्रिया र सहभागिता
१.५ प्रतिकार्ययोजनाको उपयोग र प्रयोग
१.६ प्रतिकार्ययोजनाको आवश्यकता तथा महत्व
१.७ प्रतिकार्ययोजनाका सीमा
१.८ प्रतिकार्ययोजनाको पुनरावलोकन

भाग २ : सिन्धुली जिल्लामा विपद्को अवस्था तथा योजना तर्जुमा सम्वन्धि पूर्वानुमान

२.१ सन्दर्भ सामाग्री पूनराबलोकनकानतिजा
२.२ दस्तावेजहरुको अध्ययन
२.३ बैठकका निर्णणहरु
२.४ विपद्को स्तरीकरण
२.५ नगरपालिका तथा गाउपालिकाको संकटाभिमुखता स्तरीकरण
२.६ जिल्लाका प्रमुख नदीनालाहरुको विवरण
२.७ यसवर्ष विपद्प्रभावित हुनसक्ने जनसंख्याको अनुमान
२.८ निकायगत भूमिका र जिम्मेबारी
२.९ क्षेत्रगत अगुवाहरु विवरण
२.१० नगरपालिका तथा गाउपालिकाको विवरण
२.११ एम्बुलेन्स तथा शववाहनसम्बन्धी विवरण
२.१२ सहयोगी निकायहरुमा अपुग देखिएका सामाग्री, स्रोत साधन र क्षमता
२.१३ सामान्य प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारीार्य कार्य

भाग ३ : पूर्वतयारी तथा सहयोग सम्वन्धी योजना

३.१ क्षेत्र :सूचना, सर्वेक्षण तथा समन्वय
३.२ क्षेत्र : खोजतलास तथा उद्धार
३.३ क्षेत्र : आपतकालीन आवास तथा गैर खाद्य सामाग्री
३.४ क्षेत्र : कृषि तथा खाद्य
३.५ क्षेत्र : खानेपानी तथा सरसफाइ
३.६ क्षेत्र : स्वास्थ्य तथा पोषण
३.७ क्षेत्र : शिक्षा
३.८ क्षेत्र : संरक्षण
३.९ क्षेत्र : पूननिर्माण
अनुसूचीहरु

भाग १ :

पृष्ठभूमि :

हाम्रो जस्तो भुधरातलीय वनोट तथा स्वरुप भएको देशमा मुलुकमा विपद्का घटनाहरु दिनानुदिन बढ्दै गइरहेका छन् । जलवायू परिवर्तनको कारणवाट आकस्मिक तथा वेमौसमी तथा नँया किसिमका विपदका घटनाहरु घटिरहेका छन् । जसवाट जनधनको क्षति पनि वर्षेनी वृद्धि हुदै गएको छ । यसरी आइरहने विपद्को सामना गर्न वर्तमान समयमा विपद्को मार खेपिरहेका समुदायको क्षमताको विकास गर्नुपर्ने आवश्यकता टड्कारो रूपमा देखा परेको छ । राष्ट्रिय स्तरमा विपद्को सामना गर्ने क्षमताको केहि हद सम्म विकास भएता पनि त्यसले स्थानीय समुदायका समस्यालाई प्रत्यक्ष रुपमा सम्बोधन गर्न सक्ने सम्भावना कम रहने भएकोले स्थानीय तहमा विपद्को सामना गर्ने क्षमताको विकास भएमा त्यसले राष्ट्रिय क्षमतामा समेत सकारात्मक सहयोग मिल्ने यथार्थलाई नकार्न सकिँदैन । हरेक विकास योजनाप्रति समुदायको अपनत्वको भावना जागृत गर्न जनताको प्रत्यक्ष सहभागिताको प्रत्याभूति हुने किसिमले स्थानीय तहमा बनेका सहभागितामूलक योजनालाई समेटेर राष्ट्रिय योजना तर्जुमा गर्नुपर्दछ । अहिले संघीय संरचनाको अभ्याससँगसँगै विपद् व्यवस्थापनको नीतिनियमहरु निर्माण तथा संसोधनको चरणमा छ । संघ, प्रदेश तथा स्थानीय तहको नेपालको संविधान २०७२ ले तोकिदिएको अधिकारका सूचीभित्र विपद् व्यवस्थापनलाई समावेश गरेसँगै विपद् व्यवस्थापनको क्षेत्र तथा यसको मूलप्रवाहिकरणले व्यापकता पाएको छ । फलस्वरुप संघीय सरकारबाट विपद जोखिम न्यूनिकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ लागू गराई मातहतका सबै निकायहरुमा यसको प्रवेशलाई अनिवार्य गरेको छ । हरेक स्थानीय तहमा विपद व्यवस्थापन ऐन हुने र सोही ऐनका आधारमा निर्मित नीतिनियमहरुको आधारमा रही विपद्का सम्पूर्ण पक्षहरु सम्बोधन गर्ने गरी स्थानीय तहलाई नै जिम्मेबार बनाएको छ । सिन्धुली जिल्लाले पनि २०६८ सालदेखि नै नेपाल सरकारको निर्देशन तथा निर्देशिकाअनुसार जिल्लाको विपद पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनालाई कार्यान्वयनमा ल्याएको छ र यसलाई हरेक वर्ष अध्यावधिक गर्दै आइरहेको छ । यस योजनाले विपद् पूर्व गर्नुपर्ने पूर्वतयारी, विपद् पश्चात् गरिने प्रतिकाय तथा पुर्नस्थापनाको कार्यलाई क्षेत्रगत रुपमा जिम्मेबारी बाँडफाँट गरी समेट्ने प्रयास गर्दै आइरहेको छ ।

विपद्को स्थितिलाई हेर्दा पछिल्लोपटक २०७२ बैसाख १२ गते गएको बिनासकारी भूकम्प तथा त्यसपश्चातका पराकम्पनबाट सिन्धुली जिल्लामा पनि १५ जनाको मृत्यु, करिब २ सय ३० जना घाइते तथा करिब ४२ हजार भवनहरुमा क्षति पुगेको छ भने करिब १ लाख ९० हजार जनसंख्या प्रभावित भएको देखिन्छ । इतिहास पल्टाउने हो भने सिन्धुली जिल्लामा वि.सं १८९० को महाभुकम्प, वि.सं १९५९ को वाढी (यसलाई उनसठ्ठा पनि भन्दछन्) ले सिन्धुली माढी, मरिण खोला तथा कमलाखोँचको खेतियोग्य जमिनलाई व्यापक विनास गरेको थियो), वि.सं १९६६ मा सलहको आक्रमण (यस समयमा मरिणखोला र सिन्धुली माढीको सम्पुर्ण वालीहरु सलहले विनास गरेको थियो), वि.सं १९९० को महाभुकम्प (यसलाई नब्बे सालको भुँइचालो पनि भन्दछन्), वि.सं २००१ मा सिन्धुली जिल्लामा व्यापक असिनापात भएको, वि.सं २०११ को वाढी, वि.सं २०१२ को खडेरी र भोकमरी, वि.सं २०२३ मा फुटेको सेती पहिरो, वि.सं २०२७ मा आएको वाढी, वि.सं २०३८ मा आएको वाढी (यस समयको वाढीले १९५९ सालमा आएको वाढीले वढाएको खोलाको आयतन समान वनाएको थियो), वि.सं २०४१ को वाढी (यस बाढीले सिन्धुलीको विकास फड्कोलाई २० वर्ष पछाडी पारेको विश्वास गरिएको छ), वि.सं २०४५ को भुकम्प तथा वि.सं २०५० र २०६१ मा आएको वाढीले यस जिल्लामा धेरै जनधनको क्षति गरेको थियो । *(श्रोत : जिल्ला पार्श्व चित्र २०७२, सिन्धुली)*

यस जिल्लाको उत्तरतर्फ महाभारत र दक्षिणतर्फको भुभाग चुरे पर्वत श्रृंखलामा पर्ने भएको कारणले प्रायः सबै भुभाग भिरालो किसिमको छ । भिरालो भएको कारणले वर्षातमा खहरे खोलाले एकतिर माथिल्लो क्षेत्रको माटोलाई बगाएर लैजान्छ भने अर्कोतिर चुरे पहाडबाट समेत वालुवा, गेग्ग्रानहरू बगाई दक्षिणतिर जोडिएका जिल्लाहरुको समथर क्षेत्रको भूमिमा लगि थुपारी दिने गर्दछन् । जसले गर्दा यस जिल्लाको भु-क्षयको अवस्था दिनप्रतिदिन बढ्दै गएको छ भने दक्षिणतिरका छिमेकी जिल्लाहरुका उब्जाउ भूमिहरू मरुभूमिमा परिणत हुँदै गएका छन् । यसका अतिरिक्त सिमानामा रहेका नदीहरुः- कोशी, रोशी, बागमती, तावा, मुख्य नदीहरु- कमला, मरिण, वाक्सु, चदाहा, बन्दिजोर, क्यानखोला, गौमती, गड्यौली, कोखाजोर, धनमना तथा अन्य नदीहरु(सिम्ले, वितिजोर, अरुण, ककुर लगायत ठुलासाना गरी यस जिल्लामा रहेका १४९ वटा खहरे, खोला तथा नदीहरुबाट आउने बाढीले जिल्लाका सबै गाबिसहरुमा ठूलो मात्रामा जनधनको क्षति तथा भूक्षय हुने गरेको छ । जिल्ला प्रशासन कार्यालय तथा नेपाल रेडक्रस सोसाइटी सिन्धुली जिल्ला शाखाले नियमित रुपमा वितरण गर्ने राहत सामाग्रीहरुको विवरण हेर्दा जिल्लामा आगलागी पनि विपद्को स्तरीकरणमा अगाडि नै देखिन्छ । २०७३ श्रावणदेखि २०७४ असारमसान्त सम्मको गैर खाद्य राहत वितरण विवरण हेर्दा ७७ घरधुरीमा आगलागी भएको देखिन्छ (सिन्धुली रेडक्रस, ४७ औं जिल्ला सभा विशेषाङ्क, २०७४) । आ.व. २०७५/७६ मा मात्रै जिल्ला प्रशासन कार्यालयवाट रु १३ लाख वरावरको रकम विपद वाट मृत्यु भएका नजिकका हकदार तथा विपद प्रभावितहरुलाई वितरण गरिएको छ । यसमा धैरै जसो आगलागी, हावाहुरी र चटयाङ्गका घटनाहरु धेरै रहेका छन् ।

सिन्धुली जिल्लाको विपद्को परिदृष्य हेर्दा जिल्लामा विपद्का घटनाहरु बारम्बार भइरहेको देखिन्छ । विपद्को समयमा निश्चय पनि प्रभावित व्यक्ति तथा समूदायलाई सहयोगको आवश्यकता पर्दछ र सहयोग कार्यलाई जति सक्दो छिटो र छरितो गराउनु पर्दछ जसले गर्दा थप क्षति हुनबाट बचाउन सक्दछ । विपद् परिसकेपछिको कार्यमा गरिने लगानी र प्रतिफल भन्दा विपद् पूर्व गरिने न्यूनीकरण र

पूर्वतयारी कार्य ६ गुणा सस्तो र प्रभावकारी हुन्छ भन्ने कुरा विभिन्न अध्ययनहरूले देखाएका छन् । यद्यपि विपद्लाई कुनै सावधानी वा लगानीले जोखिममुक्त बनाउन भने कठिन छ तर पनि विपद् पूर्व गरिने न्यूनिकरण र पूर्वतयारीका कार्यहरूलाई महत्वका साथ कार्यान्वयन गरिनुपर्दछ र यस कार्ययोजनाको उद्देश्य पनि विपद्को समयमा तथा तत्पश्चातको अवस्थामा उत्पन्न हुने असहज अवस्थालाई सामान्य बनाउने कार्यलाई योजनाबद्ध रुपमा कार्यान्वयन गर्ने हो । त्यसैले विगतको अनुभवका आधारमा मानवीय सहयोगलाई व्यवस्थित बनाउन प्रतिकार्य योजना महत्वपूर्ण देखिएकोले जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, सिन्धुलीले यो विपद् प्रतिकार्य तथा पूर्वतयारी योजना २०६८ अध्यावधिक गरी २०७६ तर्जुमा गरेको छ ।

१.१ सिन्धुली जिल्लाको सामान्य परिचय :

परापूर्व कालदेखि नै आफ्नै छुट्टै पहिचान कायम राख्न सफल सिन्धुली जिल्ला संघीय नेपालको प्रदेश नं. ३ अन्तर्गत रहेको छ । ऐतिहासिक सम्पदा सिन्धुलीगढी दरबार रहेको जिल्ला भनेर परिचित सिन्धुलीलाई जुनारको जिल्ला भनेर पनि चिनिन्छ । दक्षिण एसियाकै नमुना बाटोको रुपमा बिपी राजमार्ग निर्माण भई सञ्चालनमा आए पश्चात् मध्यमाञ्चल अन्तर्गत पूर्वी तराईका जिल्लाहरु र पुर्वाञ्चल विकास क्षेत्रलाई राजधानीसँग जोडने प्रमुख द्वारको रूपमा विकसित भइरहेको छ ।

- भौगोलिक अवस्थिति :

कुल क्षेत्रफल	: २४९१ वर्ग किमी
अक्षांश	: २६° ५५’ देखि २७°२२’ उत्तरी अक्षांश
देशान्तर	: ८५° १५’ देखि ८६° २५’ पूर्वी देशान्तर
उचाइ	: १६८ मिटरको उचाइदेखि २७९७ मिटरसम्म
लम्बाई	: १०६ किमी
चौडाइ	: २३.३ किमी
हावापानी	: बिषम (उष्ण, उपोष्ण र समशीतोष्ण)
वर्षात	: औषत् १४२० मिमि (सबैभन्दा उच्च ३५५४ मिमि)
तापक्रम	: ५.३ सेन्टिग्रेडदेखि २८.३ सेन्टिग्रेडसम्म

- सिमाना

पूर्व	: उदयपुर, सिराहा
पश्चिम	: रौतहट, मकवानपुर र काभ्रे
उत्तर	: रामेछाप, ओखलढुंगा
दक्षिण	: धनुषा, महोत्तरी, सर्लाही

- **राजनैतिक/प्रशासनिक विभाजन**

प्रदेश नं.	: ३ (तीन)
नगरपालिका	: २
गाउँपालिका	: ७
वडा	: ७९
निर्वाचन क्षेत्र	
प्रतिनिधिसभा	: २
प्रदेशसभा	: ४

- **भौगोलिक विभाजन**

सिन्धुली जिल्ला भौगोलिक हिसावले पहाडी प्रदेशमा पर्दछ । यसलाई भित्री मधेशको जिल्लाको रुपमा पनि राखिएको छ । यस जिल्लाको उत्तरी भागमा पश्चिमबाट पूर्वतिर बगेको सुनकोशी नदी, मध्यभागमा महाभारत श्रृङ्खला र दक्षिणमा जिल्लाको मध्यभाग हुँदै पश्चिम बगेको मरिनखोला र पूर्वदक्षिण हुँदै बगेको कमला नदी पर्दछ । विगतका विपदका घटना हेर्दा यस जिल्लामा वाढी पहिरो, आगलागीका घटनाहरु बढी घटने गर्दछन् । विपद्को हिसावमा बाढीले प्रभाव पार्ने क्षेत्रहरु निम्न छन् ।

गढतीर क्षेत्र : महाभारत श्रृङ्खलाभन्दा उत्तरतिर अवस्थित रहेको तथा सुनकोशी नदीको किनारा क्षेत्रलाई गढतीर क्षेत्र भनिन्छ । सुनकोशी गाउँपालिका, गोलन्जोर गाउँपालिका र फिक्कल गाउँपालिकाका धेरै भूभागहरु यस क्षेत्रमा पर्दछन् । यस क्षेत्र तुलनात्मक रुपमा सुख्खा तथा भिरालो जमिन रहेको तथा खरको छानो भएको आवासहरु भएकाले आगलागीको खतरा अधिक तथा नदीको किनारा भएकोले बाढीको उच्च जोखिम क्षेत्र भित्र पर्दछ । भूउपयोगको हिसावले यो उब्जनी क्षेत्र पनि हो । यस क्षेत्रबाट मध्यपहाडी लोकमार्ग सञ्चालित भएसँगै सेवा तथा सुविधाको पहुँच पुगेको छ ।

मरिण क्षेत्र : महाभारत श्रृङ्खलाभन्दा दक्षिण तथा सिन्धुली सदरमुकामभन्दा पश्चिम मरिण खोलाको आसपासमा रहेका घ्याङलेक गाउँपालिका, कमलामाई नगरपालिका वडा नं. १ र २ का केही भूभाग, मरिण गाउँपालिका तथा हरिहरपुरगढी गाउँपालिका यस क्षेत्र अन्तर्गत पर्दछन् । मरिण खोलाको उद्‌गम क्षेत्र घ्याङलेक गाउँपालिका वडा नं. २ देखि हरिहरपुरगढी गाउँपालिका वडा नं. ९ सम्मका क्षेत्र मरिण खोलाबाट प्रभावित क्षेत्र हुन् । उच्च उर्वर खेतीयोग्य जमिन कटान, भू-क्षय र मानवीय क्षतिको हिसावले यो क्षेत्र उच्च जोखिममा रहेको छ । चुरेक्षेत्रबाट निस्कने खहरेखोलाहरुले बर्षेनी धनजनको क्षति पुऱ्याउदै आएको छ । भूउपयोगको हिसावले यस क्षेत्रलाई उब्जनी क्षेत्रको रुपमा पनि चिनिन्छ । यस क्षेत्रमा रहेको ठूला-ठूला फाँटहरुबाट पर्याप्त मात्रामा उब्जनी हुने भए पनि यातायातको सुविधा भने हिउँदमा मात्र रहेको छ ।

कमलाखोंज क्षेत्रः सिन्धुली सदरमुकामभन्दा पूर्व कमला नदी आसपासका बस्तीहरुलाई कमलाखोंज क्षेत्र भनिन्छ । यस क्षेत्र अन्तर्गत दुधौली नगरपालिका र कमलामाई नगरपालिका वडा नं. ९, १०, १३ र १४ का बस्तीहरु पर्दछन् । विशेष गरी बर्षात्को समयमा कमला नदीबाट त्यस क्षेत्रका बासिन्दाले हरेक वर्ष नोक्सानी बेहोर्दै आएका छन् । आवतजावतका हिसावले हालसम्म कुनै किसिमको पक्की पुल नहुनु, तथा आवश्यकता अनुसारको झोलुङ्गे पुल नहुनाले यस क्षेत्र बाढीबाट उच्च जोखिममा रहेको छ । कमलाखोंजलाई अन्न उब्जाउ हुने क्षेत्र हो । यहाँ रहेका ठुल्ठूला फाँटहरुबाट बर्षेनी ठूलो मात्रामा अन्न भण्डारण तथा वितरण हुने गरेको छ । यस क्षेत्रमा पनि यातायातको हिसावले हालसम्म पहुँच पुगिसकेको अवस्था छैन ।

तीनपाटन क्षेत्र : सिन्धुली सदरमुकामभन्दा पूर्वमा रहेको तीनपाटन गाउँपालिकाको सम्पूर्ण भूभाग तीनपाटन क्षेत्रका नामले परिचित ठाउँ हो । चदाहा खोला र यसका सहायक खोलाहरुले हरेक बर्ष यस क्षेत्रमा धनजनको क्षति पुऱ्याइरहेको छ । विगतका वर्षमा जोखिमको हिसावले परिचित सेती पैरी पनि यस क्षेत्रमा नै पर्दछ ।

यसबाहेक सडक दुर्घटनाको हिसावले विपी राजमार्ग तथा मध्यपहाडी लोकमार्गका खण्डहरु अति नै संवेदनशील मार्गको रुपमा रहेका छन् । यस क्षेत्रमा हरेक दिन सानाठूला दुर्घटनाहरु भइरहन्छ ।

- **भू-उपयोग :**

सिन्धुली जिल्ला कुल क्षेत्रफलमध्ये मध्ये करिव ५६ प्रतिशत भूभाग वनजंगलले ढाकेको छ । त्यस बाहेक करिब ३० प्रतिशत मात्र खेतीयोग्य जमिन र ३ प्रतिशत बाँझो जमिन रहेको देखिन्छ । जिल्लाको करिब १६०१९१ हेक्टर (६४.८३) जमिन वनजंगल तथा बुट्यानले ढाकेको छ । सामान्यतयः यस जिल्लाको सम्पुर्ण भू-भाग पहाडले बनेको छ । यस क्षेत्रको भूमि खाद्य बालीका लागि खासै उत्तम नभएता पनि यो जिल्ला फलफुलमध्ये जुनारका लागि प्रसिद्ध मानिन्छ । यहाँ रहेको जंगल विनास बढ्दै गएकोमा सबैको चासो त्यस क्षेत्रमा गएको पाइन्छ । उत्तरको पहाडी क्षेत्रको भूमि त्यति उव्जाउ किसिमको छैन र यो क्षेत्रको धेरैजसो भूमि वनजंगल तथा वुट्यानले ढाकेको छ भिरालो जमिन भएकाले यहाँ पहिरो तथा भूक्षय हुने गरेको छ । २०२३ सालमा फुटेको सेती पहिरो यही क्षेत्रमा पर्दछ । अझ चुरे पर्वतमा पर्ने भू(भाग त बढी भिरालो धरातल कडा चट्टान र वालुवाले बनेकोले खेतीपातीको लागि उपयुक्त छैन । *(स्रोतः जिल्ला जनसंख्या पार्श्वचित्र, २०७०)*

- **भेषभुषा र रहनसहन :**

यस *जिल्लामा वाहुन क्षत्री, आदीवासी जनजाती तथा सिमान्धृत समुदायका हायू जस्ता जातीको समेत वसोवास रहेको पाईन्छ । सवभन्दा वढी जनजातीहरुको वाहुल्य रहेको हुँदा यँहाको* रहनसहनमा यिनीहरुको प्रभाव वढी परेको देखिन्छ । जनसाख्यिक हिसावले सवै भन्दा वढी तामाङ्गको वस्ती देखिन्छ । प्रायः वस्तिहरु (Settlements) एकै स्थानमा झुपुक्क परेर (Cohesively) रहेको देखिन्छ । अधिकांश घरहरु ढुङ्गा माटो र काठवाट निर्मित तथा काठ र खर, टायल प्रयोग गरी छाना छाइएको अवस्थामा पाइन्छन् । भेषभुषाको हकमा परम्परागत तथा आधुनिक दुवै किसिमका पहिरनहरु प्रयोग गरिन्छ कमिज, सुरुवाल, टोपी, पाइन्ट, पंगप, फरिया, पटुका, चोलो आदि प्रमुख वस्त्रहरु हुन ।

- **जातजाति, भाषाभाषी :**

जातीगत आधारबाट हेर्दा राष्ट्रिय जनगणना २०६८ को तथ्याङ्कअनुसार सिन्धुली जिल्लामा पहिलो स्थानमा तामाङ जाती ७९५९० (२६.९% त्यसपछिका प्रमुख जातीहरुमा क्रमश मगर (१४%), क्षेत्री (१३.७%), ब्राम्ह्ण (७.८%), नेवार (६.३%), दनुवार (५.८%), कामी (४.६%) सार्की (३.६%), माझी (३.५%) आदी प्रमुख रहेका छन । यस जिल्लामा मातृ भाषा नेपाली बोल्नेको संख्या १२०१०९(४०.६%) सवै भन्दा बढी रहेको छ भने मातृभाषाहरुमा क्रमशः तामाङ, मगर, दनुवार आदि रहेका छन् । (स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना, २०६८)

- **आर्थिक आधार :**

यस जिल्लाको आर्थिक पक्षको मुल आधार कृषि क्षेत्र नै हो । उद्योग र पर्यटन ब्यबसाय निकै न्युन रहेको छ । राष्ट्रिय कृषि गणना २०६८ अनुसार यहाँ ५१२३३ कृषि चलन अर्थात कृषक परिवार रहेका छन । मुख्य आन्दानी कृषि हुने कृषक परिवार ८३.५९% र कृषक परिवार प्रतिशत ८८.९८% रहेको छ । स्थायी बालीहरुमा, जुनार, सुन्तला कागती, आँप, केरा भुई कटहर

आदी प्रमुख रहेका छन । यो जिल्ला जुनार उत्पादनको लागि अरु जिल्लाहरुभन्दा निकै अगाडि रहेको छ । (स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना, २०६८)

- **जनसंख्या सम्बन्धी विवरण :**

राष्ट्रिय जनगणना २०६८ अनुसार सिन्धुली जिल्लाको कुल जनसङ्ख्या २,९६,१९२ रहेको छ । यो संख्याले नेपालको कुल जनसंख्याको १.१२ प्रतिशत अंशको प्रतिनिधित्व गर्दछ । कुल जनसंख्यामध्ये पुरुष १,४२,१२३ जना र महिला १,५४,०६९ जना रहेको छ । कुल ५७,५८१ परिवारहरुमा प्रति परिवार लगभग ५.१४ जना सदस्यहरु रहेको पाइन्छ । पारिवारिक वनावटको हिसावमा ५ जना मात्र सदस्यहरु भएको परिवार सङ्ख्या सवैभन्दा धेरै रहेको देखिन्छ । यस जिल्लाको औषत बार्षिक जनसङ्ख्या वृद्धिदर ०.५८ प्रतिशत रहेको छ । धर्म अनुसार जनसंख्या वितरणमा ६४ प्रतिशतभन्दा धेरै हिस्सा हिन्दू धर्मावलम्वीले ओगटेको छ ।

जनसंख्यासम्बन्धी विवतरण

क्र.स.	विवरण	जनगणना २०६८
१	जम्मा जनसंख्या	२९६१९२
२	महिलाको जनसंख्या	१५४०६९
३	पुरुषको जनसंख्या	१४२१२३
४	लैगिंक अनुपात(प्रति सय महिलामा पुरुष)	९२.२४
५	घर परिवार संख्या	५७५८१
६	औषत परिवार संख्या	५.१४
७	वार्षिक जनसंख्या वृद्धि दर	०.५७
८	शहरी जनसंख्या र प्रतिशत	३९४१३ (१३.३%)
९	ग्रामिण जनसंख्या र प्रतिशत	२५६७७९ (८७.७%)
१०	जन घनत्व (जना प्रति बर्ग कि.मि.)	११९
११	विदेश गएकाहरुको कुल जनसंख्या र प्रतिशत	१५२८७ (५.१६%)
१२	अपाङ्गताको संख्या	६४६६
१३	आश्रित अनुपात	८९.२०
१४	वाल आश्रित अनुपात	७४.१४
१५	बृद्ध आश्रित अनुपात	१५.०७

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना, २०६८

गाउँपालिका तथा नगरपालिकाअन्तर्गत रहेका जनसंख्या विवरण :

विवरण	दुधौली नपा	कमलामाई नपा	तिनपाटन गापा	फिक्कल गापा	गोलन्जोर गापा	सुनकोशी गापा	घ्याङलेक गापा	मरिण गापा	हरिहरपुर गढी गापा
जम्मा जनसंख्या	६५३०२	६४३६६	३६४०५	१६९६८	१९३२९	२१४७३	१३७६१	२७८२२	२७७२७
महिलाको जनसंख्या	३४२९८	३३९२४	१९०२९	८८२५	९९२९	११४८५	७२९०	१४५४०	१४४५२
पुरुषको जनसंख्या	३१००४	३०४६२	१७३७६	८१४३	९४००	९९८८	६४७१	१३२८२	१३२७५
लैगिंक अनुपात (प्रति सय महिलामा पुरुष)	९०.४०	८९.७९	९१.३१	९२.२७	९४.६७	८६.९७	८८.७७	९१.३५	९१.८६
घर परिवार संख्या	१३१६४	१४३१५	६८७९	३०३५	३६८१	४५७	२४५७	४८७०	४५८६
औषत परिवार संख्या	४.९६	४.५०	५.२९	५.५९	५.२५	४.७१	५.६०	५.७१	६.०५

जन घनत्व (जना प्रति बर्ग कि.मि.)	१६३	१५९	८९.९१	९१.७०	१००.६७	१४४	८९.२७	८३.३८	८०.८४
विदेश गएकाहरुको कुल जनसंख्या र प्रतिशत	३३९३	३२९८	१५७९	७२९	६९२		११७१	१७०३	१७९४
अपाङ्गताको संख्या	११०८	१४८७	६५५	३५८	५८४	४३०	२९२	७४५	८०७
वाल आश्रित संख्या	६८९६	५७६९	३५१३	२०८६	१८२७	१८०७	२१२७	३२३९	३२२२
बृद्ध आश्रित संख्या	२२९९	२४८७	१३७६	५८२	८४९	१०६२	३६४	७३६	६७४

स्रोत : सिन्धुलीका स्थानीय तह वस्तुगत विवरण, २०७४

१.२ प्रतिकार्य योजनाको उद्देश्य :

विपद्बाट प्रभावित भई सम्भावित क्षति हुन सक्ने अवस्थाबाट समुदायलाई जोगाउनु र प्रभावित भएका समुदायलाई स्थानीय स्रोतको अधिकतम उपयोग गर्दै तत्काल राहत तथा उद्धार सेवा प्रदान गर्नु साथै विभिन्न क्षेत्रसँग समन्वय गरी प्रभावित समुदायलाई व्यवस्थित, प्रभावकारी तथा जवाफदेहितायुक्त मानवीय सहयोग उपलब्ध गराउनु यस योजनाको मुख्य उद्देश्य हो ।

- **प्रतिकार्य योजनाको विशिष्ट उद्देश्य** :
  - मानवीय सहयोगका लागि *पहिले नै उपयुक्त तथा* पर्याप्त पूर्वतयारी तथा सहयोग योजनाको तर्जुमा गर्नु,
  - विपद्मा परेका व्यक्ति, परिवार र समुदायलाई तत्काल उद्धार गरी मानवीय सेवा प्रदान गर्नु,
  - विपद्बाट प्रभावित समुदायलाई सुरक्षित र सम्मानजनक जीवनयापनका लागि आधारभूत सहयोग उपलब्ध गराउनु,
  - उपलब्ध न्यूनतम साधन-स्रोतको अधिकतम उपयोग गर्दै आवश्यक पर्ने थप साधन-स्रोतको खोजी गरी नेपाल सरकार र जिल्ला विपद व्यवस्थापन समितिबाट भएका निर्णयको कार्यान्वयन गर्न सरोकारवाला निकाय तथा सङ्घसंस्थासँग समन्वय गरी विपद् प्रभावित समुदायलाई सहयोग उपलब्ध गराउनु,
  - विपदवाट हुने मानवीय असरहरूलाई कम गर्नका लागि विपद्बाट प्रभावित मानिसहरूका आवश्यकताहरू परिपूर्ति गर्नका निमित्त समयमा नै समान तथा समन्वयात्मक सहयोग उपलब्ध गराउने कुरा सुनिश्चित गरेर जिल्ला विपद व्यवस्थापन समिति मार्फत नेपाल सरकारलाई सहयोग उपलब्ध गराउनु ।
  - कुनै पनि मानवीय सहयोग मानवीय सिद्धान्त अर्थात् मानवता, निष्पक्षता तथा,अविभेद, तटस्थताको सिदान्त बमोजिम उपलब्ध गराउनु ।

१.३ प्रतिकार्य योजनाको लक्षित समूह :

यस कार्ययोजनाका लक्षित समूहहरु निम्न अनुसार हुनेछन् :
सिन्धुली जिल्लाका ५७५८१ घरधुरीमा बसोबास गर्ने २,९६,१९२ जना स्थानीय बासिन्दाहरु नै यस योजनाको मुख्य लक्षित समुदाय हुन् । विपदवाट वढी प्रभावित तथा जोखिममा रहेका महिला, वालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक तथा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु विशेष प्राथमिकता तथा लक्षित समूहमा पर्दछन् । यससँगै अन्य जिल्लाबाट विभिन्न पेशा व्यवसायमा संलग्न भई यस जिल्लाभित्र बसोबास गर्ने व्यक्तिहरु पनि लक्षित समुहभित्र पर्दछन् ।

योजना कार्यान्वयनमा संलग्न हुने निकायहरुमा जिल्ला विपद व्यवस्थापन समिति तथा क्षेत्रगत सदस्यहरु साथै जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिका योजनाहरुलाई कार्यान्वयन गर्न प्रत्यक्ष परोक्ष रुपमा सहयोग गर्ने विपद जोखिम न्यूनिकरण तथा व्यवस्थापन राष्ट्रिय परिषद, प्रदेश विपद व्यवस्थापन समिति, राष्ट्रिय तथा स्थानीय गैरसरकारी संस्था, दातृ निकाय तथा समुदाय तथा सामुदायिक संगठन, निजी क्षेत्रहरुसमेत पर्दछन् ।

१.४ प्रतिकार्य योजना तर्जुमा प्रक्रिया र सहभागिता

जिल्लामा जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिसँग छलफल गरी पहिलो चरणमा प्रारम्भिक विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको परिमार्जन तथा अध्यावधिक प्रकृया अन्तर्गत सुरुमा जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति सिन्धुलीले सबै सरोकारवाला निकायहरुको उपस्थितिमा प्रारम्भिक कार्यशाला गरी तीन सदस्यीय कार्ययोजना परिमार्जन समिति बनाई क्षेत्रगत समुहहरुलाई आफ्नो क्षेत्रको प्रतिकार्य योजना तथा स्रोत आंकलनलाई अध्यावधिक गर्ने कार्य सम्पन्न भयो । तत्पश्चात् क्षेत्रगत समुहहरुलाई छलफल गराई क्षेत्रगत कार्ययोजनालाई अन्तिम रुप दिई जिल्ला विपद व्यवस्थापन समितिमा पठाउने काम भयो । तर क्षेत्रगत समुहको नेतृत्व गर्ने जिल्लास्थित केही सरकारी निकायहरु संघीय संरचनाअनुसार प्रदेश तथा स्थानीय तहमा रहेकाले यस अध्यावधिक प्रतिकार्य

योजनामा जिल्ला प्रशासन कार्यालयभन्दा बाहेकका सरकारी निकायहरुलाई निस्कृय बनाइएको छ र उक्त क्षेत्रहरुलाई सम्बन्धित स्थानीय तहले नै नेतृत्व गर्ने गरी कार्ययोजनालाई अन्तिम कार्यशाला गोष्ठी सम्पन्न गरी अध्यावधिक गरिएको छ ।

१.५ प्रतिकार्य योजनाको उपयोग र प्रयोग

सकेसम्म् विपद्को सामना कसैले गर्नु नपरोस्, धनजनको क्षति नहोस् भन्ने नै हो तर विपद् कुनै न कुनै कारणले आइ नै हाल्दछ । विपद् आइपरेपछि फेरि पनि पुरानै परम्परागत तरिकाले प्रतिकार्य गर्नु अहिलेको परिस्थितिमा निकै लज्जास्पद विषय हो । त्यसैले सम्भावित विपद्हरुको सामना गर्न तथा सहज तरिकाले सामान्य अवस्थामा फर्काउन कस्ले, कहाँ, कसरी, कहिले के गर्न सकिन्छ भन्ने योजना आवश्यक हुन्छ । विपद पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना यस्तै एक आकस्मिक परिस्थितिका लागि निर्माण गरिएकोले विपद् पर्न साथ यो योजना सक्रिय हुन्छ । जिल्लाभित्र संचालन गरिने विपद् पूर्वतयारीका गतिविधिहरु सञ्चालन गर्न तथा गैरसरकारी संस्थाहरुलाई विपद् व्यवस्थापनका कार्यक्रमहरु सञ्चालन तथा परिचालनको स्वीकृति दिन पनि यो योजना उपयोगी हुन्छ । साथै स्थानीय तहले विकास तथा विपदका योजनाहरु बनाउदाको समयमा पनि यो योजना उपयोगी हुन्छ । सबै सरोकारवाला निकायहरुले एक आपसमा समन्वयमा रही आ आफ्नो जिम्मेवारी अनुसारको प्रतिकायको कार्य गर्न यो कार्य योजनाले सहयोग पुरयाउनेछ ।

१.६ प्रतिकार्य योजनाको आवश्यकता तथा महत्व

विपद् व्यवस्थापनभित्र गरिने विभिन्न चरणका कार्यमध्ये आपत्कालीन योजना विपद् परे लगत्तै स्थिति सामान्य नभएसम्म कार्यान्वयन हुन्छ । विपद्को समय ज्यादै संवेदनशील भएकोले यस समयमा गर्ने मानवीय सहयोगका कार्यले पनि महत्वपूर्ण स्थान ओगटेको हुन्छ । यसकारण यस योजनाको निकै ठूलो महत्व रहेको यथार्थलाई अस्वीकार गर्न सकिँदैन । त्यसैले यस प्रतिकार्य योजनाको आवश्यकता र महत्वलाई अग्रस्थानमा राख्न सकिन्छ । आपत्कालीन योजनाका निम्न महत्वले यसको आवश्यकतालाई पुष्टि गर्दछ :

- योजनाले विपद्को समयमा मानवीय सहयोगलाई व्यवस्थित गर्ने सूनिश्चितता दिन्छ ।
- विपद्को जोखिम कम गर्न समुदायलाई हातेमालो गर्ने वातावरण बनाउन प्रेरणा दिन्छ ।
- पीडित समुदायलाई आफ्नो अधिकार र दायित्वको बारेमा सचेत गराउँछ ।
- उद्धार र राहतजस्ता कार्यमा पीडित तथा लक्षित समुदायको समान पहुँचको प्रत्याभूति गर्छ ।
- आपत्कालीन समयमा सूचना र जानकारी प्रक्षेपणलाई व्यवस्थित गर्न सहयोग गर्छ ।
- सामाजिक, सांस्कृतिक मर्यादा तथा सद्भाव अभिवृद्धिको लागि मार्ग प्रशस्त गर्छ ।
- सरोकारवाला निकायमा एक आपसमा समन्वय तथा जिम्मेवारीमा स्पष्टता भई विपद व्यवस्थापनको कार्य प्रभावकारी हुन्छ ।
- खानेपानी, सरसफाइ र स्वास्थ्य प्रबर्द्धनका विषयलाई व्यवस्थित गर्न सहयोग गर्छ ।
- स्रोतको सही सदुपयोग गरी पीडित समुदायलाई विपद्को पीडाबाट मुक्ति दिने बाटो तयार गर्छ ।
- क्षेत्रगत रूपमा कामको बाँडफाँड हुने हुँदा मानवीय सहयोग पारदर्शी, प्रभावकारी र व्यवस्थित हुनुको साथै सेवा प्रदायकमा जवाफदेही र उत्तरदायित्वको भावनाको विकास गराउँछ ।

१.७. प्रतिकार्य योजनाका सीमा

प्रतिकार्य योजनाको प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयनको लागि देहायका सिमाहरु रहनसक्छन् ।

- यो कार्ययोजना विकास निर्माणसँग सम्बन्धित नभएर विपद्को समयमा मात्र कार्यान्वयनमा आउने भएकाले विपद नपरेमा यसका सबै प्रावधान निस्कृय रहन सक्नेछन् ।
- कार्ययोजना राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय मान्यताअनुरुप क्षेत्रगत (Cluster) अवधारणा अन्तर्गत तर्जूमा गरिएको छ । साथै तथ्याङ्क संकलन र आवश्यकता पहिचानका लागि बहुक्षेत्रिय द्रुत लेखाजोखा अपनाउने योजनाले निर्धारण गरे पनि सो अनुरुपको जनशक्ति जिल्लामा अभाव हुन सक्नेछ ।
- विपद् परिहालेको अवस्थामा कार्ययोजनाअनुरुप मानवीय सहयोग उपलब्ध गराउन जिल्ला जिल्ला विपद व्यवस्थापन समितिसंग स्रोतको अभाव हुने भएकाले कार्ययोजना अनुरुप विपद् प्रतिकार्यका कार्यक्रम सञ्चालन गर्न अन्य निकाय र केन्द्रको भर पर्नु पर्ने हुन्छ ।
- प्रतिकार्य योजनाको कार्यान्वयनका लागि क्षेत्रगत रुपमा जनशक्ति तयार गर्न समय लाग्नेछ र त्यसको लागि स्रोतका खोजी गर्नु पर्ने अवस्था रहन्छ, जुन उपलब्ध हुन्छ भन्ने अहिले नै निर्क्योल गर्न सकिँदैन ।
- जिल्लाको विपद्को सबभन्दा खराब परिस्थितिलाई अनुमान गरी बनाइएको हुँदा यसमा उल्लिखित क्रियाकलाप तथा बजेट महत्वकांक्षी रहेको ।

- स्थानीयतहवाट विपद व्यस्थापनको क्षेत्रमा भएका कार्यमा एकरुपता कायम गर्न कठिनाई हुनु ।

- नया संरचना अनुसार विगतमा जिल्लास्थित कार्यालयवाट गरिदै आएका क्षेत्रगत अवधारणालाई परिवर्तित सन्दर्भमा प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयनमा ल्याउनु ।

१.८ कार्ययोजनाको पुनरावलोकन

जिल्लाको बदलिँदो परिस्थिति, उपलब्ध स्रोत तथा साधन, मानव संसाधनको समेत विश्लेषण गरी यस कार्य योजनालाई हरेक वर्ष पुनरावलोकन गरिनेछ । विपद्का घटनाहरुबाट पारेका असरहरुमा कार्ययोजनाले सम्बोधन गर्न नसकिएका खाडलहरुलाई पुर्नका लागि कार्ययोजनाको पुनरावलोकन जिल्ला विपद व्यवस्थापन समिति, सिन्धुलीले सबै क्षेत्र सदस्यहरु तथा सरोकारवाला निकायहरुसँगको समन्वय तथा सहकार्यमा क्षेत्र समुहहरुबाट अध्यावधिक गर्दै अन्तमा समग्र प्रतिकार्य योजना अध्यावधिक गरिनेछ ।

भाग : २

विपद्को अवस्था तथा योजना तर्जूमा सम्बन्धी पूर्वाअनुमान

२.१ सन्दर्भ सामग्री पुनरावलोकनको नतिजाः

अन्तराष्ट्रिय अभ्यासहरुलाई आत्मसात् गर्दै नेपालले पनि विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जूमा गर्ने कार्य विगत केही वर्षदेखि गर्दै आइरहेको छ । विपद जोखिम न्यूनिकरण तथा व्यवस्थापन राष्ट्रिय परिषद (तत्कालिन केन्द्रीय दैवीप्रकोप उद्धार समिति) बाट प्राप्त निर्देशिका अनुसार जिल्ला विपद व्यवस्थापन समिति सिन्धुलीले विपद व्यवस्थापनको क्षेत्रमा काम गर्ने जिल्लाका सरकारी निकाय, स्थानीय तह तथा राष्ट्रिय/अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संघ संस्थाहरूको सहभागितामा र २०६८ सालमा पहिलोपटक विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा गरिएको र यसलाई परिवर्तित समयानुकुल हरेक वर्ष पूनरावलोकन तथा अध्यावधिक गर्दै आइरहेको छ । यसैको अभ्यास तथा सम्बन्धित मन्त्रालयको निर्देशन अनुसार यस वर्ष पनि विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तयार गरिएको हो ।

२.२ दस्तावेजहरूको अध्ययनः

यस विपद पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना अध्यावधिकका क्रममा दैवी प्रकोप उद्धार ऐन २०३९, नेपाल सरकारबाट स्वीकृत विपद् व्यवस्थापन राष्ट्रिय रणनीति २०६६, विपद पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जूमा मार्गदर्शन २०६७, विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना सिन्धुली २०६८, २०६९, २०७० तथा २०७३, २०७५, ह्योगो कार्यसंरचना २००५-२०१५, सेन्डाई कार्यसंरचना २०१५-२०३०, स्फेयर परियोजना २०११, विगतमा बनेका विभिन्न जिल्लाका विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाहरु अध्ययन गरी विभिन्न क्षेत्रका विज्ञहरूसँग परामर्श गरिएको छ ।

त्यसैगरी संघीय नेपालको संविधान २०७२ र त्यसपश्चात बनेका विपद जोखिम न्यूनिकरण तथा व्यवस्थापन ऐन २०७४, विपद जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन नियमावली २०७६, विपद जोखिम न्यूनिकरण राष्ट्रिय नीति २०७४, विपद जोखिम न्यूनिकरण राष्ट्रिय रणनैतिक कार्ययोजना २०७४, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ लाई समेत अध्ययन गरी यस योजनालाई अध्यावधिक गरिएको छ । योजना परिमार्जनको चरणमा आइपरेका नीतिगत अप्ठ्याराहरुलाई विषयविज्ञहरुबाट प्राप्त सुझावअनुसार परिमार्जन गरिएको छ ।

२.३ वैठकका निर्णयहरू

विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा मार्गदर्शन २०६७ अनुसार यस जिल्लाको विपद पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना २०६८ अध्यावधिक २०७५ लाई पूनरालोकन गरी नयाँ विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा गर्न गृह मन्त्रालयको निर्देशानुसार जिल्ला विपद व्यवस्थापन समिति सिन्धुलीले जिल्लाका विपद व्यवस्थापनमा कार्यरत सहयोगी संस्थाको सहयोगमा क्षेत्रगत तहहरूको बैठक आयोजना गरी योजनालाई अध्यावधिक गर्नुका साथै बैठक तथा कार्यशालाबाट प्राप्त रायसुझावहरूलाई योजनामा समाबेश गरेर विपद् पुर्वतयारी र प्रतिकार्य योजना २०७६ तर्जुमा गरिएको हो ।

२.४ विपद्को स्तरीकरण :

सिन्धुली जिल्लामा विपद्का घटनाहरुलाई हेर्ने हो भने यहाँ बाढी, पहिरो, आगलागी, महामारी, भुकम्प, असिना, हुरीबतास, बन्यजन्तु/सर्प/अन्य कीटपतङ्गको आतङ्क आदिबाट ग्रसित छ । यी घटनाहरुबाट यस जिल्लामा धेरै ठुलो मात्रामा जनधनको क्षति हुने गरेको छ । मुख्य रुपमा हेर्दा सिन्धुली जिल्लामा वि.सं १९५९ को वाढी (यसलाई उनसठ्ठा पनि भन्दछन् । यस बाढीले सिन्धुली माढी, मरिण खोला तथा कमलाखोँचको खेतियोग्य जमिनलाई ब्यापक विनास गरेको थियो), वि.सं १९६६ मा सलहको आक्रमण (यस समयमा मरिणखोला र सिन्धुली माढीको सम्पुर्ण वालीहरु सलहले विनास गरेको थियो), वि.सं १९९० को महाभुकम्प (यसलाई नब्बे सालको भुइँचालो पनि भन्दछन्), वि.सं २००१ मा सिन्धुली जिल्लामा व्यापक असिनापात भएको, वि.सं २०११ को वाढी, वि.सं २०१२ को खडेरी र भोकमरी, वि.सं २०२३ मा फुटेको सेती पहिरो, वि.सं २०२७ मा आएको वाढी, वि.सं २०३८ मा आएको वाढी (यस समयको वाढीले १९५९ सालमा आएको वाढीले वढाएको खोलाको आयतन समान वनाएको थियो), वि.सं २०४१ को वाढी (यस बाढीले सिन्धुलीको विकास फड्कोलाई २० वर्ष पछाडि पारेको विश्वास गरिएको छ), वि.सं २०४५ को भुकम्प, वि.सं २०५० र २०६१ मा आएको वाढी तथा २०७२ सालमा आएको विनासकारी भूकम्पले यस जिल्लामा धेरै जनधनको क्षति गरेको छ । नियमित रुपमा बर्षात्को समयमा आउने बाढीले समेत आ.ब.२०७२।०७३ मा ४ जनाको मृत्यु,

आ.व. २०७३।०६४ मा ६ जनाको मृत्यु, ५ बेपत्ता, २ घाइते , आ.व. २०७४।०७५ मा १२ जना मृत्यु, २ बेपत्ता र २ घाइते र आ.व. ०७५/७६ मा जिल्ला प्रशासन कार्यालयको तथ्याङ्क अनुसार ६ जना मृतक तथा ७४ जना विपदवाट प्रभावित व्यक्तिले राहत लिएको देखिन्छ । बाढी संगै चटयाङ्गवाट मृत्यु तथा घाईते हुनेको संख्या पनि उल्लेख्य देखिन्छ (जि.प्र.का., सिन्धली २०७६) । यस घटनाहरुलाई आंकलन गर्दा सम्पूर्ण क्षति तथा निरन्तरताको हिसावले बाढी धेरै देखिन्छ भने भूकम्पको जोखिममा पनि यो क्षेत्र पर्दछ ।

२०७२ बैशाख १२ गते गएको बिनाशकारी भूकम्प तथा त्यसपश्चातका पराकम्पनबाट सिन्धुली जिल्लामा पनि १५ जनाको मृत्यु, २ सय ३० जना घाइते तथा करिब ४२ हजार भवनहरुमा क्षति पुगेको थियो भने करिब १ लाख ९० हजार जनसंख्या प्रभावित भएको देखिन्छ । विपदको हिसाबले भुकम्पलाई यसभन्दा अगाडि कम प्राथमिकतामा राखेको भए पनि अहिले जिल्लामा बाढीपछि भुकम्पलाई विपद्को हिसाबले उच्च भनि स्तरीकरण गरेको पाइएको छ । जंगली जनावर (हात्ती) को आक्रमणवाट पनि वर्षेनी व्यक्तिको मृत्यु हुनुका साथै वालीनाली तथा घर गोठ समेत नष्ट भएको छन् । अहिले विपी राजमार्ग, मदन भण्डारी तथा जिल्लाका अन्य कच्ची सडकहरुमा हुने सडक दुर्घटना पनि विपद्कै रुपमा आइरहेको छ । आगामी दिनहरुमा जंगली जनावर को आक्रमण, सडक दुर्घटनालाई समेत यो योजनामा समेट्दै लैजानु पर्ने देखिन्छ ।

तालिका नं. २.१ : विपद्को स्तरीकरण :

विपद्	बाढी	भूकम्प	पहिरो	आगलागी	महामारी	हुरीबतास	चट्याङ	बन्यजन्तु हात्ती/सर्प आतंक
बाढी		बाढी	बाढी	बाढी	बाढी	बाढी	बाढी	बाढी
भूकम्प			भूकम्प	भूकम्प	भूकम्प	भूकम्प	भूकम्प	भूकम्प
पहिरो				आगलागी	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो
आगलागी					आगलागी	आगलागी	आगलागी	आगलागी
महामारी						महामारी	महामारी	महामारी
हुरीबतास							चट्याङ	हुरीवतास
चट्याङ								बन्यजन्तु/सर्प आतंक
बन्यजन्तु हात्ती/सर्प आतंक								

जम्मा परिणाम :

बाढी - ७ अंक, भूकम्प - ६ अंक, आगलागी - ५ अंक,

पहिरो - ४ अंक, महामारी - ३ अंक चट्याङ - १ अंक

हुरीवतास - १ अंक बन्यजन्तु हात्ती /सर्प आतंक - १

माथि उल्लेखित तालिकामा विपद् स्तरीकरण गर्दा ७ अंकका साथ बाढी उच्च जोखिम निम्त्याउने प्रकोपको रुपमा देखिएको छ । त्यसै गरी भूकम्प ६ अंकका साथ दोस्रो र आगलागी ५ अंकका साथ तेस्रो उच्च जोखिम निम्त्याउने प्रकोपको रुपमा परेको छ ।

२.५ नगरपालिका तथा गाउँपालिकाको संकटाभिमुखता स्तरीकरण :

सिन्धुली जिल्लामा रहेको २ नगरपालिका तथा ७ गाउँपालिकामा विगतमा आएका विपद् तथा त्यसले *निम्त्याएको विपद्,* वाट भएको जनधनको क्षति, तथा जोखिम निम्त्याउन सक्ने अवस्थाहरुको आधारमा विश्लेषण गर्दा बाढी सबैभन्दा बढी खतराको रुपमा देखिन्छ तथा बाढीले असर गर्ने स्थानहरुमा कमला नदी आसपासका नगरपालिकाका वडाहरु तथा गाविसहरु, मरिण खोला आसपासका गाविसहरु पर्दछन् । यी क्षेत्रहरु बाढीको हिसाबले सबैभन्दा उच्च जोखिममा रहेको देखिन्छ । त्यसै गरी ती क्षेत्रहरुमा चुरे क्षेत्र मुहान भई बग्ने दर्जनौं खहरे खोलाहरुले पनि जनधनको क्षति पुऱ्याउदै आइरहेको छ । कमजोर भौतिक संरचना, काठ तथा माटाका घरहरु, भिरालो जमिनमा रहेका घरहरु भएको तथा जोखिमबाट हुनसक्ने क्षति न्यूनीकरणको पूर्वतयारी तथा सचेतनामा भएको कमीका कारण भूकम्पबाट हुन सक्ने असर जिल्लाभरि नै रहेको छ । २०७२ सालमा गएको विनासकारी भूकम्पका कारण कमजोर भएको भूसंरचना, ग्रामीण कच्ची सडक, प्राकृतिक श्रोत साधनको दोहन, जलवायू परिवर्तनको असर तथा भिरालो जमिनको कारण पहिरो गई जनधनको क्षति हुन सक्ने आंकलन गर्न सकिन्छ । समग्रमा विगतको क्षतिको तथ्यांकमा आधारित रहेर हेर्दा जिल्लागत अवस्था निम्न रहेको देखिन्छ ।

समग्र प्रकोपका आधारमा संकटाभिमुखता नगरपालिका तथा गाउँपालिका नक्सांकनः

उच्च जोखिममा रहेका नपा/गापाहरु	**मध्यम जोखिममा रहेका नपा/गापाहरु**	**न्यून जोखिममा रहेका नपा/गापाहरु**
दुधौली नगरपालिका, कमलामाई नगरपालिका, तीनपाटन गाउँपालिका, हरिहरपुरगढी गाउँपालिका, तीनपाटन गाउँपालिका र मरिण गाउँपालिका	सुनकोशी गाउँपालिका, घ्याङलेक गाउँपालिका, गोलन्जोर गाउँपालिका	

बाढीका आधारमा संकटाभिमुखता नगरपालिका तथा गाउँपालिका नक्सांकनः

उच्च जोखिममा रहेका नपा/गापाहरु	**मध्यम जोखिममा रहेका नपा/गापाहरु**	**न्यून जोखिममा रहेका नपा/गापाहरु**
मरिण गाउँपालिका र दुधौली नगरपालिका	हरिहरपुरगढी गाउँपालिका, कमलामाई नगरपालिका र तीनपाटन गाउँपालिका	घ्याङलेक गाउँपालिका, फिक्कल गाउँपालिका, सुनकोशी गाउँपालिका र गोलन्जोर गाउँपालिका

भुकम्पका आधारमा संकटाभिमुखता नगरपालिका तथा गाउँपालिका नक्सांकन :

उच्च जोखिममा रहेका नपा/गापाहरु	**मध्यम जोखिममा रहेका नपा/गापाहरु**	**न्यून जोखिममा रहेका नपा/गापाहरु**
सुनकोशी गाउँपालिका, घ्याङलेक गाउँपालिका, मरिण गाउँपालिका, गोलन्जोर गाउँपालिका	हरिहरपुरगढी गाउँपालिका, कमलामाई नगरपालिका, फिक्कल गाउँपालिका, तीनपाटन गाउँपालिका र दुधौली नगरपालिका	

आगलागीका आधारमा संकटाभिमुखता नगरपालिका तथा गाउँपालिका नक्सांकन :

उच्च जोखिममा रहेका नपा/गापाहरु	**मध्यम जोखिममा रहेका नपा/गापाहरु**	**न्यून जोखिममा रहेका नपा/गापाहरु**
सुनकोशी गाउँपालिका, घ्याङलेक गाउँपालिका, हरिहरपुरगढी गाउँपालिका, गोलन्जोर गाउँपालिका, फिक्कल गाउँपालिका	मरिण गाउँपालिका कमलामाई नगरपालिका, तीनपाटन गाउँपालिका, दुधौली नगरपालिका	

पहिरोका आधारमा संकटाभिमुखता क्षेत्र नक्सांकन :

उच्च जोखिममा रहेका नपा/गापाहरु	मध्यम जोखिममा रहेका नपा/गापाहरु	न्यून जोखिममा रहेका नपा/गापाहरु
सुनकोशी गाउँपालिका, गोलन्जोर गाउँपालिका, फिक्कल गाउँपालिका, तीनपाटन गाउँपालिका, मरिण गाउँपालिका, हरिहरपुरगढी गाउँपालिका, घ्याङलेक गाउँपालिका,	कमलामाई नगरपालिका र दुधौली नगरपालिका	

(प्रस्तुत गरिएका संकटाभिमुख क्षेत्र नक्सांकनको विश्लेषण अघिल्लो प्रतिकार्य योजनामा भएका गाविसस्तरका नक्सांकनहरु तथा यस बीचमा घटेका विपदका घटनाहरुलाई आधार बनाएर प्रस्तुत गरिएको छ ।)

२.६ जिल्लाका प्रमुख नदीनालाहरुको विवरण :

सिन्धुली जिल्लामा कोशी, रोशी, बागमति, तावा, कमला, मरिण बाक्सु, चदाहा, क्यानखोला, गौमती, गडौली, कोखाजोर, धनमना, सिम्ले, बितिजोर, अरुण, ककुर लगायत यस जिल्लामा १४९ वटा ठूलासाना नदीहरु रहेका छन् । जिल्लाभित्र भएर बग्ने तथा विपद्को हिसावले धेरै प्रभाव पार्ने नदीनालाहरु तथा प्रभावित् हुन सक्ने संकटाभिमुख क्षेत्रहरु निम्न छन् ।

क्र.सं.	नदीको नाम	प्रभावित हुन सक्ने क्षेत्र
१	कमला नदी	कमलामाई न.पा. ९, १०, १३ र १४ का वस्तीहरु
		दुधौली नगरपालिका - वडा नं. १, २, ३, ४, ५ ६, ९, १० र ११ का बस्तीहरु
२	तावा खोला	दुधौली नगरपालिका - ७, ८ र १४ का बस्तीहरु
३	चदाहा खोला	तीनपाटन गाउँपालिका वडा नं. १, २, ४, ६ र १० का बस्तीहरु
४	मरिण खोला	घ्याङलेक गाउँपालिका वडा नं. २ का केही बस्तीहरु
		कमलामाई नगरपालिका वडा नं. १ र २ का केही बस्तीहरु
		मरिण गाउँपालिकाका सबै वडाहरु
		हरिहरपुरगढी गाउँपालिका वडा नं. २, ३, ४ र ५ का बस्तीहरु
५	घागरखोला	कमलामाई नगरपालिका वडा नं. १ का केही वस्तीहरु मरिण गाउँपालिका वडा नं. ५ का केही बस्तीहरु
६	क्यान खोला	हरिहरपुरगढी गाउँपालिका वडा नं. ६, ७ र ८ का बस्तीहरु
७	कोखाजोर खोला	घ्याङलेक गाउँपालिका वडा नं. ५ र मरिण गाउँपालिका वडा नं. १ का बस्तीहरु
८	बाग्मती नदी	हरिहरपुरगढी गाउँपालिका वडा नं. १, २, ३ र ६ का बस्तीहरु
९	सुनकोशी नदी	सुनकोशी, गोलन्जोर र फिक्कल गाउँपालिकाका केही बस्तीहरु

२.७ यस वर्ष विपद प्रभावित हुनसक्ने जनसंख्याको अनुमान

विगतका वर्षहरुलाई हेर्दा सिन्धुली जिल्लामा बाढी, पहिरो, भूकम्प तथा महामारीको बारम्बारता तथा क्षति बढी देखिएको छ । अझ २०७२ को भूकम्पबाट भएको क्षतिबाट धेरै परिवार प्रभावित तथा विस्थापित भएका थिए । यसै अनुभवका आधारमा सबै प्रकारका विपद्हरुलाई समष्टिगत रुपमा हेर्दा यस वर्ष सिन्धुली जिल्लामा करिब ८ प्रतिशत परिवार प्रभावित हुने र प्रभावितहरुमध्ये ४० प्रतिशत मानिसहरु विस्थापित हुने सम्भावना तथ्यांकले देखाउछ । जुन यस तालिकामा देखाइएको छ ।

तालिकाः २.२ विपद प्रभावित हुनसक्ने जनसंख्याको आंकलन

न्यूनतम पूर्वतयारीका लागि अन्दाजी जनसंख्या	जनसंख्याको %	प्रभावित कुल जनसंख्या			विस्थापित कुल जनसंख्या		
		पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा
प्रभावित कुल जनसंख्या	८ %	११४००	१२३००	२३७००	४५२०	४९२०	९४४०
परिवारसंख्या २०००	सरदर ५/परिवार			४७४०			१८८८
प्रजननयोग्य उमेरका महिला	२५%		३०७५	३०७५		१२३०	१२३०

६० वर्षभन्दा बढी उमेरका जनसंख्या		३८३	४५१	८३४			
१९ वर्षसम्मका बालबालिकाको संख्या	४६%	५०१५	५८८७	१०९०२	२००६	२३५५	४३६१
१०-१९ वर्षका किशोर-किशारीको संख्या	२२%	२५०८	२७०६	५२१४	९९४	१०८२	२०७६
गर्भवती अपाङ्ग महिलाको संख्या			१८३	१८३			
तीव्र सामाजिक तिरस्कारको अनुभव गरिरहेका व्यक्ति (दलित) को संख्या		४६८	४७२	९४०	०		
एकदमै गरिब व्यक्तिको संख्या				११२०	०		
पहिलेदेखि विद्यमान, तीव्र शारीरिक, स्नायविक (Neurological), अथवा मानसिक अपाङ्गता अथवा असन्तुलन भएका व्यक्तिको संख्या		१५८	१६२	३२०			
दीर्घकालीन बिमारी भएका व्यक्तिको संख्या				२५२			
एच्आईभी/एड्सबाट संक्रमित जनसंख्या				२३५			
गर्भवती तथा दूध खुवाउने आमाको संख्या	५%	०	६१५	६१५	०	२४६	२४६
गर्भवती महिलाको संख्या	२.३%	०	३२२	३२२	०	९७	९७
प्रतिमहिना प्रसूतिको अन्दाजी संख्या	०.२५%	०	३१	३१	०	१२	१२
प्रतिमहिना शिशुको अन्दाजी संख्या	०.२५%	२९	३१	६०			
प्रतिमहिना आपत्कालीन प्रसूति सेवा चाहिने महिलाको अपेक्षित संख्या	०.०३८%	०	५	५	०	२	२
प्रतिमहिना जटिलता हुने शिशुको अपेक्षित संख्या	०.०२५%			३			
६-९ वर्षसम्मका बालबालिकाको संख्या	११%	१२५४	१३५३	२६०७			
५ वर्षमुनिका बालबालिकाको संख्या	१३%	१४८२	१५९९	३०८१			
६-११ महिनासम्मका बालबालिकाको संख्या	१%	११४	१२३	२३७			
१२-२३ महिनासम्मका बालबालिकाको संख्या	३%	३४२	३६९	७११			
२४-५९ महिनासम्मका बालबालिकाको संख्या	८%	९१२	९८४	१८९६			
६-५९ महिनासम्मका बालबालिकाको संख्या	१२%	१३६८	१४७६	२८४४			
६-५९ महिनासम्मका कुपोषित बालबालिका (GAM)	१३%	१४८२	१५९९	३०८१			
६-५९ महिनासम्मका मध्यम रूपमा कुपोषित बालबालिका	१०%	११४०	१२३०	२३७०			
६-५९ महिनासम्मका तीव्र रूपमा कुपोषित बालबालिका	३%	३४२	३६९	७११			

२.८ निकायगत भूमिका तथा जिम्मेबारी :

सन् २००५ मा विषयगत क्षेत्रको अवधारणा आइसकेपछि नेपालमा पनि यो अवधारणा लागू गरियो । यसै अवधारणा अनुसार सिन्धुली जिल्लामा जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिमा विभिन्न निकायलाई आवद्ध गरी जिम्मेबारीसहित काम गरिएपश्चात् हाल यस जिल्लामा ९ वटा विभिन्न क्षेत्रहरु तय गरी प्रभावकारी ढंगले पूर्वतयारी र प्रतिकार्य कार्य गर्न सहयोगी हुने गरी विभिन्न निकायहरुको पहिचान गरी ती क्षेत्रहरुमा समावेश गरी समन्वयात्मक ढंगबाट गतिवधिहरु सञ्चालन गरिएको छ । जिम्मेवार प्राप्त क्षेत्रगत निकायहरुको निकायगत भूमिका र जिम्मेवारी प्रस्तुत गरिएको छ । परिवर्तित सन्दर्भमा निकायगत भूमीकामा केही परिवर्तन गरिएको छ । निकायगत भूमीका तथा जिम्मेवारी स्थानीयतहमा समेत शुरु गर्दा उपयूक्त देखिन्छ ।

क्र. सं.	निकायको नाम	जिम्मेवार व्यक्ति	जिम्मेवारी
१	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	प्रमुख जिल्ला अधिकारी	▪ समन्वयात्मक र नेतृत्वदायी भूमिका निर्वाह गर्ने, ▪ खोज तथा उद्धार कार्यमा सुरक्षा निकाय समन्वयमा परिचालन गर्ने, ▪ आवश्यकता अनुसार प्रदेश तथा केन्द्रीय स्तरमा सहयोग (मानवीय, आर्थिक, भौतिकको लागि समन्वय)।
२	जिल्ला समन्वय समिति	प्रमुख	▪ सूचना संकलन तथा समन्वय कार्य गर्ने, ▪ समन्वयात्मक कार्यमा सहयोग गर्ने, ▪ आवास तथा पुनःर्स्थापना कार्य गर्ने, ▪ स्रोत (आर्थिक, भौतिक, मानविय श्रोत) परिचालन तथा समन्वय गर्ने ।
३	७ गाउँपालिका तथा २ नगरपालिका	प्रमुख	▪ विषयगत समितिमा रही क्षेत्रगत अगुवा भूमिका निर्वाह गर्ने, ▪ सम्बन्धित क्षेत्रहरुको आपत्कालीन योजना निर्माण गर्ने, ▪ आर्थिक तथा मानवीय स्रोतहरुको व्यवस्थापन गर्ने । ▪ विपद व्यवस्थापन कोषको व्यवस्था गरी परिचालन गर्ने । ▪ आ आफ्नो स्थानीय तहमा विपद व्यवस्थापनको नेतृत्वदायी तथा जिल्ला विपद व्यवस्थापन समितिको सदस्यको रुपमा समन्वयकारी भूमीका निवार्ह गर्ने ।
४	सुरक्षा निकाय (नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी बल)	प्रमुख तथा प्रतिनिधि	▪ मुख्यतः खोज तथा उद्धार कार्यको नेतृत्व तथा उद्धार कार्य गर्ने, ▪ सुरक्षा व्यवस्था गर्ने, ▪ जिल्ला विपद व्यवस्थापन समिति तथा क्षेत्रगत समितिमा रही सहयोग गर्ने ।
५	राजनैतिक दलहरू (जिल्ला स्थित सम्पूर्ण राजनैतिक दलहरु)	दलका प्रमुखहरू	▪ समन्वय, ▪ स्रोत संकलनमा सहयोग, ▪ जनसमुदायको परिचालन गर्ने ।
६	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	सभापति	▪ सवै निकायहरुको सहकार्यमा जिल्ला विपद पूर्वतयारी योजना तर्जुमा गर्न सहयोग गर्ने, ▪ प्रवन्धकारी भूमिका निर्वाह गर्ने, ▪ गैरखाद्य सामाग्री तथा अस्थायी आवासको व्यवस्थापन, ▪ सूचना संकलन तथा सवर्क्षेणमा स्वयम्सेवक परिचालन गर्ने, ▪ विपद्को समयमा बन्दोबस्ती व्यवस्थापनमा सहयोग गर्ने ।
७	उद्योग वाणिज्य संघ	अध्यक्ष	▪ खाद्य सामाग्री सुख्खा तथा तयारी खाना जस्तैः चिउरा, भुजा, बिस्कुट जस्ता खाद्य सामग्री संकलन वितरण र व्यवस्थापनमा सघाउने ।
८	यातायात व्यवसायी कम्पनीहरु	प्रमुख	▪ राहत तथा उद्धार कार्यका लागि यातायातका साधनहरु र जनशक्ति उपलब्ध गराउने ।
९	संचार माध्यम	नेपाल पत्रकार महासंघ, एफ.एम. र सञ्चारकर्मीहरु	▪ तथ्यपरक सूचना संकलन तथा सम्प्रेषण । ▪ जनचेतना तथा सन्देशमुलक सूचना प्रवाह । ▪ सेवा प्रवाहको स्थिती विश्लेषण गरी यथार्थमुलक सुचना प्रवाह तथा खवरदारी ।
१०	पेशागत व्यवसायी (हेभी उपकरण, निर्माण	अध्यक्ष	▪ राहत, उद्धार तथा संरक्षण कार्यमा सहयोग ।

	व्यवसायी, कृषक तथा जल उपभोक्ता, सा.व.उ.स. महासंघ		
११	गै.स.स. महासंघहरु, राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय गै.स.स.	प्रमुख तथा प्रतिनिधि	▪ मानवस्रोत परिचालन गर्ने, ▪ स्थानीय आवश्यकताको पहिचान तथा स्थानीय तहवीच समन्वय ▪ स्रोत संकलनमा सहयोग गर्ने, ▪ गै.स.स. वीच समन्वय, ▪ क्षमता विकास तथा सहजीकरण कार्य गर्ने, ▪ जिल्ला विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तयारी गर्न रेडक्रससँग सहकार्य गर्ने, ▪ विषयगत क्षेत्रका योजना तर्जूमा गर्न सहजीकरण गर्ने ।

२.९ विषयगत क्षेत्र (Cluster) नेतृत्वको विवरण :

क्र.सं.	क्षेत्र	संघ/संस्था	सम्पर्क व्यक्ति	मोवाइल	टेलिफोन नम्बर	ई-मेल
१	पूर्व सूचना, समन्वय र सर्वेक्षण	जिल्ला समन्वय समिति	समन्वय अधिकारी	९८५४०८७२२२	०४७–५२०१४४	
२	खोजतलास र उद्धार	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	प्रमुख जिल्ला अधिकारी	९८५४०६७७७७	०४७–५२०५३३	
३	आपतकालीन आवास तथा गैरखाद्य	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	सभापति	९८४४०४०२१४	०४७-५२०१२०	
४	खाद्य	सम्बन्धित गाउँ/नगरपालिका	प्रमुख/अध्यक्ष			
५	खानेपानी तथा सरसफाई	सम्बन्धित गाउँ/नगरपालिका	प्रमुख/अध्यक्ष			
६	स्वास्थ्य तथा पोषण	सम्बन्धित गाउँ/नगरपालिका	प्रमुख/अध्यक्ष			
७	शिक्षा	सम्बन्धित गाउँ/नगरपालिका	प्रमुख/अध्यक्ष			
८	संरक्षण	सम्बन्धित गाउँ/नगरपालिका	प्रमुख/अध्यक्ष, उपप्रमुख/उपादक्ष य			
९	पूननिर्माण	सम्बन्धित गाउँ/नगरपालिका	प्रमुख/अध्यक्ष			

- **महत्वपूर्ण टेलिफोन नम्बरहरु :**

क्र.सं.	निकाय	सम्पर्क नम्बर	क्षेत्र
१	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	०४७-५२०१३३	सुरक्षा
२	कमलामाई नगरपालिका	१०१/०४७-५२०२४५	दमकल, राहत
३	दुधौली नगरपालिका	०४७-४१२०५१ ९८४४०४८५०१	राहत

४	फिक्कल गाउँपालिका	९८४४३९६६५५	राहत
५	तिनपाटन गाउँपालिका	९८५४०४२२२५	राहत
६	गोलन्जोर गाउँपालिका	९८५४०४१७७५	राहत
७	सुनकोशी गाउँपालिका	९८५४०४२००७	राहत
८	घ्याङलेक गाउँपालिका	९७४४०३५६९९	राहत
९	मरिण गाउँपालिका	९८५४०४२२००	राहत
१०	हरिहरपुरगढी गाउँपालिका	९८५४०४१८८१	राहत
११	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	१००/०४७-५२०१९९	खोज तथा उद्धार
१२	सिन्धुली अस्पताल	०४७-५२०१४५	स्वास्थ्य उपचार/एम्बुलेन्स
१३	आपतकालीन कार्य संचालन केन्द्र	०४७-५२१३०९	सूचना
१४	नेपाल विद्युत प्राधिकरण	०४७-५२०१५०/५२०५५०	विद्युत
१५	द्रुत प्रतिकार्य समुह (RRT)	०४७-५२०१८८	प्रतिकार्य
१६		०४७-५२०१०६	बाल संरक्षण
१७	नेपाल टेलिकम	०४७-५२०१११/५२०२२२	संचार
१८	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	११३०/०४७-५२०१२०	प्राथमिक उपचार, राहत तथा एम्बुलेन्स
१९	रक्तसञ्चार केन्द्र	९८४४४०३६७५/०४७-५२०२२६	आकस्मिक रक्त सञ्चार सेवा

- **जिल्ला समन्वय समितिका पदाधिकारीहरुको विवरण**

क्र.सं.	पद	नाम थर	सम्पर्क नम्बर	इमेल
१	प्रमुख	श्री शंकरराज बर्मा तिवारी	९८५४०४१६२२ ९८०७८४३७६८	
२	उप प्रमुख	श्री सम्झना अधिकारी	९८०५९३६४३३ ९८४४४८९७६१	
३	सदस्य	श्री चित्रबहादुर बुढाथोकी	९८०८८३९८७३ ९८४९४४७४७२	
४	”	श्री ऐमान बम्जन	९८१९८४८५१३	
५	”	श्री गंगाकुमारी कार्की	९८४४०४२६६४	
६	”	श्री बिन्दा परियार	९८०४७२५४५३	
७	”	श्री तेजबहादुर सुनुवार	९८४४२१७३७४	
८	”	श्री भगवती कुमारी पुलामी	९८०७६८५९५४	
९	”	श्री अमृत वाइबा	९६१५३४२२३५	

२.१० नगरपालिका तथा गाउँपालिकासम्बन्धी विवरण :

- **गाउँपालिकाको कार्यपालिकाको विवरण**

पद	**नाम थर**	**सम्पर्क नम्बर**	**इमेल**
अध्यक्ष	श्री कर्णबहादुर थापा	९८५४०४२२२५	
उपाध्यक्ष	श्री पदममाया तामाङ	९८५४०४२२२१	
वडा अध्यक्ष १	श्री गोविन्द राउत	९८५४०४२२३१	
वडा अध्यक्ष २	श्री हेमबहादुर श्रेष्ठ	९८५४०४२२३२	

वडा अध्यक्ष ३	श्री लालबहादुर स्यांतान	९८५४०४२२३३	
वडा अध्यक्ष ४	श्री खड्गबहादुर भुजेल	९८५४०४२२३४	
वडा अध्यक्ष ५	श्री दिनेशकुमार रमौली	९८५४०४२२३५	
वडा अध्यक्ष ६	श्री बिरबहादुर पुलामी	९८५४२०००७६	
वडा अध्यक्ष ७	श्री कमलबहादुर खपांगी	९८५४२०००७७	
वडा अध्यक्ष ८	श्री रेखराज अधिकारी	९८५४२०००७८	
वडा अध्यक्ष ९	श्री शेरबहादुर लायो	९८५४२०००७९	
वडा अध्यक्ष १०	श्री पुण्यहरी भुजेल	९८५४०४२२३०	
वडा अध्यक्ष ११	श्री हितलाल श्रेष्ठ	९८५४०४२२३६	
सदस्य	श्री टेकबहादुर परियार	९७५४२०००८०	
”	श्री जगदीश्वर तोलाङ्गे	९८५४०४२२३८	
”	श्री गीतामाया थापामगर	९८५४०४२२३७	
”	श्री भगवतीकुमारी श्रेष्ठ	९७५४२२०२८१	
”	श्री दूधकुमारी ठकुरी	९८५४०४२२३९	
”	श्री देवमाया श्रेष्ठ	९७५४०००००८२	

- **नगरपालिका तथा गाउँपालिका केन्द्र रहेको स्थानहरु :**

सि.नं.	निकाय	केन्द्र रहेको स्थान	सदरमुकामसम्मको दुरी
१	कमलामाई नगरपालिका	कमलामाई न.पा. - ६, सिन्धुलीमाढी	० किमी
२	दुधौली नगरपालिका	दुधौली न.पा. - ९, दुधौलीबजार	६७ किमी
३	फिक्कल गाउँपालिका	फिक्कल गा.पा. - ४, सोखुबेशी	८२ किमी
४	तीनपाटन गाउँपालिका	तीनपाटन गा.पा. - ११, लाम्पनटार	३७ किमी
५	गोलन्जोर गाउँपालिका	गोलन्जोर गा.पा. - ६, ग्वाल्टार	५० किमी
६	सुनकोशी गाउँपालिका	सुनकोशी गा.पा. - ३, रामटार	५९ किमी
७	घ्याङलेक गाउँपालिका	घ्याङलेक गा.पा. - २, हायूटार	२५ किमी
८	मरिण गाउँपालिका	मरिण गा.पा. - ६, छाप	२६ किमी
९	हरिहरपुरगढी गाउँपालिका	हरिहरपुरगढी गा.पा. -५, झनझने	४६ किमी

- **शैक्षिक संस्थाहरुको विवरण :**

यस जिल्लामा १५ वटा क्याम्पस, ११३ वटा माध्यमिक विद्यालयहरु, ४६४ वटा आधारभूत विद्यालयहरु गरी ५९२ वटा शैक्षिक संस्थाहरु रहेका छन् । विद्यालयमा बालबालिकाहरु हुने भएकाले अति संकटासन्न क्षेत्र हुन् । साथै विपद् पश्चात् विस्थापित परिवारहरुका लागि आपतकालीन आवासको रुपमा पनि विद्यालयलाई प्रयोग गर्न सकिन्छ ।

सि.नं.	क्षेत्र	स्वास्थ्य संस्था	संख्या	कैफियत
१	कमलामाई नगरपालिका	क्याम्पस	५	
		माध्यमिक विद्यायल	२९	
		आधारभूत विद्यालय	७८	
२	दुधौली नगरपालिका	क्याम्पस	३	
		माध्यमिक विद्यायल	२०	

		आधारभूत विद्यालय	६३	
३	फिक्कल गाउँपालिका	क्याम्पस	०	
		माध्यमिक विद्यायल	१२	
		आधारभूत विद्यालय	४१	
४	तीनपाटन गाउँपालिका	क्याम्पस	३	
		माध्यमिक विद्यायल	१५	
		आधारभूत विद्यालय	७०	
५	गोलन्जोर गाउँपालिका	क्याम्पस	१	
		माध्यमिक विद्यायल	९	
		आधारभूत विद्यालय	५३	
६	सुनकोशी गाउँपालिका	क्याम्पस	२	
		माध्यमिक विद्यायल	८	
		आधारभूत विद्यालय	४३	
७	घ्याङलेक गाउँपालिका	क्याम्पस	०	
		माध्यमिक विद्यायल	५	
		आधारभूत विद्यालय	२७	
८	मरिण गाउँपालिका	क्याम्पस	१	
		माध्यमिक विद्यायल	८	
		आधारभूत विद्यालय	४१	
९	हरिहरपुरगढी गाउँपालिका	क्याम्पस	०	
		माध्यमिक विद्यायल	७	
		आधारभूत विद्यालय	४८	

(उल्लेखित शैक्षिक संस्थाहरुमा उच्च मावि र मावि लाई मावि तथा निमावि र प्राविलाई आधारभूत विद्यालयमा समावेश गरिएको छ ।)

स्रोत : सिन्धुलीका स्थानीय तह वस्तुगत विवरण, २०७४

- **स्वास्थ्य संस्थाहरुको विवरण :**

यस जिल्लामा १ वटा जिल्ला अस्पताल, ४ वटा प्राथमिक स्थास्थ्य केन्द्रहरु, ५१ वटा स्वास्थ्य चौकीहरु रहेका छन् । साथै जिल्लामा ७ वटा निजी अस्पतालहरु रहेका छन् ।

तालिका नं. १.४: स्वास्थ्य संस्थासम्बन्धी विवरण :

सि.नं.	क्षेत्र	स्वास्थ्य संस्था	संख्या	स्थान
१	कमलामाई नगरपालिका	जिल्ला अस्पताल	१	सिन्धुलीमाढी
		प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र	०	
		स्वास्थ्य चौकी	७	साविकका गाविस कार्यालयहरु आसपास
		निजी अस्पताल	३	ढुंग्रेवास, धुराबजार र भीमान
२	दुधौली नगरपालिका	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र	१	सिर्थौली
		स्वास्थ्य चौकी	८	साविकका गाविसहरुमा
		निजी अस्पताल	२	दुधौली र डकाहा
३	फिक्कल गाउँपालिका	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र	०	
		स्वास्थ्य चौकी	६	साविकका गाविसहरुमा
		निजी अस्पताल	०	

४	तीनपाटन गाउँपालिका	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र	२	बेलघारी र लाम्पनटार
		स्वास्थ्य चौकी	६	साविकका गाविसहरुमा
		निजी अस्पताल	०	
५	गोलन्जोर गाउँपालिका	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र	०	
		स्वास्थ्य चौकी	७	साविकका गाविसहरुमा
		निजी अस्पताल	२	खुर्कोट
६	सुनकोशी गाउँपालिका	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र	०	
		स्वास्थ्य चौकी	५	साविकका गाविसहरुमा
		निजी अस्पताल	२	सित्तलपाटी र झ्ागाझोली रातमाटा
७	घ्याङलेक गाउँपालिका	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र	०	
		स्वास्थ्य चौकी	५	साविकका गाविसहरुमा
		निजी अस्पताल	०	
८	मरिण गाउँपालिका	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र	१	कपिलाकोट
		स्वास्थ्य चौकी	२	साविकका गाविसहरुमा
		निजी अस्पताल	०	
९	हरिहरपुरगढी गाउँपालिका	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र	०	
		स्वास्थ्य चौकी	४	साविकका गाविसहरुमा
		निजी अस्पताल	०	

स्रोतः जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय, सिन्धुली, २०७४

- जिल्लाका प्रमुख बजार केन्द्रहरु

सिन्धुली जिल्लाको व्यापार, व्यवसाय तथा सामाग्री उपलब्धताको हिसाबले सिन्धुली, भीमान, रातमाटा झाँगाझोली, डकाहा, दुधौली, खुर्कोट, छाप र चकमके आदि बजारकेन्द्रहरुले महत्वपूर्ण स्थान ओगटेका छन् । उल्लेखित बजार केन्द्रहरुमा दैनिक उपभोग्य बस्तुहरु, निर्माण सामाग्री तथा अन्य आवश्यकीय बस्तुहरु प्राप्त गर्न सकिन्छ । कृषि, खाद्य, निर्माण, औषधीजन्य बस्तुहरु विक्री वितरण गर्ने केन्द्रको रुपमा यस क्षेत्रलाई लिन सकिन्छ । आकस्मिक समयमा अति आवश्यक पर्ने दैनिक उपभोग्य वस्तुहरु यी बजारहरुबाट प्राप्त गर्न सकिन्छ ।

तालिका नं. - १.५ प्रमुख बजार केन्द्रहरु

सि.नं.	क्षेत्र	व्यापारिक केन्द्र	स्थान	सदरमुकामसम्मको दुरी
४	तीनपाटन गाउँपालिका	चकमके बजार	तीनपाटन गा.पा. - १०	३७ किमी
		तिल्पुङबजार	तीनपाटन गा.पा. - ८	४५ किमी
		बेलघारी	तीनपाटन गा.पा. - १	२८ किमी

२.११ जिल्लामा रहेको एम्बुलेन्स तथा शववाहन सेवा विवरण :

क्र.सं.	संस्थाको नाम	सम्पर्क नम्बर	गाडी नं.	कम्पनी	संख्या	कैफियत
१	सिन्धुली जिल्ला अस्पताल	०४७-५२०१४५	ज १ झ ३७९, बा २ झ १७४४	टाटा	२	
२	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी सिन्धुली जिल्ला शाखा	०४७-५२०१२०	ज १ च ६९४	टाटा	१	
३	रेडक्रस सुनकोशी उपशाखा	९७४११००२६६	बा ६ च ३४४४	टाटा सुमो	१	
४	रेडक्रस महेन्द्रझ्याडी उपशाखा	९८१३५५४५७५	बा १४ च १२३७	टाटा	१	
५	रेडक्रस पुरानो झाँगाझोली उपशाखा	९७४४०१९६४३	ज १ च १४३९	टाटा	१	

६	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र सिर्थौली	९८६४०१७५९५	ज १ झ ३७१	महिन्द्रा	१	
७	रानीबास गाउँ विकास समिति	९८१९६८३४१०	ज १ झ ३७७	टाटा	१	
८	जनहित समाज भीमान	०४७-४१००३८	ज १ च ६९२	टाटा सुमो	१	
९	भीमान पोलिक्लिनिक एण्ड मेडिकल सेन्टर	०४७-४१००५९	ज १ च १११३	टाटा सुमो	१	
१०	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र कपिलाकोट	९८१७८०६७२८	बा १ झ ८३२४	महिन्द्रा	१	
११	रेडक्रस डाडीगुराँसे उपशाखा	९८४४५९५१२०	ज १ च १६२५	टाटा	१	
१२	रेडक्रस दुधौली उपशाखा	९८०७७७४५५८	ज १ च १७४४	टाटा	१	
१३	रेडक्रस टाँडी उपशाखा	९८१४८३७३१८	ज १ च १७४३	टाटा	१	
१४	रेडक्रस कुशेश्वर दुम्जा उपशाखा	९८१७८७८७५९	ज १ च १७६६	टाटा	१	
१५	रेडक्रस सित्तलपाटी उपशाखा	९८४४२८२१८०	ज १ च १७६४	टाटा	१	
१६	काजीमान स्मृति प्रतिष्ठान सिन्धुली	९८१२०७६१६९	ज १ च १६२२	टाटा	१	
१७	क्यानेश्वर स्वास्थ्य चौकी	९८६४१९६३३६	ज १ झ ४०८	टाटा	१	
१८	गोलन्जोर गाउँपालिका, ग्वालटार	९८४४१४१७१८	ज १ झ ४१८	टाटा	१	
१९	सुनकोशी सामुदायिक अस्पताल, खुर्कोट	९८५४०४३२३०	ज १ च १७०५	टाटा	१	
२०	शुभजीवन हस्पिटल प्रालि, खुर्कोट	९८६१३७४४८५	बा ६ च ४१२	टाटा	१	
२१	बेलघारी प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र	९८६४२०८६८५	बा २ झ ३९७१	टाटा	१	

- **जिल्लामा रहेको शववहान सेवा विवरण :**

क्र.सं.	संस्थाको नाम	सम्पर्क नम्बर	गाडी नं.	कम्पनी	संख्या	कैफियत
१	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी सिन्धुली जिल्ला शाखा	०४७-५२०१२०	ज १ च १७६५	टाटा	१	

२.१२ सहयोगी निकायहरूमा अपुग/अभाव (GAP) देखिएका सामग्री, स्रोत साधन र क्षमता

- जिल्लामा आपतकालिन सञ्चालन केन्द्रमा दक्ष जनशक्ति तथा श्रोत साधनको व्यवस्था नभएको ।
- पूर्वसूचना प्रणालीको प्रयास भए पनि सीमित क्षेत्रहरु मात्र समेटिएको । मरिण तथा कमलामाई खोलामा आवश्यक देखिएको ।
- कार्यदल गठन तथा पूर्व सूचनासम्बन्धी तालिम प्राप्त जनशक्तिको अभाव रहेको ।
- जिल्लास्थित सरकारी तथा गैर सरकारी संस्थाहरुको सेवा निरन्तरता सम्बन्धी योजना नरहेको ।
- आकस्मिक तथा बहुक्षेत्रीय द्रुत लेखाजोखाका बारेमा अभिमुखीकरण तथा आवश्यक सामाग्री तयारी अवस्थामा नरहेको ।
- प्रभावित परिवारहरुलाई उपलब्ध गराउने खाद्य तथा गैर खाद्य सामाग्रीहरुको मौज्दात नपुग ।
- सूचना व्यवस्थापनका लागि जनशक्तिको अभाव तथा कुनै किसिमका सञ्चार रणनीति नरहेको ।
- खुला तथा सुरक्षित स्थानहरुको पहिचान हुन बाँकी ।
- बैकल्पिक मार्ग तथा यातायातका साधनहरुको पहिचान तथा नक्सांकन नभएको ।
- खोज तथा उद्धार कार्यका लागि तालिम प्राप्त जनशक्तिको अभाव ।
- आपतकालीन शिविर निर्माण सामाग्री तथा सामाग्री भण्डारणको लागि गोदाम घर नभएको ।
- साना खालको विपद्को मात्र परिकल्पना ।
- जिल्ला आपतकालीन कार्यसञ्चालन केन्द्रमा श्रोत साधन न्यून हुनु ।
- बन्दोबस्तीका सामाग्री तथा अन्य खाद्य सामाग्रीहरु संकलन गर्न कोष नभएको तथा क्षेत्रगत बजेट नभएको ।
- खानेपानीको स्रोत पहिचान नभएको तथा स्थानीय स्तरमा स्वयम्सेवकहरु तयार नभएको ।
- महामारीको अवस्थामा सुरक्षित बास, लत्ता कपडा तथा स्वास्थ्य सस्थाहरुमा औषधि तथा दक्ष जनशक्तिको अभाव हुने ।
- द्रुत प्रतिकार्यको लागि स्रोत साधन तथा औषधीका लागि आर्थिक अभाव ।
- प्राथमिक उपचारसम्बन्धी तालिम प्राप्त जनशक्तिको पहुँचमा कमी ।
- बालबालिका, किशोरी, महिला तथा वृद्धवृद्धाको संरक्षणका लागि सहायता डेष्क सञ्चालन तथा मनोवैज्ञानिक परामर्शको प्रवन्ध गर्नुपर्ने ।
- महिला, बालबालिकाको खोजतलास तथा फेला परेकालाई संरक्षणको समस्या ।
- बालबालिकाको शिक्षासञ्चालन गर्न शैक्षिक सामग्री, पोसाक, पाठ्यपुस्तक लगायतका सामाग्रीहरूको अभाव ।

- सबै क्षेत्रका दक्ष जनशक्तिहरुको सूची तयार तथा समयानुकूल अध्यावधिक गर्नुपर्ने ।
- स्थानीय तहवीचमा समन्वय तथा कोष परिचालन लगायतका विषयमा एकरुपता नदेखिएको ।

२.१ सामान्य प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारी कार्य

विपद्को समयमा आपतकालीन कार्ययोजनालाई संवोधन गरी उपयुक्त पूर्वतयारीको सुनिश्चित गर्न तालिकामा उल्लेखित पूर्वतयारीका प्राथमिकतापूर्ण कार्यहरू जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको बैठक तथा कार्यशालाले सहमति निर्माण गरी तय गरेको छ । प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारी कार्य र कार्यान्वयन कार्यतालिकासहितको कार्ययोजना निम्नानुसार रहेको छ ।

सि.नं.	प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारी कार्यको सूची	मुख्य जिम्मेवार तह	कार्यान्वयन गर्ने तरिका	समय सिमा
१.	आधारभूत, खण्डीकृत तथा जनगणना तथ्याङ्क संकलन तथा तयारी ।	जिविव्यस	वैठक	फागुन मसान्त
२.	मानवीय सहायतामा संलग्न तहहरूलाई संयुक्त लेखाजोखा विधि सम्बन्धि तालिम IRA, MIRA.	जिविव्यस, रेडक्रस, अ/गैसस	तालिम	चैत्र मसान्त
३.	विषयगत क्षेत्रवीच आन्तरिक र वाह्य समन्वय गर्न संयन्त्र स्थापना ।	जिविव्यस	कार्यशाला	चैत्र मसान्त
४.	सुरक्षा तह र अन्य संघसंस्थालाई खोजी तथा उद्धार तालिम ।	जिविव्यस, रेडक्रस	तलिम	चैत्र मसान्त
५.	विपद्सम्बन्धी जनचेतना अभिवृद्धि महिला, बालबालिका, राजनीतिक पाटीका कार्यकर्ता, विपद प्रभावित, यूवा, स्थानीयस्तरमा योजना निर्माणमा सहभागी हुने ब्यक्तिहरू, सामाजिक अगुवाहरू, शिक्षक र अन्य तहहरू ।	स्थानीय तह, जिविव्यस, रेडक्रस, अ/गैसस	भेला, गोष्ठी तथा तालिम	निरन्तर
६.	स्थानीय कार्यान्वयन गर्ने साझेदारी तहको पहिचान र सामूहिक पद्धतिको स्थापना ।	जिसस, जिविव्यस,	बैठक	फागुन मसान्त
७.	विपद् पूर्वतयारी वारेमा राजनैतिक दल र नागरिक समाजका लागि संयुक्त अभिमुखीकरण ।	स्थानीय तह, जिविव्यस, रेडक्रस, अ/गैसस	भेला, गोष्ठी तथा तालिम	जेठ
८.	आवधिक पुनरावलोकन र पृष्ठपोषण पद्धतिको स्थापना ।	स्थानीय तह, जिविव्यस, रेडक्रस, क्षेत्रगत समुह ।	बैठक	फागुन मसान्त
९.	कार्यसञ्चालन विधि सहितको आपतकालीन प्रतिकार्य कोषको विकास	स्थानीय तह, जिविव्यस, रेडक्रस	बैठक	निरन्तर
१०.	नियमित अन्तरालमा संभाव्य प्रकोपको नक्सा निर्माण तथा परिमार्जन ।	जिविव्यस, जिसस, रेडक्रस, अ/गैसस	सर्वेक्षण	चैत्र मसान्त
११.	विपद सम्वन्धी सूचना संकलन र वितरणका लागि जिल्लास्तरमा “विपद व्यवस्थापन सूचना प्रणाली”को स्थापना ।	जिविव्यस, जिसस, रेडक्रस, अ/गैसस	बैठक	चैत्र मसान्त
१२	जोखिम तथा सङ्कटासन्न भवन (अस्पताल, विद्यालय आदी), पूर्वाधार (विद्युत स्टेशन, पूल कलर्भट आदि) को मापन	जिविव्यस, जिसस, रेडक्रस, गाँउ/नगरपालिका	सर्वेक्षण	चैत्र मसान्त
१३	स्थानीय तह स्तरमा सुचना संजाल तयार	जिविव्यस, जिसस, रेडक्रस,	कार्यशाला	चैत्र मसान्त
१४	शहरी तथा ग्रामीण योजनामा प्रकोप पछिको अस्थायी व्यवस्थापन (बसोबास)का लागि खुल्ला स्थान/क्षेत्र निर्धारण ।	जिविव्यस, जिसस, रेडक्रस, स्थानीय तह	भेला तथा बैठक	फागुन मसान्त
१५	प्रकोपबाट हुने क्षति र पूर्व सचेतना सम्बन्धी जनचेतना अभियान संचालन ।	जिविव्यस, जिसस, रेडक्रस, अ/गैसस	भेला तथा तालिम	निरन्तर
१६	प्रकोपबाट हुने जोखिम तथा संभाव्य क्षतिको आवधिक मापन	जिविव्यस, जिसस,	कार्यशाला	फागुन मसान्त

१७	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन क्षेत्रमा काम गर्ने प्रमुख सरोकारवालाहरूको पहिचान ।	जिविव्यस, जिसस, रेडक्रस, अ/गैसस	भेला, बैठक	चैत्र मसान्त
१८	आपत्कालिन अवस्थाका लागि सामान आपूर्ति गर्ने गोदामको व्यवस्था, स्थापना	जिविव्यस, जिसस, अ/गैसस	भेला तथा बैठक	फागुन मसान्त
१९	जिल्लास्तरमा खोजी र उद्धारको लागि स्थायी टोलीको गठन ।	जिविव्यस, जिसस, रेडक्रस, खोज तथा उद्धार क्षेत्र	भेला तथा बैठक	फागुन मसान्त
२०	स्थानीय क्षेत्रमा आपतकालिन समयमा खाली गर्नु पर्ने स्थानहरू पहिचान ।	स्थानीय तह	भेला तथा बैठक	फागुन मसान्त
२१	सवै प्रकारका प्रकोप सम्वन्धी विज्ञहरू भएको पुनस्थार्पना, पुनर्निमाण योजना निर्माण समिति गठन ।	जिविव्यस, जिसस, रेडक्रस, अ/गैसस	भेला तथा बैठक	फागुन मसान्त
२२	जिल्लामा आपतकालीन सञ्चालन केन्द्र (District Emergency Operation centre) को क्षमता विकास	जिविव्यस	बैठक तथा समन्वय	निरन्तर
२३	जिल्लामा विपद्सम्बन्धी सामान भण्डारण गर्न भण्डार गृह स्थापनाका लागि पहल तथा प्रयास ।	जिविव्यस	बैठक तथा समन्वय	निरन्तर
२४	स्थानीयस्तरमा रहेका संगठित र स्थायी सेवा केन्द्र /विद्यालय /सहकारी/क्लब/यूवा समूह/आमा समूह आदि संयन्त्रहरूलाई विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी चेतना अभिवृद्धि गरी सुरक्षित समुदाय निर्माणमा परिचालन ।	जिविव्यस, जिसस, रेडक्रस, अ/गैसस, जिल्ला शिक्षा कार्यालय	भेला तथा बैठक	निरन्तर
२५	विपद् व्यवस्थापन ऐन २०७४ विपद व्यवस्थापन नियमावली २०७६ वमोजिम हरेक स्थानीय तहमा स्थानीय विपद व्यवस्थापन समिति गठन भए नभएको तथा योजनाहरु गाउँ योजनाभित्र परे नपरेको यकिन गर्ने	जिविव्यस, जिसस,		

भाग ३ : पूर्वतयारी तथा सहयोगसम्बन्धी योजना

३.१ विषयगत क्षेत्र **(Cluster):** सूचना, सर्वेक्षण तथा समन्वय

३.१.१ नेतृत्व प्रदान गर्ने निकाय (Cluster Lead): जिल्ला समन्वय समिति, सिन्धुली

विषयगत क्षेत्रको अगुवा तथा सहयोगी संस्थाको सूची :

क्र.सं	क्षेत्रगत साझेदारहरूको नाम	पद	टेलिफोन नम्बर	इमेल ठेगाना
१	जिल्ला समन्वय समिति सिन्धुली	प्रमुख	०४७-५२०१४९ ९८५४०४१६२२	
२	जिल्ला प्रशासन कार्यालय सिन्धुली	प्रतिनिधि	०४७-५२०१३३	
३	कमलामाई नगरपालिका सिन्धुली	प्रमुख	०४७-५२०२४५ ९८५४०४१०२९	
४	दुधौली नगरपालिका	प्रमुख	०४७-४१२०५१, ९८५४०४१८५१	
५	फिक्कल गाउँपालिका	अध्यक्ष	९८४४३९६६५५	
६	तिनपाटन गाउँपालिका	अध्यक्ष	९८५४०४२२२५	
७	गोलन्जोर गाउँपालिका	अध्यक्ष	९८५४०४१७७५	
८	सुनकोशी गाउँपालिका	अध्यक्ष	९८५४०४२००७	
९	घ्याङलेक गाउँपालिका	अध्यक्ष	९७४४०३५६९९	
१०	मरिण गाउँपालिका	अध्यक्ष	९८५४०४२२००	
११	हरिहरपुरगढी गाउँपालिका	अध्यक्ष	९८५४०४१८८१	
१२	९ नं. बाहिनी अड्डा	प्रतिनिधि	०४७-५२०१३१	
१३	वर्द बहादुर गण	गणपति	०४७- ६२००८९ ०४७- ६२००९१	
१४	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	प्र.उ.	०४७-५२०१९९ ९८५४०६५५५५	
१५	सशस्त्र प्रहरी बल आश्रित गुल्म	स.प्र.ना.उ.	०४७-५२११११	
१६	राष्ट्रिय अनुसन्धान जिल्ला कार्यालय	प्रमुख	०४७-५२०२३३	
१७	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई	इकाइ प्रमुख	०४७-५२०१७५ ०४७-५२०५७५	
१८	स्वास्थ्य कार्यालय	प्रमुख	०४७-५२०१४५	
१९	जिल्ला कृषि ज्ञान केन्द्र	प्रमुख	०४७-५२०१६६	
२०	शहरी विकास तथा भवन निर्माण कार्यालय	प्रमुख	०४७-५२११३९	
२१	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, सिन्धुली	सभापति	०४७-५२०२२६ ९८४४०४०२१४	
२२	नेपाल पत्रकार महासंघ सिन्धुली	अध्यक्ष	९८५४०४१३९०	
२३	उद्योग वाणिज्य संघ, सिन्धुली	अध्यक्ष	०४७-५२०२४९	
२४	नेपाल टेलिकम	प्रमुख	०४७-५२०१११ ०४७-५२०३३३	

३.१.२ विपद् पश्चात्को सम्भावित परिदृष्य :

- सूचना प्रसारण प्रविधिहरू अवरुद्ध वा नष्ट हुने,
- सडक, पुल, विद्युत् आपूर्ति, सञ्चार आदि सार्वजनिक पूर्वाधारहरू क्षतिग्रस्त हुने,
- राजमार्ग तथा अन्य सडक अवरुद्ध भएर प्रभावित क्षेत्रमा पहुँचको कठिनाई हुने,
- आवास तथा व्यक्तिगत सम्पत्ति,अस्थायी रूपमा क्षति, बालबालिका, महिला, जेष्ठ नागरिक तथा अपाङ्गता भएका व्यक्ति मुख्य रूपमा प्रभावित हुने,
- खेतीयोग्य जमिन, नगदे वाली तथा अन्य कृषिजन्य व्यवसायहरु नष्ट हुने ।
- ठूलो सङ्ख्यामा मानिस विस्थापित हुने,
- उद्धार, सुरक्षा, राहत वितरणजस्ता मानवीय कार्यका लागि आवश्यक सूचना सङ्कलन गर्न र सबै क्षेत्र तथा सरोकारवालासँग समन्वयकारी भूमिका निर्वाह गर्न कठिन हुने ।

३.१.३ क्षेत्रगत उद्देश्य

समन्वय, सूचना संकलन, विश्लेषण र प्रवाहका वैकल्पिक उपायहरू पहिचान गरी सम्वन्धित क्षेत्र र सरोकारवालालाई सही सूचना उपलब्ध गराई विपद् प्रतिकार्यलाई समन्वयात्मक बनाउन सुनिश्चितता प्रदान गर्नु यस क्षेत्रको प्रमुख उद्देश्य हुनेछ ।

३.१.४ समष्टिगत उद्देश्य :

- विपद्को समयमा सरकार, दातृ तह, सबै क्षेत्र (Cluster), सहयोगी संस्था तथा नागरिक समाजबीच समन्वय कायम गर्नु,
- निर्धारित समयभित्र "बहुक्षेत्र द्रूत लेखाजोखा विश्लेषण (Multy Cluster Initial Rapid Assessement- MIRA)" गर्न आवश्यक समन्वय गर्नु र मिरा कार्यदललाई सहयोगको व्यवस्था मिलाउनु,
- सूचना प्रवाहको वैकल्पिक उपाय पहिचान गरी सूचना प्रवाहलाई सुनिश्चित गर्नु,
- नियमित रूपमा अनुगमन गरी सम्बन्धित क्षेत्रहरूलाई पृष्ठपोषण दिनु,
- प्रतिकार्यका सन्दर्भमा आवश्यकताअनुसार क्षेत्र र केन्द्रमा सम्पर्क र समन्वय गर्नु ।

३.१.५ पूर्व सूचना प्रणाली

पूर्व सूचना प्रणालीलाई समन्वय र सूचना व्यवस्थापन अर्न्तगत राख्न सकिन्छ । विपद प्रभावित समुदायलाई समयमै सम्भावित विपद्को बारेमा सचेत गराउन अपनाइने माध्यम विपद् पूर्व सूचना प्रणाली हो । सिन्धुली जिल्लाका बिभिन्न प्रकोप प्रभावित समुदायहरूले समयमै प्रकोपको स्थितिको बारेमा थाहा पाएमा उनीहरू सोहीअनुरुप पूर्वतयारी हुन सक्षम हुन्छन जस्ले गर्दा जनधनको क्षति कम हुन गई विपद् प्रभावितहरूको संख्यामा पनि कमी हुन सक्दछ । तसर्थ यस जिल्लामा बिभिन्न संघ संस्थाहरूको समन्बय र सहकार्यमा विपद पूर्व सूचनाको प्रणाली स्थापना हुन अत्याबश्यक भइसकेको छ ।

हालसम्म यस जिल्लामा स्थायी पूर्व सूचना प्रणालीका रुपमा कमलामाई नगरपालिका वडा नं. १३ रानीबास मडाहामा रेनगेज स्टेशन हालै प्राक्टिकल एक्सनको सहयोगमा नेपाल रेडक्रस सोसाइटीको कार्यक्रम मार्फत सञ्चालनमा ल्याई कमला नदी बाढी पूर्व सूचना प्रणालीको संरचना निर्माण गरी सम्भावित जोखिम न्यूनिकरण गर्न आपतकालीन अवस्थामा सूचना प्रवाह हुने कार्यको थालनी भएको छ । संरचनागत हिसाबले यस स्टेशनबाट आपतकालीन अवस्थामा जल तथा मौषम विज्ञान विभाग बाढी पूर्वानुमान शाखा, जिल्ला आपतकालीन कार्य संचालन केन्द्र, सिन्धुली, जिल्ला समन्वय समिति, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी सिन्धुली, नेपाली सेना, स.प्रहरी बल, सिन्धुली, जिल्ला प्रहरी कार्यालय, सिन्धुली, नेरेसो हत्पते, सिर्थौली, दुधौली, हर्षाही टाँडी र रानीबास उपशाखाहरु, जिल्लास्थित एफ.एम. स्टेशनहरु, स्थानीय प्रहरी चौकीहरु, दुधौली नगरपालिका, कमलामाई नगरपालिका तथा ८ वटा संकटाभिमुख बस्तीका समुदायिक विपद व्यवस्थापन समिति, पूर्व सूचना कार्यदल, स्थानीय तथा वडास्तरीय विपद तथा जलबायू उत्थानशील समिति, खोज तथा उद्धार कार्यदल, प्राथमिक उपचार कार्यदल र राहत तथा पूनस्थापना कार्यदलसम्म एकैपटक सूचना प्रवाह हुने गरी प्रणाली जडान गरिएको छ ।

पूर्व सूचना प्रणालीको भूमिका :

- पूर्व सूचना प्रणालीअर्न्तगत स्थापना भएको संचारको च्यानल मार्फत प्रभावकारी समन्वय र प्रयोग गरेर ।
- समयमै सुरक्षा तहहरूलाई प्रकोपको अवस्थितीको बारेमा जानकारी दिई खोजतलास तथा उद्धार कार्यमा तयारी गर्नका लागि ।
- सोही सूचनाका आधारमा सम्बन्धित क्षेत्रमा रहेका खोज तथा उद्धार सामग्रीहरू प्रयोगमा ल्याउन ।
- पूर्व सूचना प्रणाली स्थापना गरिएका समुदायहरू बाहेकका अन्य समुदायहरूमा छिटो र छरितो रुपमा सेवा प्रदान गर्न ।

३.१.६ पूर्वतयारी कार्ययोजना

पूर्व सूचना, समन्वय तथा सर्वेक्षण क्षेत्रले आपत्कालीन समयमा गर्ने उल्लिखित कार्यका लागि निम्नअनुसार पूर्वतयारी गर्नुपर्नेछ :

क्र.सं.	पूर्वतयारी क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	सहयोगी संस्था	समयावधि	अनुमानित खर्च
१	पूर्वतयारी बैठक र कार्यशालाको आयोजना गर्ने तथा योजना पूनरावलोकन तथा अध्यावधिक गर्ने	जिविव्यस, विव्यस	दातृ निकाय अ/गैसस	पहिलो बैठक बैसाख दोस्रो हप्ताभित्र र अन्तिम कार्यशाला जेठ मसान्तभित्र	
२	गाँउपालिका र जिल्लास्तरमा स्थापित पूर्वसूचना तथा पूर्वचेतावनी प्रणाली समन्वय समितिहरूलाई परिचालन गर्ने स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिलाई विपद्का समयमा सूचना प्रणालीसम्बन्धी तालिम	जिसस	गाँउपालिका, दातृ निकाय, अ/गैसस	नियमित रूपमा	
३	साझेदार तथा सहयोगी तहको सूची तयार गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	दातृतह, अ/गैसस	जेठ १५ भित्र	
४	बहुक्षेत्रगत प्रारम्भिक द्रूत लेखाजोखा (MIRA) तयारी				
४.१	सबै क्षेत्रका एक-एक सदस्य रहेको मिरा कार्यदल गठन गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	जिविव्यस	वैशाख मसान्त	
४.२	मिरासम्बन्धी अभिमुखीकरण तालिम सञ्चालन गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	जिविव्यस दातृ तह अ/गैसस	जेठको पहिलो साता	
४.३	मिराको लागि फाराम र निर्देशिका तयार गरी १००० प्रति तयार गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	जिविव्यस दातृ तह अ/गैसस	जेठको पहिलो साता	
४.४	मिराको कार्यान्वयनको लागि सम्पर्क व्यक्ति तोक्ने	जिविव्यस	क्षेत्र प्रमुखहरू	जेठको पहिलो साता	
४.५	आधाररेखा सर्वेक्षण गरी तथ्याङ्कलाई सूचना केन्द्रमा अध्यावधिक गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	जिसस दातृ तह अ/गैसस	जेठको पहिलो साता	
५	जिल्ला आपतकालीन कार्यसञ्चालन केन्द्रको स्थापना गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	जिविव्यस	आगामी आर्थिक वर्ष	
६	सबै गाँउपालिका र विशेषगरी सङ्कटासन्न गाँउपालिकाले सञ्चार सुविधालाई नियमित र व्यवस्थित हुने व्यवस्था मिलाउने	क्षेत्र प्रमुख	गाँउपालिका सञ्चार सेवा प्रदायक तह	जेठ महिनाभित्र	
७	जोखिमयुक्त गाँउपालिकाहरूमा पूर्व चेतावनी (Early Warning) का लागि माइक तथा साइरन उपलब्ध गराउने वा अघिल्लो वर्षको व्यवस्थालाई अध्यावधिक गर्ने	क्षेत्र प्रमुख वा तोकिएको सदस्य	जिविव्यस, जिसस, दातृ तह, गाउँपालिका, अ/गैसस	जेठ मसान्तभित्र	
८	पूर्वसूचना तथा चेतावनी प्रणालीलाई नियमित रूपमा सञ्चालन गर्न कोषको स्थापना गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	जिसस, गाँउपालिका,	असार मसान्तसम्म	
९	जनचेतना अभिवृद्धिका क्रियाकलाप सञ्चालन गर्ने • विपद्सम्बन्धी जनचेतना अभिवृद्धि गर्न पम्प्लेट, पोष्टर, पर्चा तयार गरी विशेषगरी सङ्कटासन्न गाँउपालिकाहरूमा वितरण गर्ने । • एफएम तथा पत्र पत्रिकामार्फत विपद्सम्बन्धी	क्षेत्र प्रमुख वा तोकिएको सदस्य	जिसस, दातृ तह, अ/गैसस सञ्चार माध्यम	नियमित रुपमा	

	ज्ञान तथा जानकारी प्रचारप्रसार गराउने				
१०	विस्थापितहरूको पहिचानका लागि ५,००० थान परिचय पत्र छपाई तयारी अवस्थामा राख्ने ।	क्षेत्र प्रमुख वा तोकिएको सदस्य	जिसस, दातृ तह, अ/गैसस	असारको पहिलो हप्ता भित्र	
११	मसलन्द सामान तयारी अवस्थामा राख्ने ।	क्षेत्र प्रमुख वा तोकिएको सदस्य	जिसस, दातृ तह, अ/गैसस	असार दोस्रो हप्ता	
१२	आधार रेखा सर्वेक्षण गर्ने र सबै क्षेत्रलाई उपलब्ध गराउने ।	क्षेत्र प्रमुख वा तोकिएको सदस्य	जिविव्यस, जिसस, गाँउपालिका	श्रावण पहिलो हप्ता	
१३	सङ्कटासन्न गाँउपालिकाका कर्मचारीहरुलाई विपद्सम्बन्धी अभिमुखीकरण तालिम दिने ।	जिविव्यस, जिसस	रेडक्रस अ/गैसस,	असारभित्र	
१४	बाढीपहिरो र यसबाट बच्ने ज्ञान प्रवाह गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	क्षेत्रका सदस्य, सञ्चारकर्मी	वैशाखदेखि श्रावणसम्म	
१५	भूकम्प र यसबाट बच्ने ज्ञान प्रवाह गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	क्षेत्रका सदस्य, सञ्चारकर्मी	नियमित	
१६	आगलागी र यसबाट बच्ने ज्ञान प्रवाह गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	क्षेत्रका सदस्य, सञ्चारकर्मी	फागुनदेखि जेठसम्म	

३.१.७ विपद्पश्चात् प्रतिकार्य योजना :

समय अवधि	क्रियाकलापहरु	मख्य जिम्वेवारी	सहयोगी संस्था	अनुमानित लागत
पहिलो दिन	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको समन्वय वैठक आयोजना: ● जानकारी संकलन र परिस्थितिको अध्यावधिक गर्ने ● सवै क्षेत्रगत समुह (Cluster) लाई कार्य विभाजन गरी जिम्मेवारी सुम्पने ।	क्षेत्र प्रमुख	जिसस, दातृ तह, अ/गैसस	
	रेडियो, टेलिभिजन एवम् एस्एम्एस् (SMS) का माध्यमबाट तथ्यगत पूर्व चेतावनी, भए गरेका उद्धार प्रयासहरु अर्थात् सार्वजनिक आह्वान बिषयक सुचनाहरु प्रवाह गर्ने ।		जिसस, दातृ तह, अ/गैसस, संचा माध्यम	
	विद्युतीय संचारका सबै माध्यमबाट एकै पटक स्वत: आपतकालिन सन्देश आउने प्रणाली स्थापना गरि संचालनमा ल्याउने ।		जिसस, दातृ तह, अ/गैसस, संचार माध्यम	
	घटनासम्बन्धी विवरण तयार गरी सुचना प्रवाह गर्ने ।		जिसस, दातृ तह, अ/गैसस	
	क्षेत्रीय तथा केन्द्रीय आपतकालीन केन्द्रमा जानकारी गराउने ।			
	जिल्ला आपतकालिन कार्य सञ्चालन केन्द्रलाई विपद् प्रतिकार्यका लागि मुख्य समन्वय केन्द्रको रुपमा परिचालन गर्ने ।			
दोस्रो दिन	विषयगत अगुवा संस्था तथा सहयोगी सस्थाहरुको बैठक (आवश्यकता अनरुप निरन्तर बस्ने)	क्षेत्र प्रमुख	जिसस, गाउँ/नगरपालिका दातृ तह, अ/गैसस	
	स्रोत साधनको आंकलन गर्ने (आबश्यकता, लेखाजोखा र खाडल पहिचान गर्ने)			
	स्थानीय, क्षेत्रीय तथा राष्ट्रिय सरोकारवालासँग सम्भाव्य सहयोगका लागि समन्वय गर्ने ।			
	आकस्मिक संचारको प्रवन्ध गर्ने तथा यथाशीघ्र छिटो दूरसञ्चारको पुन:र्स्थापना गरी सेवा सञ्चालन गर्ने ।			
	विपद् प्रतिकार्य पश्चात शीघ्र अवधिमा पुन:स्थापना गर्नका लागि कार्य योजना वनाउने			
पहिलो	द्रुत लेखाजोखा (Rapid Assessment) गरि संकलित तथ्यांक	क्षेत्र प्रमुख	जिसस, दातृ तह,	

हप्ता	विश्लेषण र सम्प्रेषण गर्ने ।		अ/गैसस	
	विषयगत समितिका सवै सदस्य र सरोकारवाला निकायलाई जानकारी गराई प्रतिवेदनका आधारमा कार्ययोजना तयार गरी कार्यान्वयन गर्ने ।			
	बिषयगत बैठक र घटनाको विवरण संकलन गर्ने कार्य निरन्तर गर्ने ।			
	प्रभावित परिवारको दर्ता गर्ने, पीडितको लागि परिचयपत्र उपलब्ध गराउने र तथ्याङ्कको उचित प्रबन्ध र व्यवस्था गर्ने ।			
पहिलो महिना	क्षेत्रगत कार्य समुहका कार्य प्रगति विवरण सङ्कलन र समीक्षा ।	क्षेत्र प्रमुख	जिसस, दातृ तह, अ/गैसस	
	सवै सूचनाहरु निरन्तर अध्यवाधिक गर्दै जाने र सरोकारवाला निकाय एवं सञ्चारमाध्यमलाई उपलब्ध गराउने (२४ घण्टा भित्र, पहिलो १ हप्तामा दैनिक, दोश्रो हप्तावाट हप्तामा १ पटक र आवश्यकता अनुसार)			
दोस्रो महिना	विपद्को पूर्वसूचना दिने महत्वपूर्ण पूर्वाधारहरूको लेखाजोखा गरी निर्माण तथा पुनःनिर्माण गरिनेछ ।	क्षेत्र प्रमुख		

३.२. क्षेत्र : खोजतलास तथा उद्धार

३.२.१ नेतृत्व प्रदान गर्ने निकाय : जिल्ला प्रशासन कार्यालय, सिन्धुली

क्षेत्रगत सदस्यहरूको सूची :

क्र. सं.	जिल्लाका क्षेत्रगत साझेदारहरूको नाम	सम्पक व्यक्ति	टेलिफोन नम्बर,	ई-मेल ठेगाना
१	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	प्रमुख जिल्ला अधिकारी	०४७-५२०१३३ ९८५४०६७७७७	cdosindhuli@gmail.com
२	नं.९ बाहिनी अड्डा	बाहिनीपति	०४७-५२०१३१	ninebrigade56@gmail.com
३	वर्द बहादुर गण	प्रमुख सेनानी	०४७- ६२००८९, ०४७- ६२००९१	
४	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	प्रहरी उपरीक्षक	०४७-५२०१९९, ९८५४०६५५५५	dposindhuli@gmail.com
५	सशस्त्र प्रहरी बल आश्रित गुल्म	सशस्त्र प्रहरी नायव उपरीक्षक.	०४७-५२११११	
६	राष्ट्रिय अनुसन्धान जिल्ला कार्यालय	प्रमुख अनुसन्धान अधिकृत	०४७-५२०२३३	
७	मध्य क्षेत्र प्रहरी तालिम केन्द्र	बरिष्ठ प्रहरी उपरीक्षक	९८५४०४१७८९, ९८५४०४०७३३	mrptc_dudhauli@gmail.com
८	वन तथा पर्यावरण सुरक्षा गण	प्रमुख सेनानी	०४७-६९१८५७	
९	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	सभापति	०४७-५२०२२६, ९८४४०४०२१४	nrcs.sindhuli68@gmail.com
१०	उद्योग वाणिज्य संघ	अध्यक्ष	०४७-५२०६०९, ९८५४०४२६०९	sindhulicci@gmail.com
११	बिपी यातायात कम्पनी लिमिटेड	अध्यक्ष	०४७-५२०५८९	

३.२.२ **विपद् पश्चात्को सम्भावित परिदृष्य :**

- सार्वजनिक पूर्वाधारहरू (सडक, पुल, विद्युत, आपूर्ति, सञ्चार) क्षति,
- आवास तथा व्यक्तिगत सम्पत्ति, अस्थायी रूपमा क्षति, बालबालिका, महिला, वृद्ध-वृद्धा तथा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु मुख्य रूपमा प्रभावित हुने गरी मानिसहरू विस्थापन,
- विद्यालयमा कक्षा कोठा, प्रहरी चौकी र स्वास्थ्य केन्द्र जस्ता उपलब्ध सार्वजनिक संस्थाहरूमाथि अधिक चाप र नियमित सेवामा अवरोध
- सामुदायिक संस्थागत ठाउँहरूमा अस्थायी आवासमा बसेको समयमा सामुदायिक स्वास्थ्य सम्बन्धी उपचारमा देखिएका समस्या/चुनौती र वातावरणमा नकारात्मक असरका कारण दीर्घकालीन स्वास्थ्य तथा विकासमा समस्या,
- आवास लगायत अत्यावश्यक मानवीय सहयोग तत्काल आवश्यक हुने गरी विस्थापित परिवार र प्रकोपबाट मानवीय क्षति तथा घाइते

- प्रतिकार्यका लागि खटिएका स्वयम्सेवकहरुका लागि अत्यावश्यक खाना, खानेपानी तथा सरसफाइको अभाव

३.२.३ **समष्टिगत उद्देश्य :**

विपद्को बेला तत्काल खोज तथा उद्धारको आवश्यकता परेका व्यक्ति, परिवार वा समुदायलाई तत्काल खोज तथा उद्धार गरि मानवीय क्षति तथा भविष्यमा हुन सक्ने अन्य जोखिमहरुको न्यूनीकरण गर्ने ।

३.२.४ विशिष्ट उद्देश्य :

- तयारी अवस्थाको लागि विषयगत क्षेत्रको बैठक नियमित रुपमा बस्ने,
- खोज तथा उद्धारसम्बन्धी टोलीको गठन र आवश्यक पूर्व अभ्यास सञ्चालन गर्ने,
- खोज तथा उद्धारका लागि चाहिने आवश्यक उपकरण तथा औजारहरुको उचित भण्डारण, व्यवस्थापन र परिचालन विधिबारे सम्बन्धित जनशक्तिको क्षमता अभिवृद्धि तथा शिघ्र पहुँचको व्यवस्था गर्ने,
- सम्भावित खोज तथा उद्धारको आवश्यकता पर्न सक्ने समुदायको नक्शाङ्कन तथा त्यस क्षेत्रमा पहुँच सम्बन्धी वैकल्पिक बाटो/साधन वा अन्य उपायसहितको योजना र त्यसबारे सो क्षेत्रका जिम्मेवार व्यक्ति वा संस्थालाई अभिमूखीकरण गर्ने,
- जिल्लाको समग्र क्षेत्र विपद्बाट प्रभावित हुने हुनाले क्षेत्रगत हिसावले खोज तथा उद्धार र राहत टोलीको जिम्मेवारी, कार्य विभाजन र थप सहयोगका लागि आवश्यक समन्वय गर्ने,
- विपद्को समयमा हुनसक्ने सम्भावित क्षतिहरु न्यूनिकरण गर्ने ।

३.२.५ मानवीय सहयोगका न्यूनतम मापदण्ड :

- विपद्को लगत्तै उपकरणसहित खोजी तथा उद्धार (Search & Rescue) टोली खटाउने ।
- समन्वय बैठक र प्रतिवेदनका बारेमा जानकारी गराउने ।
- सुविधाबाट एकदमै वञ्चित समूह/संकटासन्न अवस्थामा रहेका व्यक्तिलगायत सबैलाई गरिएको उद्धार र वितरण गरिएका सहयोगसम्बन्धी गतिविधिको अनुगमन ।
- अवस्था हेरी (आवश्यकतामा आधारित रहेर) मिरा (Multi Culster Initial Rapid Assessment) टीम खटाउने ।
- पहिलो हप्तामा परिस्थितिका बारेमा दैनिक र त्यसपछि हरेक दुई हप्तापछि प्रतिवेदन पेस गर्ने ।
- शिविर समन्वय तथा शिविर व्यवस्थापन (Camp Coordination & Camp Management) को अनुगमन तथा प्रतिवेदन गर्ने (फाराम सहितको) संयन्त्र ।
- पहिलो हप्तामा हरेक दिन र प्रकोप भएको २४ घण्टाभित्र समाचार संचार माध्यममा पठाउने ।
- नियन्त्रण तथा मानवीय सहयोगसम्बन्धी मापदण्ड कायम गर्ने सांस्कृतिक, सामाजिक तथा आर्थिक रूपमा स्वीकार गर्न सकिने सामग्री-दाता/सहयोग उपलब्ध गराउने (निकायबाट प्रत्यक्ष वितरण होइन) ।
- स्थानीय विपद् उद्धार समितिलाई सक्रिय पार्ने (अनुगमन तथा मूल्याङ्कन र प्रतिवेदन) ।

प्राथमिक उपचार :

घाइतेहरूको खोज तथा उद्धार पश्चात तत्काल घटनास्थलबाट अस्पताल पुऱ्याउनु अघि प्राथमिक उपचार प्रदान गर्न अत्याबश्यक हुन्छ । तसर्थ प्रभाबित क्षेत्रहरूमा सुरक्षा निकायसँग निकटतम् समन्बय गरी घाइतेहरूलाई प्राथमिक उपचारका लागि नेपाल रेडक्रस सोसाइटी सिन्धुली जिल्ला शाखाले आफ्ना स्वंयसेवकहरू खटाउने छ ।

३.२.६ पूर्वतयारी कार्ययोजना :

क्र.सं.	**क्रियाकलापहरु**	**जिम्मेवारी**	**सहयोगी**	**समयावधि**
१	खोज तथा उद्धारसम्बन्धी जनशक्ति तयार गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	जिविव्यस, रेडक्रस, नेपाल प्रहरी, सप्रबल, नेपाली सेना	निरन्तर

२	विपद्मा उद्धारका लागि परिचालन हुने उद्धारकर्मीको चयन गरी कार्यदल गठन गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	नेपाल प्रहरी, सप्रबल, नेपाली सेना	जेष्ठ पहिलो साता
३	उद्धारको लागि थप जनशक्ति आवश्यक परेमा थप गर्न सकिने गरी वैकल्पिक उद्धारकर्मीको व्यवस्था मिलाउने	क्षेत्र प्रमुख	नेपाल प्रहरी, सप्रबल, नेपाली सेना	जेष्ठ १५ गते सम्म
४	तत्कालीन उद्धारको लागि स्थानीय तहबाट प्राप्त हुने जनशक्ति, उद्धारका लागि आवश्यक पर्ने साधनको पहिचान र नकसाङ्कन गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	जिसस, रेडक्रस, अ/गैसस, सुरक्षा तह	जेठ पहिलो साताभित्र
५	उद्धार कार्यदललाई मानवीय सहयोग तथा उद्धारकार्यमा परिचालन हुँदा अपनाउनु पर्ने सतर्कता, उत्तरदायित्वजस्ता विषयमा अनुशिक्षण दिने	जिविव्यस	जिसस, दातृ तह, रेडक्रस, अ/गैसस	जेठ मसान्तभित्र
६	खोज तथा उद्धार कार्यदललाई प्रयोगात्मक तालिम दिने	क्षेत्र प्रमुख	जिविव्यस, रेडक्रस, अ/गैसस	वैशाखभित्र
७	आपत्कालीन आवासको लागि सुरक्षित स्थानको पहिचान (गाँउपालिका भवन, विद्यालय, सामुदायिक आवास)	क्षेत्र प्रमुख	जिविव्यस, गाँउपालिका, सुरक्षा तह	जेठ मसान्त
८	स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्रसँग समन्वय गरी प्राथमिक उपचार सामग्रीको व्यवस्था र चिकित्सक र नर्स पहिचान गरी विपद्मा प्राप्त हुने सेवाबारे सम्झौता गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	स्वास्थ्य क्षेत्र जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय	जेठ मसान्तभित्र
९	खोज तथा उद्धारसम्बन्धी कार्यको लागि अनुगमन टोली गठन गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	राजनीतिक दल नागरिक समाज, रेडक्रस	२० असार सम्म
१०	एफएम रेडियोहरूमार्फत पूर्वचेतनावनी तथा पूर्वसूचना प्रशार गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	जिविव्यस सञ्चारमाध्यम	जेठको प्रारम्भदेखि भदौ मसान्तसम्म

३.२.७ विपद् प्रतिकार्य कार्ययोजना ।

समय अवधि	क्रियाकलापहरु	मुख्य जिम्मेवारी	सहयोगी संस्था	अनुमानित लागत
पहिलो दिन	प्राप्त सूचनाको आधारमा समन्वय गरि संयुक्त टोली परिचालन गरी खोज तथा उद्दार गरी प्राथमिक उपचार गर्ने ।	क्षेत्र प्रमुख	जिविव्यस, रेडक्रस, नेपाल प्रहरी, सप्रबल, नेपाली सेना	
	ठूला विपद्हरूको सामना गर्न घटना आदेश प्रणाली (Incident Command System) को लागु गर्ने ।	क्षेत्र प्रमुख	नेपाल प्रहरी, सप्रबल, नेपाली सेना	
	Rapid Response Team (RRT) सँग समन्वय गरेर पीडित घाइतेहरुका सम्बन्धमा तत्काल घटनास्थलमै उपचारको व्यवस्था मिलाउने र गम्भीर घाइतेलाई अस्पताल पठाउने ।	क्षेत्र प्रमुख	जिसस, गाउ/नगरपालिका, स्वास्थ्य, यातायात समिति	
	एम्बुलेन्स सेवा, आपत्कालीन प्राथमिक उपचार र घाइतेको लागि यातायातको व्यवस्था तत्काल मिलाउने ।	क्षेत्र प्रमुख	जिविव्यस, रेडक्रस, स्वास्थ्य, यातायात समिति	
	सडक सम्पर्क न्यूनतम पुनर्स्थापना गर्ने ।	क्षेत्र प्रमुख	जिसस, गाउ/नगरपालिका, नेपाल प्रहरी, सप्रबल, नेपाली सेना	
	भीड व्यवस्थापन गरि स्थान खाली गर्ने, पीडितहरुलाई नजिकको अस्थाई क्याम्पहरुमा पठाउने ।	क्षेत्र प्रमुख	नेपाल प्रहरी, सप्रबल, नेपाली सेना र रेडक्रस	
दोस्रो दिन	पहिलो दिनको कार्यमूल्यांकनको आधारमा थपघट	क्षेत्र प्रमुख	जिसस,	

	गरि टोली परिचालन, आवश्यकताको पहिचान गरि सर्वेक्षण, समन्वय, सूचना तथा पूर्व चेतावनी प्रणाली क्षेत्रसँग समन्वय गरी उद्धार कार्यलाई निरन्तरता दिने ।		गाउ/नगरपालिका, नेपाल प्रहरी, सप्रबल, नेपाली सेना	
	बिषयगत क्षेत्रले घटनाको वस्तुगत विवरण तयार गरी जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिमा प्रस्तुत गर्ने ।			
	खोज तथा उद्धार र राहतका सामग्रीहरुका ढुवानी सुविधाका लागि यातायातको प्रवन्ध गर्ने ।		जिसस, गाउनगरपालिका, यातायात समिति	
	स्थानीय तहमा रहेका स्वयंसेवकहरुको आवश्यकता अनुसार सहयोग लिइने ।			
पहिलो हप्ता	उद्धार गरिएकाहरुको निरन्तर उपचार तथा पुनर्स्थापना स्थलमा पठाउने ।	क्षेत्र प्रमुख		
पहिलो महिना	विपद् घटनाको, खोज तथा उद्धार प्रयासको विश्लेषण सहित DDMC मा प्रतिवेदन पेश गर्ने ।	क्षेत्र प्रमुख		

३.३ क्षेत्र : आपतकालीन आवास तथा गैर-खाद्य सामाग्री

नेतृत्व प्रदान गर्ने निकाय : जिल्ला समन्वय समिति, सिन्धुली

३.३.१ क्षेत्रगत सदस्यहरूको सूची :

क्र.सं	क्षेत्रगत साझेदारहरूको नाम	पद	टेलिफोन नम्बर	इमेल
१	जिल्ला समन्वय समिति	समन्वय अधिकारी	०४७-५२०१४९	sindhuliddc@gmail.com
२	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई	इकाइ प्रमुख	०४७-५२०१७५	deosindhuli047@gmail.com
३	शहरी विकास तथा भवन निर्माण कार्यालय, सिन्धुली	डिभिजन प्रमुख	०४७ ५२११३९	dudbcsindhuli@gmail.com
४	डिभिजन वन कार्यालय, सिन्धुली	प्रमुख	०४७-५२०१३५	
	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी सिन्धुली	सभापति	०४७-५२०१२०	nrcs.sindhuli68@gmail.com
५	उद्योग वाणिज्य संघ	अध्यक्ष	०४७-५२०६०९ ९८५४०४२६०९	sindhulicci@gmail.com
६	नेपाल निर्माण व्यवसायी संघ	अध्यक्ष		
७	ठूला उपकरण व्यवसायी संघ	अध्यक्ष		
८	यातायात कम्पनी लिमीटेड	अध्यक्ष		
९	प्लान इन्टरनेशनल नेपाल	प्रमुख	०४७ ५२१०९२	
१०	सवल परियोजना	प्रमुख		

३.३.२ विपद पश्चात्को सम्भावित परिदृष्य :

- सार्वजनिक पूर्वाधारको क्षति (सडक, पुल, विद्युत् आपूर्ति, सञ्चार),
- आवासको अस्थायी क्षति तथा मुख्य रूपमा केटाकेटी, महिला, वृद्ध-वृद्धा र विभिन्न किसिमले फरक क्षमताका मानिस (अपाङ्ग) हरूको विस्थापनसहित व्यक्तिगत सामानहरूको क्षति,
- मानवीय सहयोगका लागि लक्षित जनसंख्याको पहिचान गर्न कठिन,
- विद्यालयका कक्षा कोठा, पुलिस चौकी तथा स्वास्थ्य केन्द्रहरूजस्ता उपलब्ध सार्वजनिक संस्थाहरूमाथि दबाबको सिर्जना,
- सामुदायिक संस्थागत स्थानहरूमा अस्थायी आवासको उपयोग गर्दा सामुदायिक स्वास्थ्यसम्बन्धी व्यवहारमा देखिने चुनौतीहरू,
- तालिम प्राप्त जनशक्तिको उपलब्धतामा कठिनाई ।

३.३.३ समष्टिगत उद्देश्य :

- **आवास :**
  सुरक्षित तथा न्यूनतम मानवीयस्तरको बस्ने ठाउँको प्राप्तिका लागि भौतिक एवं प्राथमिक सामाजिक आवश्यकताहरूमा व्यक्ति तथा परिवारहरूको पहुँच सुनिश्चित गर्ने । (यथासम्भव यस प्रक्रियामा बढीभन्दा बढी आत्म-निर्भरता तथा आफैं व्यवस्थापन (Self-management) प्रकृया अपनाउन जोड दिइने छ ।)

- **शिविर समन्वय तथा शिविर व्यवस्थापन (CCCM) :**
  प्राकृतिक विपद्का कारणले घरवारविहीन बनेका मानिसहहरूका निमित्त तत्काल अस्थायी शिविर तथा स्थायी समाधानको खोजीका लागि प्रयत्न गर्नुका साथै विस्थापित व्यक्तिहरूलाई मानव अधिकारको उपभोग गर्न सक्षम पार्नका निमित्त जीवन स्तर उठाई शिविरहरूमा जीवन स्तरमा सुधार ल्याउने ।

३.३.४ विशिष्ट उद्देश्य :

- जलवायुका प्रतिकूल असरहरूबाट संरक्षण प्रदान गर्नका लागि मानिसहरूसँग छाना भएका पर्याप्त ठाउँ तयार गर्ने,
- जलवायुबाट संरक्षण प्रदान गर्नका लागि र तिनको मर्यादा, सुरक्षा तथा कल्याण सुनिश्चित गर्नका लागि प्रभावित व्यक्तिहरूसँग पर्याप्त कम्बल एवं लुगा व्यवस्था गर्ने,
- घरायसी भाँडा-कुँडा तथा व्यक्तिगत स्वास्थ्यका लागि साबुन एवं तिनको मर्यादा तथा कल्याणका लागि औजारहरूमा परिवारहरूको पहुँच पुऱ्याउने ।
- महिला, बालबालिका तथा विशेष अवस्था गर्भवती, सुत्केरी, दिर्घ रोगीको लागि सुरक्षित स्थानको व्यवस्था गर्ने ।

३.३.५ मानवीय सहयोगसम्बन्धी न्यूनतम मापदण्ड (स्फेयर परियोजना) :

क्र.सं.	विवरण	मापदण्ड	कैफियत
१	आपतकालीन आवास	▪ औसतमा एक व्यक्तिका लागि ३.५-४.५ मिटरको छानो भएको क्षेत्र ▪ औसतमा ५ सदस्यहरुको एक परिवारका लागि कम्तीमा पनि ४X५ मिटरको डोरीसहितको प्लाष्टिक सिट र सहायता सामाग्री	
२	कम्बल	परिवारको सबै सदस्यहरुलाई पुग्ने गरी	
३	लुगा कपडा	● दुई वर्षसम्मका केटाकेटीहरुका लागि कम्तीमा पनि एक पुरा सेट कपडा ● महिला, केटी, पुरुष तथा केटाहरुको लागि कम्तीमा पनि एक पूरा सेट कपडा ● सुत्केरी तथा गर्भवती महिलाको लागि Dignity Kit ● महिला तथा किशोरीहरुको लागि Sanitraty Pad सहितको सहितको Kit	

गैर खाद्य सामाग्री :

उदेश्य : विपदबाट प्रभावितहरुलाई उपलब्ध गराइने लुगाफाटा, कम्बल तथा ओछ्याउने सामाग्री जस्ता गैरखाद्य सामाग्रीहरु, विपद्को कारण प्रतिकूल भएको हावापानी तथा परिस्थितिबाट बच्नका लागि व्यक्तिगत मानवीय आवश्यकताहरु तथा स्वास्थ्य, गोपनीयता र सम्मान कायम गर्न सहयोग गर्दछ । परिवारहरुलाई व्यक्तिगत स्वास्थ्य सम्बन्धी आवश्यकताहरु पूरा गर्न र खान, न्यानो आराम दिन, आश्रय निर्माण तथा मर्मतसम्भार गर्न सघाउनका लागि आधारभूत गैर खाद्य सामाग्री तथा आपूर्तिहरु अत्यावश्यक हुने हुँदा यस सम्बन्धी सञ्चालनको क्षमतामा वृद्धि ल्याउने ।

जिम्मेवारी : विपदबाट प्रभावितहरुलाई गैर खाद्य सामाग्रीहरु उपलब्ध गराउने कामको नेतृत्व नेपाल रेडक्रस सोसाइटीले गर्नेछ । यस कार्यको लागि एकल संस्थाको क्षमताले धान्न नसक्ने हुँदा सबै मानवीय नियोगहरुको सहयोग अनिवार्य हुन्छ । कुनै पनि विपद्को कारण १० भन्दा बढी परिवार एकैपटक प्रभावित भएको अवस्थामा गैर खाद्य सामाग्री सहयोगका लागि सक्रिय हुनेछ ।

न्युनतम मापदण्ड : विपद् प्रभावितहरुलाई आफ्नो व्यक्तिगत सम्मान, सुरक्षा तथा भलाई सुनिश्चित गर्नका लागि आवश्यक संस्कृति र हावापानी तथा मौसम सुहाउदो उमेर र लिंग अनुसारको १ जोर लुगाफाटा तथा ओछ्याउने र घामपानीबाट बच्नका लागि प्रत्येक परिवारलाई त्रिपाल, सामान्य स्वास्थ्य कल्याण हुने कुरा सुनिश्चित गर्न हरेक विपदग्रस्त परिवारलाई शुद्ध पिउने पानी संकलन गर्ने तथा खाना पकाउने भाँडाकुँडा उपलब्ध गराउनु पर्दछ ।

न्यूनतम कार्यहरु :

- जिल्लामा कम्तीमा १५० परिवारको लागि गैर खाद्य सामाग्रीको भण्डारण गरी राख्ने र कम्तीमा १०० परिवारको लागि पहुँच बनाउने,

- विपद पीडितहरुलाई विपद्को स्तर कम भएको ७२ घण्टाभित्र गैर खाद्य सामाग्री आवश्यकता पहिचान गरी वितरण प्रकृया सुरु गर्ने,
- नव सुत्केरी तथा नवजात शिशुहरुको आवश्यकता पूरा गर्ने गरी बेग्लै २५ सेट बाल गैर खाद्य सामाग्रीहरुको व्यवस्था गर्ने,
- किशोरीहरुको लागि सरसफाई, Sanitaty Pad जस्ता विशेष आवश्यकतालाई सम्वोधन गर्ने गैर खाद्य सामाग्रीहरुको व्यवस्था गर्ने,
- सहयोग उपलब्ध गराउदा उनीहरुलाई जीवन निर्वाह गर्न, संस्कृतिलाई कायम राख्न, प्रतिकूल मौसम तथा हावापानीबाट बच्न, व्यक्तिगत स्वाभिमान तथा गोपनीयता बचाई राख्न महिला, बालबालिका, सुत्केरी र शिशुलाई प्राथमिकतामा राखी उपयुक्त न्यूनतम आवश्यक सामाग्रीहरु विपद् प्रभावित क्षेत्रमा गई उपलब्ध गराउनु पर्ने ।

एक घर परिवार (६ जना) का लागि न्यूनतम गैर खाद्य सामाग्रीहरु

क्र.सं.	सामाग्रीको नाम	थान/मिटर	विवरण
१	कम्बल	२ थान	५० प्रतिशत उलन
२	त्रिपाल	१ थान	१२x१८ फिट/५ केजी
३	भाँडाकुडा	१ सेट	१. डेक्ची - १ वटा २. सानो डेक्ची - १ वटा ३. कराई - १ वटा ४. थाली - ३ वटा ५. कप - २ वटा ६. डाडु - १ वटा ७. पन्यू - १ वटा २. गिलास - २ वटा
४	प्लाष्टिक बाल्टिन	१ थान	१५ लिटरको ढक्कनसहित
५	मग	१ थान	१ लिटरको
६	जिन कपडा	५ मिटर	
७	छिट कपडा	५ मिटर	
८	पपलिन कपडा	६ मिटर	
९	धोती - महिला /पुरुष	२ थान	
१०	धोती/लुंगी	१ थान	
११	कालो प्लाष्टिक	१ थान	१०x१२ फिट

३.३.६ पूर्वतयारी कार्ययोजना :

क्र.सं.	पूर्वतयारीसम्बन्धी क्रियाकलाप	जिम्मेवारी	सहयोगी	समयावधि
१	क्षेत्रमा संलग्न सदस्य संस्थाहरूको विवरण अद्यावधिक गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	जिविव्यस	वैशाख महिना
२	पूर्वतयारी समन्वय बैठक आयोजना गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	जिविव्यस, क्षेत्रका सबै सदस्य	जेठको पहिलो साता
३	पूर्वतयारीका लागि कार्यदल गठन गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	जिविव्यस, रेडक्रस, गाँउ/नगरपालिका, अ/गैसस,	जेठको पहिलो साता
४	सम्भावित सहयोगी तह तथा संस्थाहरूको पहिचान गरी बाँच्नका लागि आवश्यक आधारभूत सामाग्रीहरुको उपलब्धता सूची तयार गर्ने	कार्यदल	क्षेत्रका सदस्य	जेठको पहिलो साता
५	अस्थायी बसोबासको लागि गाँउ/नगरपालिकाका सुरक्षित सार्वजनिक जग्गा तथा स्थानको पहिचान	कार्यदल	जिविव्यस, गाँउ/नगरपालिका,	जेठको पहिलो साता

	गरी उपयोग गर्ने सहमति लिने		रेडक्रस	
६	आवास तथा गैर खाद्य सामग्रीको आपूर्तिको लागि बजार र बिक्रेताका वैकल्पिक सूची बनाउने, आवश्यकता अनुसार सम्झौता गर्ने	कार्यदल	जिविव्यस, गाँउ/नगरपालिकाका, रेडक्रस, अ/गैसस	जेठ मसान्तभित्र
७	सङ्कटासन्न गाँउ/नगरपालिका र अन्य सुरक्षित गाँउ/नगरपालिकाकाका सुरक्षित स्थानमा सामुदायिक आश्रयस्थल बनाउने	कार्यदल	जिविव्यस, अ/गैसस, गाँउ/नगरपालिका	वैशाख महिना
८	विस्थापित परिवारको लागि आश्रयस्थल बनाउन आवश्यक पर्ने बाँस, डोरी र खाना बनाउने भाँडावर्तन, इन्धन आदि समयमै उपलब्ध हुने व्यवस्था मिलाउने	कार्यदल	जिविव्यस, गाँउ/नगरपालिका, रेडक्रस, अ/गैसस	जेठ दोस्रो साता
९	सामाग्री वितरणको लागि यातायात तथा अन्य व्यवस्था मिलाउने	कार्यदल	जिविव्यस, रेडक्रस, अ/गैसस	जोठ मसान्त
१०	शिविर व्यवस्थापन तथा समन्वय समितिको संरचना र जिम्मेवारीहरू निर्धारण तथा परिभाषित गर्ने ।	क्षेत्र प्रमुख तथा कार्यदल	क्षेत्रका सदस्य	जेठ मसान्त
११	आवास तथा गैर खाद्य सामाग्री वितरणको पूरा सूची राख्ने र नियमित रुपमा प्रतिवेदन तयार गरी जिविव्यस तथा अन्य सरोकारवालालाई उपलब्ध गराउने	क्षेत्र प्रमुख	क्षेत्रका अन्य सदस्य, कार्यदल	शिविर सञ्चालन भएमा नियमित

३.३.७ विपद् प्रतिकार्य कार्ययोजना :

समय अबधि	क्रियाकलापहरु	मुख्य जिम्मेबारी	सहयोगी संस्था	अनुमानित लागत
पहिलो दिन	सूचना संकलन तथा परिस्थितिलाई अध्यावधिक गर्ने,	क्षेत्र प्रमुख	जिविव्यस, स्थाविव्यस	
	पहिचान गरिएका विद्यालय, सामुदायिक आवासहरुमा विस्थापितहरुलाई राख्ने		जिविव्यस, गाँउ/नगरपालिका, रेडक्रस, अ/गैसस	
	पहिचान गरिएका सुरक्षित तथा खुल्ला स्थानहरुमा आवश्यक संख्यामा अस्थायी शिविर निर्माण गर्ने			
	विस्थापित परिवारहरुलाई अस्थायी शिविरमा राख्ने			
	प्राप्त सूचनाका आधारमा स्रोतसाधनहरुको आंकलन र विवरण तयार गर्ने			
	आवश्यकता अनुसार थप सामाग्रीहरुको संकलनको वातावरण मिलाउने			
दोश्रो दिन	सूचना संकलन कार्य तथा बैठकलाई निरन्तरता दिने	क्षेत्र प्रमुख	जिविव्यस, गाँउ/नगरपालिका, रेडक्रस, अ/गैसस	
	राहत सामाग्रीको ढुवानी र प्राप्तिको कामलाई समन्वय गरी सहज बनाउने			
	राहत सामाग्रीहरु वितरण गर्ने			
	विस्थापित परिवारहरुको संख्या यकिन गरी थप अस्थायी शिविर निर्माण गर्ने			
	क्षेत्रगत/बिषयगत समन्वय गरी विस्तृत सर्वेक्षणको पूर्वतयारी गर्ने,			
पहिलो हप्ता	आधिकारिक विषयगत क्षेत्रबाट आएको विस्तृत सर्भेक्षण प्रतिवेदन अध्ययन गरी अस्थायी शिविरहरुको आवश्यकता अनुसार थप व्यवस्थापन गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	जिविव्यस, गाँउ/नगरपालिका, रेडक्रस, अ/गैसस	
पहिलो महिना	विस्थापितहरुको सम्भावित विस्थापन अवधि विश्लेषण गर्ने र थप अस्थायी शिविरहरुको तयारी गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	जिविव्यस, गाँउ/नगरपालिका, रेडक्रस, अ/गैसस	
	विपद् घटना तथा पुनर्स्थापनाका प्रयासहरुको समग्र विश्लेषणसहित प्रतिवेदन तयार गर्ने ।			
दोश्रो महिना	नियमित अनुगमन गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	जिविव्यस, गाँउ/नगरपालिका, रेडक्रस, अ/गैसस	

निकायगत स्रोत साधनको आंकलन :

(भौतिक सामग्री, सवारी साधन तथा मानवीय संशाधन सम्बन्धि बिबरण)

सि. नं.	कार्यालय/संघ संस्थाको नाम	आपतकालीन अबस्थामा उपलब्ध हुने						कैफियत (उपलब्धता)
		सामग्री/ राहत सामग्रीको नाम	संख्या (परिमाण)	सामाग्री चालु अवस्था	सामाग्री रहेका स्थान	जनशक्ति (संख्या)	सम्पर्क विवरण	
१	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी सिन्धुली	गैरखाद्य	१५० परिवार	चालू	सिन्धुली	२० जना	०४७-५२०१२०	तुरुन्त
२	प्लान इन्टरनेशनल नेपाल	गैरखाद्य	२०० प्याकेज		मकवानपुर		०४७-५२१०९२	माग भए पश्चात

३.४ विषयगत क्षेत्र (Cluster) : कृषि तथा खाद्य

नेतृत्व गर्ने निकाय : जिल्लामा कृषि तथा खाद्य विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व गर्ने निकाय कृषि ज्ञान केन्द्र हुनेछ भने यस क्षेत्रमा कार्यरत संघ सस्था यसको लागि सहयोगी निकायको रुपमा रहने छन् ।

स्थानीय तहमा भने नगरपालिका तथा गाउँपालिका अन्तर्गत रहने भएकोले सम्बन्धित नगरपालिका तथा गाउँपालिका नै यस क्षेत्रको नेतृत्व गर्ने निकाय हुनेछ ।

३.४.१ क्षेत्रगत सदस्यहरूको सूची :

क्र.सं	बिषयगत साझेदारहरूको नाम	सम्पर्क व्यक्ति	टेलिफोन नम्बर	इमेल ठेगाना
१	कृषि ज्ञान केन्द्र	प्रतिनिधि	०४७-५२०१६६	dadosindhuli@gmail.com
२	भेटनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र	प्रतिनिधि	०४७-५२०१८५	
३	कन्दमुल तरकारी विकास केन्द्र	प्रतिनिधि	०४७-५२०१२२	
४	उद्योग वाणिज्य संघ, सिन्धुली	प्रतिनिधि	०४७-५२०२४९ ९८५४०४२६०९	
५	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	प्रतिनिधि	०४७-५२०१२०	nrcs.sindhuli68@gmail.com
६	प्लान इन्टरनेशनल नेपाल	प्रतिनिधि	०४७-५२१०९२	
७	करितास नेपाल	प्रतिनिधि		
८	सबल सिन्धुली	प्रतिनिधि	०४७-५२१०३८	
९	रिलिफ नेपाल	प्रतिनिधि	९८५११३४७३४, ०४७-५२०९१५	reliefns@gmail.com
१०	सिड्स नेपाल	प्रतिनिधि	०४७-५२००३६	sids@ntc.net.np
११	सा.वि.का. सिन्धुली	प्रतिनिधि	९८४४२३२०७१	cdps@ntc.net.np
१२	हाम्रो प्रयास नेपाल	प्रतिनिधि	९८४१९४३२८४	hamroprayash.sindhuli@gmail.com

३.४.२ **विपद् पश्चात्को सम्भावित् परिदृष्य :**

- प्रभावित परिवारहरुमा तत्काल आवश्यक नियमित खाना तथा पहुँचमा कमी,
- न्यून खानाका कारण विशेष गरी गर्भवती महिला, बृद्धबृद्धा र बालबालिकामा रोगको संक्रमण तथा संक्रमणको संभावनामा वृद्धि र शारीरिक कमजोरी हुने,
- बालबालिकाहरुको शारिरिक तथा मानसिक विकासमा गतिरोध,
- परम्परागत भन्दा वजारीया खानेकुराको उपभोगमा वृद्धि भई स्वास्थ्यमा प्रतिकुल असर पर्न सक्ने ।
- स्थानीय बजारमा उपलब्ध खाद्य सामग्रीहरुको मूल्य वृद्धि तथा कालावजारीको सम्भावना
- यातायातको अभावका कारण खाद्य सामाग्रीहरुको ओसार पसारमा कमी आउने,
- परिवारको सम्पति, जीविकोपार्जन, बाली नोक्सान, पशुधन क्षतिको सामना गर्ने रणनीतिमा बाधाका कारणहरूले गर्दा मध्यम अवधिको तीव्र खाद्य असुरक्षा ।

३.४.३ समष्टिगत उद्देश्य :

विपद्बाट प्रभावित खाद्यान्न अभावमा परेका व्यक्तिहरुलाई जीवन जिउनका लागि समयमा नै खाद्यान्नको उपलब्धता तथा खाद्यान्नमा पहुँच सुनिश्चित गराएर संभावित रोगका संक्रमण र शारीरिक तथा मानसिक विकासको अवरोध कम गरी मानवीय जीवन र स्वाभिमानको रक्षा गर्दै जीवनको रक्षा गर्ने ।

३.४.४ विशिष्ट उद्देश्य :

- जीवन जीउनका निमित्त विपद्बाट प्रभावित घरपरिवारलाई प्रति व्यक्ति प्रति दिन आवश्यक न्यूनतम क्यालोरी शक्ति सहितको खाना प्रभावित समुदायको धर्म, संस्कृति र विशेष आवश्यकता/परिस्थितिका आधारमा उपलब्ध गराउने ।
- जोखिममा परेका प्रभावित घरपरिवारको पहुँच तथा उपलब्धतामा बृद्धि भई खाद्यान्नको अभावमा सृजना हुन सक्ने शारीरिक अस्वस्थताको जोखिम तथा संरक्षणका चुनौतिहरु कम गर्ने ।

३.४.५ मानवीय सहयोगको मापदण्ड :

प्रभावित व्यक्तिहरूको पहुँच निम्न वस्तुमा हुनेछ :

(१) प्रति व्यक्ति प्रति दिन न्यूनतम २,१०० क्यालोरी प्राप्त हुने गरी सामान्य खाद्यान्नको राशन,

(२) प्रभावित मानिसहरूका लागि हाल विद्यमान तथा उपलब्ध भएका र पहुँचयोग्य खाद्य पदार्थमा परिपूरक (Complementary) को रूपमा एक अथवा दुई खाद्य पदार्थहरु पूरक रासनको रूपमा उपलब्ध गराउने र

(३) निश्चित समूहका व्यक्तिहरूका (साना केटाकेटी, एच्आईभी भएका व्यक्ति, कुपोषित व्यक्तिहरू आदि) आवश्यकतालाई पूरा गर्नका लागि सामान्य रासनका अतिरिक्त परिपूरक रासनको व्यवस्था ।

(४) बालबालिका, सुत्केरी तथा वृद्ध वृद्धा नागरिकको लागि आवश्यक पर्ने पोषणयूक्त खाद्यसामाग्रीको व्यवस्था ।

- मापदण्ड बमोजिमको किट (Kit) – सिफारिस

  चामल – प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति ४०० ग्राम, दाल – प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति ६० ग्राम

  वनस्पति तेल – प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति २५ मि.लि., नुन – प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति ७.५ ग्राम
- स्थानीय परिस्थितिबमोजिम खाद्यान्न वितरणको आकार निर्धारित गरिनुपर्दछ तर पनि शुरुमा घरायसी स्तरमा गरिने वितरण र अन्तिम लेखाजोखाबाट प्राप्त तथ्याङ्कको आधारमा व्यक्तिका आधारमा वितरण गरिनुपर्दछ ।

३.४.६ पूर्वतयारी कार्ययोजना :

खाद्य क्षेत्रले आपत्कालीन मानवीय सहयोग उपलब्ध गराउने कार्यका लागि निम्नअनुसारको पूर्वतयारी गर्नु पर्दछ ।

क्र.सं.	पूर्वतयारी क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	सहयोगी तह	समयावधि
१	व्यवस्थापन तथा समन्वय सम्बन्धी बैठकको आयोजना गर्ने र गत वर्षको कार्ययोजनाको पुनरावलोकन गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	क्षेत्रका सदस्य	जेठ पहिलो साता भित्र
२	खाद्यान्न वितरण कार्यदल गठन गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	क्षेत्रका सदस्य	
३	तयारी खाद्यान्नको भण्डारण तथा आपत्कालीन आपूर्तिको व्यवस्था मिलाउने २५०००का लागि १० दिनसम्म आवश्यक पर्ने खाद्यान्न -च्युरा : भुजा १७५००० केजी -विस्कुट १०० ग्रामको दरले : २५००० केजी -नुन १०००० केजी -प्याज जम्मा १०००० केजी	क्षेत्र प्रमुख	जिविव्यस, नगर/गाउँपालिका, रेडक्रस, अ/गैसस	
४	तयारी खाद्यान्नको बजार उपलब्धता पहिचान गर्ने र उत्पादक, डिलर, बिक्रेताको सम्पर्क ठेगाना, मौज्दात विवरण सङ्कलन गर्ने	क्षेत्र प्रमुख/ तोकिएको सदस्य	जिविव्यस, नगर/गाउँपालिका, रेडक्रस, अ/गैसस	असार २७ गतेसम्म
५	खाद्यान्नको गुणस्तर नियन्त्रण तथा सुनिश्चितताको लागि गुणस्तर तथा नापतौल विभागसँग समन्वय गरी परीक्षण गर्ने	क्षेत्र प्रमुख/ तोकिएको सदस्य	खाद्य प्रविधि तथा गुण नियन्त्रण कार्यालय	
६	स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्रसँग समन्वय गरी ६ महिनादेखि ५ वर्ष मुनिका बालबालिका, जेष्ठ नागरिक, गर्भवती तथा सुत्केरी महिलालाई पोषणयुक्त खाद्यान्नको आवश्यक परिणाम मौज्दात राख्ने	क्षेत्र प्रमुख/ तोकिएको सदस्य	जिविव्यस, स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र, अ/गैसस	

७	खाद्यान्न कार्यक्रममा जनचेतना अभिवृद्धिका लागि प्रचारमूलक तथा ज्ञानबर्द्धक सामाग्रीको बन्दोवस्त गर्ने	क्षेत्र प्रमुख/ तोकिएको सदस्य	जिसस, नगर/गाउँपालिका, रेडक्रस, अ/गैसस	
८	तयारी खाद्यान्नका सहयोगी संस्थाहरू उद्योग बाणिज्य संघलगायत अन्य सम्बद्ध तहहरूसँग समन्वय गर्ने	क्षेत्र प्रमुख		असार मसान्त सम्म
९	प्रतिवेदन तयारीका लागि सदस्य तोक्ने	क्षेत्र प्रमुख		

३.४.७ विपद प्रतिकार्य कार्ययोजना :

समय अवधि	क्रियाकलापहरु	मुख्य जिम्मेबारी	सहयोगी संस्था	अनुमानित लागत
पहिलो दिन	जिल्ला विपद व्यवस्थापन समिति बैठकमा सहभागी भई सूचना संकलन गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	क्षेत्रका सदस्य	१.५ लाख
	आवश्यक खाद्य सामाग्री, स्रोत तथा साधनको आंकलन र विवरण तयार गर्ने ।			
	तत्काल सम्बोधन गर्न सक्ने नसक्ने यकिन गर्ने			
	विपद्बाट प्रभावित घरधुरी जिल्लाको स्रोत तथा सामाग्री क्षमता भन्दा बढी भएमा केन्द्रीय तहमा समन्वय गरी तत्काल सहयोगका लागि वातावरण मिलाउने ।			
	सेवा केन्द्रका कर्मचारीहरुलाई घटनाको विवरण सम्प्रेषण गरी स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिसँग समन्वय संयन्त्रको स्थापना गर्ने			
दोस्रो दिन	विषयगत अगुवा सस्था तथा सहयोगी सस्थाहरुको बैठक आबश्यकता अनुरुप निरन्तर बस्ने	क्षेत्र प्रमुख	क्षेत्रका सदस्य	३ लाख
	राहत सामाग्रीको ढुवानी र प्राप्तिको कामलाई सहज बनाउने र समन्वय गर्ने ।		नगर/गाउँपालिका, रेडक्रस, अ/गैसस	
	तयारी खानेकुरा प्रभावित क्षेत्रमा वितरण (चिउरा,सातु चाउचाउ, चिनी, बिस्कुट, आदि) गर्ने ।		नगर/गाउँपालिका, रेडक्रस, अ/गैसस	
	खाद्यवस्तुहरुको न्यूनतम आवश्यकता अनुसार वितरण गर्ने		नगर/गाउँपालिका, रेडक्रस, अ/गैसस	
पहिलो हप्ता	सर्भेक्षण, समन्वय, सूचना तथा पूर्वचेतावनी विषयगत क्षेत्रबाट आएको **विस्तृत सर्भेक्षण** प्रतिवेदन अनुसार प्रभावित शिविर सञ्चालन भएका स्थानहरुबाट राहत सामाग्री वितरण	क्षेत्र प्रमुख	क्षेत्रका सदस्य, नगर/गाउँपालिका, रेडक्रस, अ/गैसस	
पहिलो महिना	खाद्य सामग्री वितरण सर्वेक्षण, समन्वय, सूचना तथा पूर्वचेतावनी, विषयगत क्षेत्रसँग समन्वय गरी स्पेयर मापदण्ड अनुसार तत्कालीन पुनर्स्थापनाको लागि आवश्यक अध्ययन, लेखाजोखा तथा विश्लेषण गरी बसोबास र जीविकोपार्जनजस्ता प्रमुख क्षेत्रको विकासका कार्यलाई अघि बढाउने वातावरण तयार गर्ने,	क्षेत्र प्रमुख	क्षेत्रका सदस्य, नगर/गाउँपालिका, रेडक्रस, अ/गैसस	१ लाख
	अनुगमन समितिले भइरहेको तथा भइसकेका कार्यको अनुगमन गर्ने,		जिविव्यस, क्षेत्रका सदस्य	
	विपद् घटना तथा पुनर्स्थापनाका प्रयासहरुको समग्र विश्लेषणसहित प्रतिवेदन तयार गर्ने ।		क्षेत्रका सदस्य	
दोस्रो महिना	आवश्यकता अनुरुप जीविकोपार्जनका कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्ने (कृषि र पशुपालन)	क्षेत्र प्रमुख	नगर/गाउँपालिका, रेडक्रस, अ/गैसस	

निकायगत स्रोत साधनको आंकलन :

(भौतिक सामग्री, सवारी साधन तथा मानवीय संशाधन सम्बन्धी बिबरण)

सि. नं.	कार्यालय/संघ संस्थाको नाम	आपतकालीन अवस्थामा उपलब्ध हुने						कैफियत (उपलब्धता)
		सामग्री/राहत सामग्रीको नाम	संख्या (परिमाण)	अवस्था	सामाग्री रहेका स्थान	मानव संशाधन (संख्या)	सम्पर्क विवरण (मो. र फो.)	
१	कृषि ज्ञान केन्द्र	विउ तथा विरुवा सहयोग	आवश्यकता अनुसार		सिन्धुली		०४७५२०१६/ ५२०१४२	
		औजार तथा उपकरण सहयोग	आवश्यकता अनुसार					
२	सबल सिन्धुली	कुलो, इनार, र बाटो मर्मत सुधार	५ ओटा योजना		सिन्धुली	प्राविधिक जनशक्ति (२५ जना)	०४७५२१०३८	सबलको कार्यक्रम सँग समाहित गरि कार्यक्षेत्र (२१ वटा गा.वि.स.) मा कर्मचारी परिचालन
३	भेटरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र	पशुपन्छीलाई उपचारका लागि औषधि उपचार	आवश्यकता अनुसार		सिन्धुली		९८४६४७७६५५	
४	कारितास नेपाल	गाडी	१ वटा	चालु	सिन्धली	१०–१५ कारीतास कर्मचारी र स्वयंसेवक	०४७-५२११८३, ९८६८१४४७८५	आवयकतानुसार
		चामल ३० के.जी/घर	आपतकालीन अवस्था आएमा ६००० घरधुरीलाई सहयोग गर्न सकिने		काभ्रे			
		दाल २ के.जी/घर						
		तेल २ ली						
		नुन १ के जी						
		चिउरा						
		चाउचाउ						
५	प्लान इन्टरनेशनल नेपाल	तरकारी बीउ वीजन	१५० परिवार		सिन्धुली	५-७ जना	०४७-५२१०९२	प्लान नेपालको कार्यक्षेत्र
		कुलो, इनार, बाटो मर्मत तथा सुधार सहयोग	२४० परिवार		सिन्धुली	५-७ जना	०४७-५२१०९२	प्लान नेपालको कार्यक्षेत्र
६	सिड्स नेपाल	खाद्य र गैर खाद्य सामाग्री सहयोग			सिन्धुली	प्राविधीक जनशक्ति आवश्यकतानुसार		सिड्स नेपालको कार्यक्षेत्र तथा आवश्यकता अनुसार
७	रिलिफ नेपाल	खाद्य र गैर खाद्य सामाग्री सहयोग			सिन्धुली	४-५ जना		रिलिफ नेपालको कार्यक्षेत्र तथा आवश्यकता अनुसार
८	सा.वि.का.सिन्धुली	खाद्य र गैर खाद्य सामाग्री सहयोग			सिन्धुली	१०-१५ जना	९८४४०८२४६८	सा.वि.का सिन्धुली कार्यक्षेत्र तथा आवश्यकता अनुसार

३.५ क्षेत्र : खानेपानी तथा सरसफाइ

नेतृत्व गर्ने निकाय : जिल्लामा नेतृत्व गर्ने निकाय नगरपालिका तथा गाउँपालिका अन्तर्गत रहने भएकोले सम्बन्धित नगरपालिका तथा गाउँपालिका नै यस क्षेत्रको नेतृत्व गर्ने निकाय हुनेछ।

३.५.१ क्षेत्रगत सदस्यहरूको सूची :

सि.नं.	क्षेत्रगत सदस्य कार्यालय	पद	सम्पर्क	इमेल ठेगाना
१.	जिल्ला समन्वय समिति, सिन्धुली	समन्वय अधिकारी	९८५४०८७२२२	sindhuliddc@gmail.com
२	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई	इकाइ प्रमुख	०४७-५२०१७५	deosindhuli047@gmail.com
३	जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय	स्वास्थ्य प्रमुख	०४७-५२०१४५	dhosindhuli@gmail.com
४	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, सिन्धुली	सभापति	०४७-५२०२२६	nrcs.sindhuli68@gmail.com
५	प्लान इन्टरनेशनल नेपाल सिन्धुली	वास संयोजक	९८०१२३११००	Rakeshkumar.Sah@plan-international.org
६	कारितास नेपाल	जिल्ला प्रमुख	९८१४५६१०९९	indrabkdmdkaritasnepal@gmail.com
७	सिड्स नेपाल, सिन्धुली	अध्यक्ष	९८४४०४१२०६	cids@ntc.net.np
८	सामुदायिक विकास कार्यक्रम सिन्धुली	अध्यक्ष	९८४४०८२४६८	cdps@ntc.net.np
९	ग्रामिण महिला चेतना केन्द्र सिन्धुली	अध्यक्ष	९७४१०६८७२०	vwcc51@gmail.com
१०	सामुदायिक सेवा केन्द्र सिन्धुली	अध्यक्ष	९८४४१३९५५५	
११	नेपाल स्वास्थ्यको लागि पानी (नेवा)	सामाजिक विकास अधिकृत	९८५११३०५८५	cwro@newah.org.np
१२	रिलिफ नेपाल	अध्यक्ष	९८५११३४७३४	reliefns@gmail.com
१३	सहकार्य नेपाल	अध्यक्ष	९८५४०४११६३	sahakarya2061@gmail.com
१४	ग्रामीण विकास समाज	अध्यक्ष	९८४११३१०५८२	
१५	हाम्रो प्रयास नेपाल	अध्यक्ष	९८५४०४११६४	hamroprayash.sindhuli@gmail.com
१६	खानेपानी उपभोक्ता महासंघ, सिन्धुली	अध्यक्ष	९८४४०९२००५	
१७	शिध्धेश्वर खानेपानी उपभोक्ता संस्था सिन्धुली	अध्यक्ष	९८४४०८६३२६ ०४७ ५२०५७२	

३.५.२ विपद् पश्चात्को सम्भावित परिदृष्य :

- खानेपानीका संरचनाहरु (इन्टेक, ट्याङ्की, पाइपलाइन) तथा शौचालयहरु क्षतिग्रस्त भएको हुनेछ।
- खानेपानीका मुहानहरु प्रदुषित भएको हुनेछ।
- शुद्ध खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छताको कमीका कारण रोगको प्रकोप फैलिई विपद्को जोखिम बढेको हुनेछ।
- गाई वस्तु तथा चौपायाहरुको लागि पर्याप्त पानीको अभाव हुन सक्तछ।

३.५.३ समष्टिगत उद्देश्य :

विपदबाट प्रभावित घर परिवारहरुलाई सुरक्षित खानेपानी तथा सरसफाईका सुविधाहरु उपलब्ध गराई पानी र सरसफाइजन्य रोगहरु फैलन नदिई तिनको रोकथाम गर्ने।

३.५.४ विशिष्ट उद्देश्य

- विस्थापित समुदायका लागि, खास गरी शिविरमा बस्ने मानिसहरूका लागि सुरक्षित खानेपानी, स्वास्थ्य शिक्षा तथा अस्थायी रूपमा सरसफाइ एवं नुहाउने सुविधाहरूमा पहुँच उपलब्ध छ भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने ।
- विस्थापित मानिसहरूलाई आधारभूत स्वास्थ्यसम्बन्धी सामग्री उपलब्ध गराइएको छ र खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वास्थ्यसँग सम्बन्धित व्यावहारिक प्रचलनहरूका बारेमा उचित रूपमा जानकारी उपलब्ध गराइएको छ भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने ।
- सम्पूर्ण उपकरण तथा सुविधा उपलब्ध गराइएका छन् र विस्थापित मानिसहरू बस्ने शिविरहरूमा सुग्घर-सफा (Cleanliness) कायम गर्न तिनको सशक्तीकरण गरिएको छ भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने ।
- स्वच्छ तथा सुरक्षित खानेपानीको वितरणको व्यवस्था गर्ने ।

३.५.५ मानवीय सहयोगको न्यूनतम मापदण्ड (स्फेयर परियोजना)

सुरक्षित पानी

- पिउने पानी २.५- ३ लिटर प्रतिव्यक्ति प्रतिदिन, आधारभूत स्वच्छताका लागि २-६ लिटर प्रतिव्यक्ति प्रति दिन, आधारभुत खाना तयार गर्नका लागि ३-६ लिटर प्रतिव्यक्ति प्रतिदिन गरि जम्मा ७.५ देखि १५ लिटर प्रतिव्यक्ति प्रतिदिन,
- पानी संकलन गर्न जाने स्थान ५०० मिटर भन्दा टाढा हुन नहुने र पानी ल्याउन ३० मिनेटभन्दा बढी समय नलाग्ने, सार्वजनिक धारामा प्रतिधारा ७.५ लिटर प्रतिमिनेट प्रति २५० जनाको लागि पानी उपलब्ध गराउने,
- शिविरमा बस्ने विस्थापित मानिसहरू तथा घर तथा व्यक्तिगत सम्पत्ति नष्ट भएका व्यक्तिहरूका लागि पानी सङ्कलन तथा भण्डारण गर्नका लागि १० देखि २० लिटरसम्मको २ वटा बाल्टीन र पानी शुद्ध गर्नका लागि ३० दिनसम्म खानेपानी शुद्ध गर्ने ट्याब्लेट (Tablets) अथवा वाटर गार्ड (Water guard) उपलब्ध गराउने ।
- किशोरी तथा महिलाहरुको महिनावारी सरसफाईको लागि अतिरिक्त पानीको व्यवस्था गर्ने ।

चर्पी

- अधिकतम २० जनाका लागि १ पारिवारिक शौचालय हुनुपर्दछ,
- यी पूर्वाधार तयार गर्दा खानेपानीका श्रोतहरु प्रदुषित नहुने गरि गर्नुपर्ने र महिला, बालबालिका तथा फरक क्षमता भएकाहरुलाई सहज हुने गरि गरिनु पर्नेछ ।

नुहाउने स्थान

- विपद आइलागेको पहिलो ३ दिन ४० महिलाका लागि १ स्नान गृह तयार गर्ने, त्यसपछि २० जनाको लागि १ स्नान गृह तयार गर्ने ।

हाइजिन किट

- १ सेट प्रति परिवार
- प्रत्येक चर्पीमा साबुन, हार्पिक, ब्रस, फिनेल, वाल्टिन र मग राख्ने ।
- प्रतिव्यक्ति प्रतिमहिना २५० ग्राम नुहाउने र २०० ग्राम कपडा धुने साबुन उपलब्ध गराउने ।
- ठोस फोहोर व्यवस्थापनको लागि प्रति १० घरको लागि १०० लिटर क्षमताको १ कन्टेनर १०० मिटर ।
- परम्परागत सीप, श्रोत साधनको प्रयोग गर्न सकिने ।

३.५.६ पूर्वतयारी कार्ययोजना :

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवारी	सहयोगी	समय
१	खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता क्षेत्रमा काम गर्ने निकाय तथा संस्थाको पहिचान गरी सदस्य तह वा संस्था र तिनका प्रतिनिधिको पुनरावलोकन गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	गाउ/नगरपालिका, स्वास्थ्य क्षेत्र,	जेठको दोस्रो हप्ता
२	समुदाय स्थानान्तरण भएको वा शिविरमा तथा प्रभावित गाउ/नगरपालिकामा स्वास्थ्य प्रबर्द्धनसँग	क्षेत्र प्रमुख वा तोकिएको सदस्य	गाउ/नगरपालिका, स्वास्थ्य क्षेत्र,	आवश्यकतानुसार

	सम्बन्धित संरचना निर्माण र खानेपानी सरसफाइको अवस्था अध्ययन गर्ने		अ/गैसस	
३	विभिन्न संस्थाहरूसँग भएको सरसफाई सामाग्रीहरूको मौज्दात विवरण सङ्कलन गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	नगर/गाउँपालिका, स्वास्थ्य क्षेत्र, अ/गैसस	जेठ मसान्तसम्म
४	मिराको तालिममा सहभागी हुन सदस्य तोक्ने	क्षेत्र प्रमुख		जिविव्यसले तोकेअनुसार
५	पानी शुद्धिकरण र हाइजीन किट, साबुन पानीले हात धुने सम्वन्धी सरसफाइ अभियान । घरदैलो कार्यक्रम महिला स्वास्थ्य कार्यकर्ता परिचालन	क्षेत्र प्रमुख वा तोकिएको सदस्य	नगर/गाउँपालिका, स्वास्थ्य क्षेत्र, अ/गैसस	जेठ मसान्तभित्र
६	क्षेत्रगत पुनरावलोकन बैठक आयोजना गरी सरसफाइ सम्बन्धी अनुशिक्षण सञ्चालन गर्ने	क्षेत्र प्रमुख वा तोकिएको सदस्य	नगर/गाउँपालिका, अ/गैसस	जेठ मसान्त
७	जनचेतना अभिवृद्धिका लागि विभिन्न सङ्घ संस्थासँग भएका सूचना तथा संचारका सामानहरू सङ्कलन, पुनरावलोकन र परिमार्जन गरी प्रकाशन गरी वितरण गर्ने र मौज्दात राख्ने	क्षेत्र प्रमुख वा तोकिएको सदस्य	नगर/गाउँपालिका, अ/गैसस	रेडियोबाट जेठ २० गतेदेखि भदौसम्म
८	खानेपानी तथा सरसफाइ संरचनाहरूको (चर्पी, स्नान घर आदि) र तालिमका नमूनाहरू स्तरीकरण गरी लागत निकाल्ने र क्षेत्रको बैठकबाट अनुमोदन गराई प्राविधिकहरूलाई अभिमुखीकरण गर्ने ।	क्षेत्र प्रमुख र क्षेत्रका सदस्य ,	गाउ/नगरपालिका, स्वास्थ्य क्षेत्र, अ/गैसस	जेठ मसान्त
९	खानेपानी, सरससफाइ तथा स्वच्छता प्रबर्द्धन सम्बन्धी तालिम प्राप्त व्यक्तिको सूची तयार गर्ने	क्षेत्र प्रमुख र सदस्य	नगर/गाउँपालिका,	जेठ मसान्त
१०	आपत्कालीन स्वास्थ्य प्रबर्द्धनसम्बन्धी स्वास्थ्य क्षेत्रमा कार्यरत स्वास्थ्यकर्मीलाई तालिम दिने	क्षेत्र प्रमुख र सदस्य	नगर/गाउँपालिका, अ/गैसस	चैत मसान्तभित्र

३.५.७ विपद् प्रतिकार्य कार्ययोजना :

समय अवधि	क्रियाकलापहरु	मुख्य जिम्मेवारी	सहयोगी संस्था	अनुमानित लागत
पहिलो दिन	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको बैठकमा सहभागी	क्षेत्र प्रमुख	क्षेत्रका सदस्य	
	सूचनाहरु संकलन र विश्लेषण गर्ने			
	क्षेत्रगत समुहको वैठक			
दोस्रो दिन	प्राप्त सूचना विश्लेषण ।	क्षेत्र प्रमुख	क्षेत्रका सदस्य	
	उपलब्ध श्रोतको आधारमा प्रथम चरणको प्रतिकार्यको थालनी		नगर/गाउँपालिका, रेडक्रस, अ/गैसस	
	स्थानीय श्रोतको परिचालन गरी शुद्ध खानेपानीको वितरण ।			
	पानी शुद्धिकरण गर्ने औषधीहरु वितरण			
	शुद्ध खानेपानीको वितरण			
	हाइजिन किट बक्स उपलब्ध गराउने ।			
	अस्थायी चर्पीहरुको निर्माण तथा पानी प्रयोग गर्ने भाँडाहरु वितरण			
पहिलो हप्ता	वास्तविक क्षतिको आधारमा खानेपानी व्यवस्थापनको योजना तयार पार्ने ।	क्षेत्र प्रमुख	नगर/गाउँपालिका, रेडक्रस, अ/गैसस	
	पानी शुद्धिकरण गर्ने थप सामाग्री वितरण ।			
	वैकल्पिक श्रोतबाट खानेपानीको व्यवस्था ।			स्थलगत अध्ययन अनुसार

	साधारण मर्मत गर्न सकिने खा.पा. श्रोतहरुको मर्मत तथा पून सञ्चालन गर्ने ।			स्थलगत अध्ययन अनुसार
	क्षतिको वास्तविक तथ्यांक संकलन तथा विश्लेषण			
	अस्थायी शौचालयको विस्तार ।			
	बाल्टिन, साबुन, जग आदि सामाग्रीहरुको व्यवस्थापन र वितरण ।			
	स्वास्थ्यसम्बन्धी जानकार व्यक्तिबाट परामर्श दिने ।			
	ठोस र तरल फोहोरमैला व्यवस्थापन गर्ने ।			
पहिलो महिना	अनुगमन टोली गठन तथा परिचालन ।	क्षेत्र प्रमुख	क्षेत्रका सदस्य	रु.२ लाख
	स्वास्थ्य तथा सरसफाई प्रर्वद्धनका लागि स्थानीय स्वयंमसेवक र महिला स्वास्थ्य स्वयम्सेवकहरुलाई अभिमुखीकरण ।		नगर/गाउँपालिका, रेडक्रस, अ/गैसस	
	स्वाथ्य शिक्षासम्बन्धी जनचेतनामूलक कार्यहरु ।			
दोस्रो महिना	अन्य क्षेत्रसँग समन्वय गरि WASH का पूर्वाधारहरुको पुनर्निमाण गर्ने ।	क्षेत्र प्रमुख	नगर/गाउँपालिका, रेडक्रस, अ/गैसस	स्थलगत अध्ययन अनुसार

निकायगत स्रोतको आंकलन (Capacity Mapping):

सि.नं.	कार्यालय/संघ संस्थाको नाम	आपतकालीन अवस्थामा उपलब्ध हुने						कैफियत (उपलब्धता)
		सामग्रीको र राहत सामग्रीको नाम	संख्या (परिमाण)	सामाग्री चालु अवस्था	सामाग्री रहेका स्थान	मानव संशाधन (संख्या)	सम्पर्क विवरण (मो. र फो.)	
१		HDPE पाइप GI पाइप फिटिङ सामाग्री हलुका सवारी साधन ब्लिचिङ पाउडर एक्वा ट्याब	४००० मिटर ३०० मिटर रु. २ लाखको १ वटा ५० केजी २००० थान	चालु	सिन्धुली	७ जना	०४७ -५२०११५	
२	जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय							
३	नेपाल स्वास्थ्यको लागि पानी (नेवा)	HDPE पाइप पियुस त्रिपाल	३१०० मिटर ४०० थान ४० थान	चालु	सिन्धुली	४ जना	९८५५०५०९५४, ९८५११३०५८५, ०५६ ५२४०९३	उपलब्ध हुने
४	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	खानेपानी ट्यांकी १ हजार लि.को हाइजिन किट शौचालय सरसफाइ सामाग्री	२ वटा २० सेट ३० सेट			१० जना	०४७-५२०९२०	
५	कारितास नेपाल	गाडी हाइजिन किट IEC सामाग्री पानी शुद्धिकरण सामाग्री त्रिपाल वास किट	१ थान ५० सेट २०० प्रति ५० सेट १०० वटा ५० थान	चालु	सिन्धुली काभ्रे सिन्धुली सिन्धुली र काभ्रे सिन्धुली सिन्धुली र काभ्रे	१०-१५ जना	०४७-५२११८३, ९८६८१४४७८५	आवश्यक अनुसार केन्द्रीय कार्यालयबाट थप गरी उपलब्ध गराउन सकिने
६	प्लान नेपाल/भिडब्लुसिसि	पाइप फिटिङ	१ लाख			५ जना		DDMC को निर्णय

		पोली ट्यांकी ५०० लि ब्लिचिङ पाउडर पानी शुद्धिकरण सामाग्री आपतकालीन शौचालय शौचालय सरसफाइ सामाग्री IEC सामाग्री हाइजिन किट	१० वटा १०० केजी ५० थान ५० थान ५० थान १०० थान ५० वटा						अनुसार उपलब्ध गराउन सकिने
७	जिल्ला समन्वय समिति	HDPE पाइप पानी ट्यांकी पाइप फिटिङ	३००० मिटर १० वटा २ लाख			५ जना			
८	सिद्धेश्वर खानेपानी उ. समति सिन्धुली					८ जना			
९	सहकार्य नेपाल	ट्यांकी ५०० लि आपतकालीन शौलय वास किट	१० वटा ५० वटा ५०० वटा			५ जना			आवश्यकता अनुसार साझेदारी संस्थासँग माग गर्न सकिने

३.६ विषयगत क्षेत्र : स्वास्थ्य तथा पोषण

नेतृत्व गर्ने निकाय : जिल्लामा नेतृत्व गर्ने निकाय नगरपालिका तथा गाउँपालिका अन्तर्गत रहने भएकोले सम्बन्धित नगरपालिका तथा गाउँपालिका नै यस क्षेत्रको नेतृत्व गर्ने निकाय हुनेछ ।

३.६.१ क्षेत्रगत सदस्यहरूको सूची :

क.सं	जिल्लाका क्षेत्रगत साझेदारहरूको नाम	सम्पर्क व्यक्ति	टेलिफोन नम्बर	इ-मेल
१	कमलामाई नगरपालिका सिन्धुली	प्रमुख	०४७-५२०२४५ ९८५४०४१०२९	
२	स्वास्थ्य कार्यालय सिन्धुली	प्रमुख	०४७-५२०१४५	
३	जिल्ला अस्पताल सिन्धुली	प्रमुख		
४	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, सिन्धुली	सभापति	०४७-५२०१२०	
५	सिद्धेश्वर खानेपानी संस्था सिन्धुली	अध्यक्ष		
६	प्लान इन्टरनेशनल, सिन्धुली	एरिया मेनेजर	०४७-५२१०९२	
७	सबल कार्यक्रम, सिन्धुली	प्रमुख	०४७-५२१०३८	
८	सिड्स नेपाल, सिन्धुली	अध्यक्ष	०४७-५२००३६	
९	सामुदायिक विकास कार्यक्रम सिन्धुली	अध्यक्ष	०४७-५२०९९५	
१०	ग्रामिण महिला चेतना केन्द्र सिन्धुली	अध्यक्ष	०४७-५२०४६२	

३.६.२ विपद् पश्चात्को सम्भावित परिदृष्य :

- व्यक्तिको मृत्यु हुने,
- घाइते हुनु चोटपटक लाग्ने,
- भौतिक संरचनाहरु भत्किएर च्यापिने वा पुरिने,
- सडक अबरुद्ध भई आकस्मिक स्वास्थ्य सेवाको अभाव,
- स्वास्थ्य संस्थामा उपलब्ध सेवाको अपर्याप्तता,
- खानेकुराको अभाव तथा असुरक्षा,
- सुत्केरी, बालबालिका तथा बृद्धबृद्धाका स्वास्थ्यमा असर,
- परम्परागत, नियमित भन्दा पनि वजारीया खानेकुराको उपभोगवाट स्वास्थ्यमा प्रतिकुल असर पर्न सक्ने ।
- झाडापखाला, हैजा तथा महामारीको खतरा ।

३.६.३ समष्टिगत उद्देश्य :

विपद्पछिको अवस्थामा आकस्मिक उद्धारपश्चात् विभिन्न महामारी रोगको प्रकोप हुनसक्ने जोखिमलाई न्यूनिकरण गरि बालबालिकाको नियमित खोप सेवालाई निरन्तरता दिने, कुपोषण हुनबाट बचाउन पोषणको प्रबर्द्धन गर्ने तथा आकस्मिक पोषण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने, गर्भवती, प्रसुति तथा सुत्केरी सम्बन्धी सेवाको सुनिश्चिता गर्ने एवं अन्य स्वास्थ्य सेवालाई नियमित सञ्चालन गर्ने । विरामी तथा विशेष अवस्थाका व्यक्तिलाई छुट्टै खानेकुराको व्यवस्था गर्ने ।

३.६.४ विशिष्ट उद्देश्य :

स्वास्थ्य

- झाडापखाला, हैजा, औलो तथा अन्य पानीजन्य एवं कीटजन्य रोगहरूको पर्याप्त रोकथाम तथा उपचार क्षमता सुनिश्चित गर्नका निमित्त जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय तथा जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालयलाई सहयोग गर्ने,
- अरू द्रुत लेखाजोखा (Rapid Assessment) सँग एकीकृत गरी स्वास्थ्य तथा पोषण (अवस्था तथा सेवाहरू) को द्रुत सर्वेक्षण क्षमतालाई सुदृढ पार्ने,
- रोग फैलन गएका खण्डमा सहयोग तथा लेखाजोखाका लागि क्षमता अभिवृद्धि गर्ने,
- आधारभूत स्वास्थ्य सेवाहरूमा निरन्तर पहुँच सुनिश्चित गर्न र स्वास्थ्य शिविरको सञ्चालन गर्न र अर्को निकायमा पठाउने संयन्त्र (Referral Mechanism) को विकास गर्न स्वास्थ्य कार्यालयलाई सहयोग पुर्‍याउने,
- पर्याप्त आपत्कालीन आपूर्ति र मानव स्रोतलगायतका विषयमा शीघ्र क्षमता अभिवृद्धिका लागि स्वास्थ्य कार्यालयलाई सहयोग गर्ने ।

पोषण

- विस्थापित मानिसहरूका लागि पूरक खाना खुवाउने कार्यक्रम (Supplementary Feeding Programme - SFP) मा पहुँचको माध्यमबाट गर्भवती तथा दूध खुवाउने महिला एवं पाँच वर्षमुनिका केटाकेटीहरूमा गम्भीर कुपोषणको समस्यालाई रोकथाम गर्न स्वास्थ्य कार्यालयलाई सहयोग गर्ने
- गम्भीर कुपोषण (Severe Acute Malnutrition -SAM) को उपचार तथा सेवामा निरन्तर पहुँच सुनिश्चित गर्न स्वास्थ्य कार्यालयलाई सहयोग गर्ने ।
- निरन्तर स्तनपान सुनिश्चित गर्न र अवाञ्छित स्तनपानका विकल्पहरूको वितरणमा रोक लगाउन जनस्वास्थ्य अधिकृत/स्वास्थ्य कार्यालयलाई मद्दत गर्ने
- भिटामिन ए को वितरण/जुका मार्ने औषधि तथा प्रभावित केटाकेटीहरूका लागि खोपसम्बन्धी गतिविधिहरू सुनिश्चित गर्नका निमित्त स्वास्थ्य कार्यालयलाई सहयोग गर्ने ।

३.६.५ मानवीय सहयोगसम्बन्धी न्यूनतम मापदण्ड :

- प्रारम्भिक लेखाजोखा सञ्चालन गरिएकै समयमा स्वास्थ्यसम्बन्धी निगरानी (Health Surveillance) शुरु हुन्छ
- समुदायको तहमा रोग तथा चोटपटकको उपचार विद्यमान प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रको प्रणालीको माध्यमबाट, स्वास्थ्य संस्थाहरूमा केही उपचार एवं थोरै संख्यामा गम्भीर बिरामीहरूलाई सिफारिश गरी अन्य केन्द्रहरू (Referral Centres) मा पठाई आपत्कालीन स्वास्थ्य सेवा कार्यक्रमको कार्यन्वयन गरिनेछ ।
- सिफारिस गरी पठाइने अन्य केन्द्रहरू (Referral Centres) मा पुग्नका निमित्त बिरामीहरूका लागि उपयुक्त यातायातको प्रबन्ध गरिनेछ ।

३.६.६ पूर्वतयारी कार्ययोजना :

क्र.स.	पूर्वतयारीसम्बन्धी क्रियाकलाप	जिम्मेवारी	सहयोगी	समयावधि
१	क्षेत्रको बैठक आयोजना गरी सदस्यबीच कार्यविभाजन गर्ने र आपत्कालीन स्वास्थ्य कार्यदल गठन गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	जिविव्यस, नगर/गाउँपालिका, रेडक्रस, स्वास्थ्य स्वयंसेवक	वैशाख
२	बहुक्षेत्र प्रारम्भिक द्रूत लेखाजोखा (मिरा -MIRA) को लागि क्षेत्रको सदस्य तोक्ने	क्षेत्र प्रमुख	क्षेत्रको बैठक	वैशाख
३	जिल्लाका सरकारी, सामुदायिक तथा निजी स्वास्थ्य सेवा प्रदायक र उनीहरूसँग भएको स्रोतको सूची तयार गर्ने	कार्यदल	क्षेत्रका सदस्य, अ/गैसस,	वैशाख महिना
४	जिल्लास्थित सरोकारवाला वा सहयोगी तह वा संस्थाको सूची र सहयोगको खाका तयार गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	जिविव्यस, रेडक्रस, अ/गैसस	जेठ पहिलो साता
५	आपत्कालीन अवस्थामा आवश्यक पर्ने औषधि (ORS, IV fludrs, metronidazole, ciprofloxacin) लगायत अनुसुचीमा उल्लेखित औषधीहरू ७ दिनको लागि पुग्ने	क्षेत्र प्रमुख	जिविव्यस, नगर/गाउँपालिका, रेडक्रस, अ/गैसस,	जेठ

	गरी भण्डारण गर्ने			
६	आपत्कालीन अवस्थाको लागि सङ्कटासन्न गाउ/नगरपालिकाको हरेक वडाहरुमा प्राथमिक उपचार बाकस (First Aid Kits) व्यवस्था गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	जिविव्यस, नगर/गाउँपालिका, रेडक्रस, अ/गैसस,	जेठ
७	हरेक सङ्कटासन्न गाउ/नगरपालिकामा पोषणसम्बन्धी अनुशिक्षण तालिम उपलब्ध गराउने	कार्यदल	जिविव्यस, रेडक्रस, अ/गैसस	वैशाख
८	बच्चालाई दूध खुवाउने आमा, सुत्केरी र गर्भवती महिला, कुपोषित बालबालिका र जेष्ठनागरिकको लागि एक महिनालाई पुग्ने पोषणयुक्त खाना भण्डारण गर्ने	कार्यदल	जिविव्यस, रेडक्रस, अ/गैसस	जेठ
९	आवश्यक सबै सामान खरीद गरेर वा माथिल्लो तहबाट निकासा लिएर भण्डारणको लागि बन्दोबस्ती क्षेत्रलाई आग्रह गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	जिविव्यस, नगर/गाउँपालिका, रेडक्रस, अ/गैसस,	जेठ
१०	स्वास्थ्य शिविर सञ्चालनका लागि स्वास्थ्यकर्मीको सूची तयार गर्ने	कार्यदल	जिविव्यस, रेडक्रस, अ/गैसस,	वैशाख
११	करिब ३,००० थान झुलको बन्दोवस्त गर्ने	कार्यदल	जिविव्यस, रेडक्रस, अ/गैसस	जेठ दोस्रो साता
१२	जनचेतना अभिवृद्धिका लागि सूचना प्रचारप्रशार गर्ने र पाठ्यसामग्री तयार गरी स्वयंसेवक परिचालन गर्ने	कार्यदल	जिविव्यस, रेडक्रस, अ/गैसस,	
१३	एम्बुलेन्सको सहज परिचालनको बन्दोवस्त मिलाउने जिल्लाभित्र रहेका एम्बुलेन्सहरूको सम्पर्क नम्बर सहित सुची तयार पार्ने	कार्यदल	नगर/गाउँपालिका, रेडक्रस, अ/गैसस तथा अन्य सेवा प्रदायक संस्थाहरू	जेठको दोस्रो
१४	अनुगमन र प्रतिवेदनको लागि सदस्य तोक्ने	क्षेत्रको बैठक	क्षेत्रका सदस्य	जेठ असान्त

३.६.७ विपद् प्रतिकार्य कार्ययोजना :

समय अवधि	क्रियाकलापहरु	मुख्य जिम्मेवारी	सहयोगी संस्था	अनुमानित लागत
पहिलो दिन	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको बैठकमा सहभागी भई सूचना आदान प्रदान गर्ने, विपद् सम्पर्क व्यक्तिहरुले सर्भेक्षण, समन्वय, सूचना तथा पूर्वचेतावनी विषयगत क्षेत्रसँग निरन्तर सूचना र निर्देशनका लागी समन्वयमा रहि रहने र प्रगति विवरणको जानकारी गराउने ।	क्षेत्र प्रमुख	नगर/गाउँपालिका, स्वास्थ्य संस्था, रेडक्रस तथा संघसंस्थाहरु	
	विषयगत अगुवा संस्था तथा सहयोगी संस्थाहरुको बैठक गरी प्रकोपको जानकारी संकलनको लागि CRRT को वैठक संचालन र आवश्यक श्रोत सहित परिचालन गर्ने ।		Epidemiology and Disease Control Division (EDCD)	
	जानकारीको सङ्कलन तथा परिस्थितिलाई अद्यावधिक गर्नका लागि मुख्य प्रकोपको जानकारी प्राप्त भएपछि Rapid Response Team (RRT) को वैठक गर्ने ।		RRT सदस्य	
	विषयगत अगुवा संस्था तथा सहयोगी संस्थाहरुको बैठक गरी प्रकोपको जानकारी संकलनको लागि Community Rapid Response Team (CRRT) लाई निर्देशन दिने ।		Epidemiology and Disease Control division (EDCD)	
	विपदको रोकथाम, नियन्त्रणका लागि स्वास्थ्य तथा पोषण विषयगत क्षेत्रको वैठक गर्ने ।		क्षेत्र सदस्य	
	जिल्लाको विपद् प्रभावित क्षेत्रमा CRRT/ Rapid Response Team -RRT) को परिचालन गर्ने ।		नगर/गाउँपालिका, EDCD	
	घाईतेहरुको आपतकालिन व्यवस्थापन		नगर/गाउपालिका, स्वास्थ्य संस्था, रेडक्रस	
	संचार माध्यम वाट सूचना सन्देश प्रशारण गर्ने ।		नगर/गाउँपालिका र	

			संचारगृह	
	प्रेषण गर्नुपर्ने Case हरुको लागि एम्बुलेन्स तथा अन्य यातायात साधनको व्यवस्था गर्ने ।		नगर/गाउँपालिका, स्वास्थ्य संस्था, रेडक्रस र यातायात कम्पनीहरु	
	गर्भवती, सुत्केरी र वालवालिकाको लागि पोषण युक्त खानाको व्यवस्था गर्न खाद्य र संरक्षण क्षेत्र लगायत अन्य गैससस‌ँग समन्वय गरि उपलब्ध गराउने		जिसस, नगर/गाउँपालिका, स्वास्थ्य संस्था, रेडक्रस र अ/गैसस	
दोस्रो दिन	प्रकोप प्रभावित क्षेत्रमा शीघ्र स्वास्थ्य सर्वेक्षण गर्ने ।	क्षेत्र प्रमुख	क्षेत्र सदस्य, नगर/गाउँपालिका, रेडक्रस र अ/गैसस	
	सम्बन्धीत क्षेत्रमा स्वास्थ्य कार्यकर्ता खटाई स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउने ।		जिसस, नगर/गाउँपालिका, स्वास्थ्य संस्था, रेडक्रस र अ/गैसस	
	स्वास्थ्य कार्यकर्ताको टोलीलाई आवश्यक औषधीहरु आपूर्ति गर्ने ।			
पहिलो हप्ता	अन्य विषयगत क्षेत्रसँग मिलि बहुक्षेत्रिय प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा (MIRA) संचालन गर्ने,	क्षेत्र प्रमुख	क्षेत्र सदस्य	
	द्रुत लेखाजोखाको सूचनालाई विश्लेषण गर्ने		क्षेत्र सदस्य	
	प्रतिवेदन तयार गर्ने तथा वितरण गर्ने		क्षेत्र सदस्य	
	अनुगमनबाट प्राप्त नतिजालाई जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति र अन्य क्षेत्रका सदस्यलाई जानकारी गराउने र आवश्यक परेमा तत्काल कार्य योजना बनाई कार्य गर्ने		नगर/गाउँपालिका, स्वास्थ्य संस्था, रेडक्रस र अ/गैसस	
	नगरपालीका र गा.वि.स स्तरमा मृतक शरिरको पहिचान गरी सम्बन्धित आफन्त मिलि शवको अन्त्येष्टी		क्षेत्र सदस्य, नगर/गाउँपालिका	
	प्रभावित क्षेत्रमा गर्भवती/प्रसुती सेवा संचालन गर्ने (Minimum Issential Service Package)		नगर/गाउँपालिका, स्वास्थ्य संस्था, रेडक्रस र अ/गैसस	
पहिलो महिना	प्रभावित क्षेत्रमा अति जोखिमपूर्ण समुहको पहिचान गर्ने र पहिचान गरिएका अति जोखिम पूर्ण समुहलाई बिशेष निगरानी तथा स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउने ।	क्षेत्र प्रमुख		
	परिवार नियोजन, यौनरोग तथा एच.आई.भि.एड्स का वारेमा जनचेतना कार्यक्रम संचालन तथा अस्थायी साधन वितरण ।			
	खोप (Immunization) सेवा कार्यक्रम संचालन गर्ने			
दोस्रो महिना	कुपोषणमा परेका वालवालिकाहरुको पहिचान	क्षेत्र प्रमुख	नगर/गाउँपालिका, स्वास्थ्य संस्था, रेडक्रस र अ/गैसस	
	प्रभावित क्षेत्रमा स्वास्थ्य शिक्षा कार्यक्रमहरु संचालन गरि चेतना अभिवृद्धि गर्ने			
	संरक्षण क्षेत्रसँग समन्वय गरी मनोसामाजिक परामर्श सेवा उपलब्ध गराउने,			
	प्रभावित क्षेत्रका अस्थायी स्वास्थ्य शिविरमा शुद्ध खानेपानी, शौचालय, सरसफाईको व्यवस्थापन गर्न खानेपानी तथा सरसफाई क्षेत्रसँग समन्वय गरि उपलब्ध गराउने			
	नियमित अनुगमन गर्ने			

३.७ क्षेत्र : शिक्षा

नेतृत्व गर्ने निकाय : जिल्लामा नेतृत्व गर्ने निकाय नगरपालिका तथा गाउँपालिकाअन्तर्गत रहने भएकोले सम्बन्धित नगरपालिका तथा गाउँपालिका नै यस क्षेत्रको नेतृत्व गर्ने निकाय हुनेछ ।

३.७.१ क्षेत्रगत सदस्यहरूको सूची :

सि.नं.	निकाय/कार्यालय	पद	टेलिफोन नम्बर	इमेल
१	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ	इकाइ प्रमुख	०४७-५२०१७५, ५२०५७५	deosindhuli047@gmail.com
२	प्लान इन्टरनेशनल नेपाल सिन्धुली	एरिया मेनेजर	०४७-५२१०९२	
३	सबल परियोजना सिन्धुली	प्रमुख	०४७-५२१०३८	
४	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी सिन्धुली	सभापति	०४७-५२०१२०	nrcs.sindhuli68@gmail.com
५	सिड्स नेपाल सिन्धुली	अध्यक्ष	०४७-५२००३६	
६	सहकार्य नेपाल सिन्धुली	अध्यक्ष	०४७-५२०८६३	
७	सामुहिक सरोकार समाज	अध्यक्ष		
८	रिलिफ नेपाल सिन्धुली	अध्यक्ष	०४७-५२०९१५	

३.७.२ विपद् पश्चात्को सम्भावित परिदृष्य :

- शिक्षक विद्यार्थीहरु हताहत तथा जनधनको क्षति,
- विद्यालयमा रहेका शैक्षिक सामग्री नष्ट हुन सक्ने,
- विद्यालय भवन अस्थायी बास स्थानका रुपमा प्रयोग हुने,
- विद्यालय भवन कटान/डुबानमा पर्न सक्ने,
- अस्थायी शिविरहरुमा बालबालिकाहरु मानसिक, शारीरिक रुपले प्रताडित हुन सक्ने,
- विद्यार्थीको घर कटान/डुबानमा पर्दा पाठ्यपुस्तक तथा अन्य शैक्षिक समाग्री नष्ट हुनसक्ने,
- वाढी पश्चात झाडापखाला जस्ता महामारी हुनसक्ने ।

३.७.३ समष्टिगत उद्देश्य :

विपद् प्रभावित बालबालिकाहरु र आश्रय दिएर बसेका समुदायको बालबालिकाहरुको शिक्षा प्राप्त गरी सुरक्षित भविष्य निर्माण गर्ने अधिकार अस्थायी वा स्थायी आवास स्थलहरुमा अल्पकालीन वालमैत्री स्थल, दीर्घकालीन रुपमा औपचारिक वा अनौपचारिक रुपमा कक्षा संचालन गरी शिक्षा सेवालाई निरन्तरता दिने

३.७.४ विशिष्ट उद्देश्य :

- विपद्को क्षति न्यूनिकरण गर्न पूर्वतयारीमा ध्यान दिने,
- विपद् आउनसक्ने सम्भावित स्थानको पहिचान तथा सुरक्षित स्थानको पहिचान गरि क्षति न्यूनीकरण गर्न सहयोग गर्ने,
- विपद्लाई अल्पीकरण गर्न विभिन्न तरिका अपनाउन सहयोग गर्ने,
- विपद् पश्चात तत्काल तथ्यांङ्क संकलन गरी शिक्षा व्यवस्थापनमा सहयोग गर्ने,
- विपद्का क्रममा सुरक्षित भएर बस्न सिकाउने,
- विपद्मा सहयोग गर्ने समूह पहिचान गर्ने,

- विपद् पश्चातको शिक्षा व्यवस्थापनमा सबै सरोकारवालाको क्षमता सङ्कलन गरी समयमै सबै सहयोगी संस्थाहरुको सहयोग एकद्वार प्रणालीमार्फत अगाडी वढाउने ।
- विपद् व्यवस्थापनको क्षेत्रमा आवश्यक सवै क्रियाकलाप नियमानुसार गर्न र समग्र शिक्षा समुहको समन्वयात्मक व्यवस्थापन गर्ने ।
- तत्कालको लागि वालमैत्री स्थलहरुको स्थापना गरि सेवा प्रदान गर्ने ।

३.७.५ पूर्वतयारी कार्ययोजना :

क्र. सं.	पूर्वतयारी सम्बन्धी क्रियाकलाप	जिम्मेवारी	सहयोगी	समयावधि
१	शिक्षा क्षेत्रको बैठक गरी विभिन्न क्षेत्रको विश्लेषण गरी आपत्कालीन शैक्षिक कार्यदल गठन गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	क्षेत्रका सदस्य	शैक्षिक सत्रको शुरुमा
२	जोखिमपूर्ण क्षेत्रका विद्यालय तथा विद्यार्थी र शिक्षकको तथ्याङ्क सङ्कलन र विश्लेषण गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	नगर/गाउँपालिका, शिविसइ, क्षेत्रका सदस्य	जेठ मसान्त
३	मिरा (MIRA) अभिमुखिकरण कार्यमा सहभागी हुने	क्षेत्र प्रमुख	जिविव्यस, क्षेत्रका सदस्य	जिविव्यसले आह्वान गरेपछि
४	सुरक्षित स्थानको लागि ▪ त्रिपालको व्यवस्थापन (२०० थान १२×१८) ▪ चकटी २००० थान वा म्याट्रेक्स र कार्पेटको व्यवस्था गर्ने ▪ शैक्षिक सामाग्री वितरण (३ देखि ५ वर्ष उमेर समूहका लागि) ▪ गतवर्ष तालिम दिएका स.का./सुपरभाइजरहरूको तथ्याङ्क संकलन गरी परिचालन गर्ने	क्षेत्र प्रमुख र सदस्य	जिविव्यस, नगर/गाउँपालिका, शिविसइ, अ/गैसस, आवास तथा गैरखाद्य क्षेत्र	आवश्यकता अनुसार
५	सिकाई केन्द्र (Learning Center) का लागि निम्न सामाग्रीको बन्दोबस्त गर्ने ▪ त्रिपाल २०० थान ▪ शिक्षकको रोष्टर तयार गर्ने ▪ विद्यालय किट १०० थान ▪ विद्यार्थी कीट २००० थान (पोशाक र स्टेशनरी) ▪ पाठ्य पुस्तक १ देखि ५ कक्षा	शैक्षिक कार्यदल	नगर/गाउँपालिका, शिक्षा विकास तथा समन्वय ईकाई, शिक्षक महासंघ, अ/गैसस, शिक्षा विभाग	जेठभित्र
६	कक्षा ६ देखि १० सम्मको लागि पाठ्यपुस्तक तथा विद्यार्थी किट (१००० थान)	क्षेत्र प्रमुख	नगर/गाउँपालिका, शिक्षा विकास तथा समन्वय ईकाई, अ/गैसस	
७	अनौपचारिक शिक्षा (८ देखि १४ वर्ष उमेर समूहका विद्यालय नगएका वालवालिकाहरूका लागि) १५ वटा कक्षा सञ्चालनको लागि तयारी गर्ने ।	क्षेत्र प्रमुख	नगर/गाउँपालिका, शिक्षा विकास तथा समन्वय ईकाई, अ/गैसस	आवश्यकता अनुसार
८	अनुगमनको लागि अनुगमन कार्यदल निर्माण गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	क्षेत्र सदस्य तथा नगर/गाउँपालिका, शिक्षा विकास तथा समन्वय ईकाई	आवश्यकता अनुसार
९	विपद् प्रभावित विद्यालयहरूलाई विद्यालय किटको (School kit) व्यवस्थापन गर्ने (५० थान)	क्षेत्र प्रमुख	जिविव्यस, नगर/गाउँपालिका, शिक्षा विकास तथा समन्वय ईकाई, अ/गैसस	आवश्यकता अनुसार

१०	जोखिममा परेका विद्यालयहरूलाई जोखिम न्यूनिकरण (Mitigation) कार्यक्रम सञ्चालन गर्न अनुरोध गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	जिविव्यस, नगर/गाउँपालिका, शिविसइ, क्षेत्रका सदस्य	अनुगमनको रिपोर्ट प्राप्त भएपछि
११	विद्यालयका विद्यार्थी, शिक्षक, विद्यालय व्यवस्थापन समिति, शिक्षक अभिभावक संघ, तथा विद्यालय विपद् व्यवस्थापन समितिलाई विपद्सम्बन्धी प्रशिक्षण दिने	क्षेत्र प्रमुख	नगर/गाउँपालिका, शिविसइ, अ/गैसस	नियमित कार्यक्रम अन्तर्गत राख्ने

३.७.६ विपद् प्रतिकार्य कार्ययोजना :

समय अवधि	क्रियाकलापहरु	मुख्य जिम्मेवारी	सहयोगी संस्था	अनुमानित लागत
पहिलो दिन	जिल्ला विपद व्यवस्थापन समितिको बैठक मा सहभागि भई जानकारी लिने दिने,	क्षेत्र प्रमुख	क्षेत्रगत सदस्य	
	क्षेत्र बैठक र सम्पर्क व्यक्तिहरुलाई सुचना संकलनका लागि निर्देशन दिने,		क्षेत्रगत सदस्य	
	शिक्षक, बिद्यार्थी र कर्मचारी, भौतिक अवस्थाहरुको यथार्थ जानकारी/सूचना समयमै जिल्ला शिक्षा कार्यालयमा उपलब्ध गराउने,		क्षेत्रगत सदस्य	
	बन्दोवस्तीका सामाग्रीहरु व्यवस्थापन गर्ने,	क्षेत्र प्रमुख वा तोकिएको सदस्य	नगर/गाउँपालिका, शिक्षा विकास तथा समन्वय ईकाई, शिक्षक महासंघ, अ/गैसस	
	घाइते भएका विद्यार्थीहरु र शिक्षकहरु (विद्यालय समयमा विपद् भएको अवस्थामा) सम्बन्धमा तत्काल घटनास्थलमै प्राथमिक उपचारको व्यवस्था मिलाउने र सिकिस्त घाइतेलाई अस्पताल पठाउने ।	क्षेत्र प्रमुख	नगर/गाउँपालिका, शिक्षा विकास तथा समन्वय ईकाई, गाउँ नगरपालिका, विद्यालय, शिअस	
दोस्रो दिन	स्रोत साधनको आंकलन गर्ने (आवश्यकता, लेखाजोखा र खाडल पहिचान गर्ने) बिषयगत क्षेत्रले घटनाको वस्तुगत विवरण तयार पार्ने ।	क्षेत्र प्रमुख वा तोकिएको सदस्य	क्षेत्रगत सदस्य	
पहिलो हप्ता	MIRA तथ्यांक विश्लेषण र सम्वन्धित निकायहरुलाई जानकारी गराई सम्भावित श्रोत (सहयोग) आंकलन गर्ने,		नगर/गाउँपालिका, शिविसइ, शिक्षक महासंघ, अ/गैसस	
	विस्तृत शिक्षा सर्भेक्षण र प्रतिवेदन तयारी गर्ने,			□
	बिद्यालय सुचारु गर्नका लागि तत्कालका लागि आवश्यक पर्ने सामाग्रीहरु उपलब्ध गराउने ।		नगर/गाउँपालिका, शिविसइ, शिक्षक महासंघ, अ/गैसस, शिक्षा विभाग	
पहिलो महिना	प्राप्त तथ्यांक प्रतिवेदनबाट औल्याएका समस्याहरुको आधारमा सहयोग प्रदान गर्ने जस्तैः मनोविमर्श सहयोग, School Kit Box तथा Temporary Learning Center (TLC) निर्माण,	क्षेत्र प्रमुख	नगर/गाउँपालिका, शिक्षा विकास तथा समन्वय ईकाई , शिक्षक महासंघ, अ/गैसस,	रु. ६४ लाख
	आपतकालीन आवास, वालमैत्री स्थल तथा गैरखाद्य क्षेत्रसँग समन्वय गरी अस्थायी पठनपाठन (ECED, Basic Education, Adult Education, Adolescent Education) का लागि सुरक्षित स्थान निर्धारण गर्ने,			
	विद्यालय पूनः संचालन गर्ने र सबै विद्यार्थीलाई			

	विद्यालयमा पुनः ल्याउने वातावरण तयार गरी उनीहरूको दैनिक जीवनलाई सामान्य बनाउन सहयोग गर्ने ।			
दोस्रो महिना	पहिलाको जस्तै नियमित अवस्थामा आउनका लागि नियमित रुपमा प्रतिकार्यका कार्यहरु तथा अवस्था विश्लेषण गरि थप कार्यहरु सञ्चालन गर्ने ।	क्षेत्र प्रमुख	नगर/गाउँपालिका, शिक्षा विकास तथा समन्वय ईकाइ, शिक्षक महासंघ, अ/गैसस,	
	शिक्षा क्षेत्रमा कार्यरत संघ संस्था र कार्यालयहरुले भईरहेका कार्यहरुको अनुगमन गर्ने ।			
	विपद् जोखिम न्यूनीकरणको कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्न आर्थिक स्रोत व्यवस्थापन गर्ने एकद्वार संयन्त्रको कार्यान्वयन गर्ने ।			

३.८ क्षेत्र : संरक्षण

नेतृत्व गर्ने निकाय : जिल्लामा नेतृत्व गर्ने निकाय नगरपालिका तथा गाउँपालिकाअन्तर्गत रहने भएकोले सम्बन्धित नगरपालिका तथा गाउँपालिका नै यस क्षेत्रको नेतृत्व गर्ने निकाय हुनेछ ।

३.८.१ क्षेत्रगत सदस्यहरूको सूची:

सि. नं.	क्षेत्रगत साझेदार संस्थाहरुको नाम	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नम्बर	इमेल
१.		कार्यालय प्रमुख	०४७-५२०१०६	wcosindhuli@gmail.com
२.	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	प्रतिनिधि	०४७-५२०६१०	cdosindhuli@gmail.com
३.	जिल्ला प्रहरी कार्यालय, महिला तथा बालबालिका सेवा केन्द्र	प्रतिनिधि	०४७-५२०१९९	dposindhuli@gmail.com
४	यूएनएफपीए	प्रतिनिधि		sasharma@unfpa.org
५	प्लान इन्टरनेशनल नेपाल	प्रतिनिधि	०४७-५२१०९२	bimala.bhusal@gmail.com
६	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	प्रतिनिधि	०४७-५२०१२०	nrcs.sindhuli68@gmail.com
७	कारितास	प्रतिनिधि		ckhadahal48@gmail.com
९	ग्रामीण महिला चेतना केन्द्र	प्रतिनिधि	०४७-५२०४६२	vwcc51@gmail.com
१०	सामुदायिक विकास कार्यक्रम	प्रतिनिधि	०४७-५२०९९५	cdps@ntc.net.np,
११	हाम्रो प्रयास नेपाल	प्रतिनिधि	९८५४०४११६४	hamroprayash.sindhuli@gmail.com
१२	सामुहिक जनजागरण विकास कार्यक्रम, सिन्धुली	प्रतिनिधि	०४७-५२१००८	cpadpsin@gmail.com
१३	अपाङ्ग कल्याण संघ	प्रतिनिधि		
१४	जिल्ला ज्येष्ठ नागरिक संघ	प्रतिनिधि		
१५	जिल्ला बाल संजाल	प्रतिनिधि	९८४५७०१८१३	
१६	जिल्ला महिला मानव अधिकार रक्षक संजाल	प्रतिनिधि	९८५४०४११६४	
१७	जिल्ला स्तरीय मानव अधिकार संन्जाल	प्रतिनिधि		
१८	इन्सेक, सिन्धुली	प्रतिनिधि		
१९	सामुदायिक सेवा केन्द्र	प्रतिनिधि	९८४४१३९५५५	
२०	होटल व्यवसायी संघ, सिन्धुली	प्रतिनिधि	९८५४०४१००६	
२१	जिल्ला कानूनी सहायता समिति	प्रतिनिधि	९८४४१९७९९९	
२२	रिलीफ नेपाल	प्रतिनिधि		

३.८.२ विपद् पश्चात्को सम्भावित परिदृष्य :

- प्रभावितहरुमा पारिवारिक बिछोड तथा बालबालिकाहरुमा अभिभावक विहीनता,
- मानसिक तनाव, मनोबैज्ञानिक असर
- बाल अधिकार तथा श्रम शोषणको अवस्थामा वृद्धि,
- शारीरिक तथा लैंगिक हिंसामा वृद्धि,
- मानव वेचविखन तथा ओसार पसारको जोखिममा वृद्धि,
- गर्भवती, सुत्केरी तथा दिर्धरोगी महिलाहरुको उल्लेख्य संख्या हुन सक्ने
- घाईते बालबालिका, महिला, अपाङ्गता भएका बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिकहरु,

- विद्यालय बन्द, शैक्षिक अवसरहरुमा अवरोध,
- बालबालिका तथा महिलाहरुको बढ्दो अनुचित प्रयोग, श्रम तथा यौनशोषण
- सामना गर्ने संयन्त्रमा अवरोध
- भेदभाव
- शान्ति सुरक्षाको अभाव महिला तथा किशोरी मैत्री स्थलहरुको अभाव तथा असुरक्षित वातावरण
- सुरक्षित सुत्केरी हुने तथा स्वास्थ्य उपचार गर्ने ठाउँको अभाव
- किशोरी तथा महिलाको प्रजनन् स्वास्थ्यमा नकारात्मक असर
- मानवीय सहयोगमा पहुच नहुनु अथवा पहुच अप्रयाप्त हुनु

३.८.३ समष्टिगत उद्देश्य :

संरक्षणको जोखिममा रहेका समुहहरुले आपतकालिन परिस्थितिको कारणबाट उत्पन्न हिंसा, शोषण, दुर्व्यवहार हुन नदिई उनीहरुको अधिकारको संरक्षण गर्ने ।

३.८.४ विशिष्ट उद्देश्य :

- नेपालका प्राकृतिक विपद् तथा अन्य आपतकालिन परिस्थितिहरुमा उपलब्ध गराइने सहयोग कार्यक्रमहरुमा जोखिममा रहेका समुहहरुका लागि मानव अधिकार सम्बन्धी कानुन, अन्तराष्ट्रिय मानवीय कानुन तथा राष्ट्रिय कानुनले प्रत्याभुत गरेका (Guaranteed) मौलिक हक अधिकारहरुको संरक्षण तथा कार्यान्वयन गर्दछन् भन्ने कुरा सुनिश्चित हुने,
- जोखिममा रहेका समुहहरुको संरक्षण सुनिश्चित गरि आपत्कालिन सहयोगको न्यायोचित वितरणमा गराउने,
- आपतकालिन परिस्थितिबाट उत्पन्न हिंसा, शोषण, दुर्व्यवहार तथा हेलाका जोखिमहरुलाई सम्बोधन गरी प्रकोपबाट प्रभावित मानिसहरुको संरक्षण गर्ने र त्यस्ता दुर्व्यवहारबाट प्रभावित भई जीवित व्यक्तिहरुका लागि सेवा सम्बन्धी प्रावधानमा सहयोग उपलब्ध गराउने,
- बालमैत्री, महिलामैत्री, अपाङ्गतामैत्री तथा ज्येष्ठ नागरिक लगायत अन्य संरक्षण आवश्यक व्यक्तिहरुलाई सुरक्षित स्थान, सुरक्षित सुत्केरी गृह तथा मनोसामाजिक परामर्शसम्बन्धी सहयोग गराउने,
- विछोड भएका बालबालिका खास गरी ५ वर्षभन्दा कम उमेरका केटाकेटी तथा किशोरीहरुले पहिचान, दर्ता तथा स्वास्थ्य सम्बन्धी जाँचका बारेमा सहयोग र त्यस्तो सहयोगपछि उपयुक्त सेवा तथा संरक्षणका सुविधासहित परिवारको खोजी तथा पूनर्मिलन गर्ने कार्यमा सहयोग प्राप्त गर्दछन् भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने,
- यौन दुर्व्यवहार तथा हिंसा विरुद्धका घट्नाको अनुगमन, प्रतिवेदन तथा पैरवी गर्ने प्रणालीको स्थापना गरि बालबालिका तथा महिलाहरुको यौन दुर्व्यवहार तथा शोषणको रोकथाम गर्ने ।

३.८.५ मानवीय सहयोगको न्यूनतम मापदण्ड

- प्रभावित जनसमुदायको अधिकारको कुनै पनि उल्लङ्घन, दुर्व्यवहार तथा शोषण अथवा भेदभावको अनुगमन गर्ने र प्रतिवेदन पेस गर्ने संयन्त्रको स्थापना गर्ने अथवा स्थापित संयन्त्रलाई प्रयोगमा ल्याउने,
- बिभिन्न समुदायका सदस्यहरुबाट, विशेषतः अति गरिब तथा पछाडी परेको वा पारिएका समुहबाट मानवय सहयोग तथा आधारभूत सेवा सुबिधामा समान पहुँच सहयोग पाए नपाएको अनुगमन गर्ने,
- साझेदारहरूका बीचमा अभिलेख राख्ने तथा दर्ता गर्ने प्रणालीमा एकरूपता सुनिश्चित गर्ने,
- बाल-मैत्री ठाउँलगायत बालबालिका तथा महिलाहरूका लागि सुरक्षित वातावरणको सिर्जना गर्ने,
- शिक्षा तथा संरक्षणसम्बन्धी सहयोग कार्यक्रममा मनोसामाजिक सहयोगलाई एकिकरण गर्ने,
- हेरचाह गर्ने व्यक्तिहरूबाट बालबालिकाहरू बिछोडिने कार्यको रोकथाममा सहयोग गर्ने,
- विछोडिएका तथा परिवार साथ नभएका बालबालिकाहरू, खास गरी पाँच वर्षको उमेरभन्दा मुनिका बालबालिका तथा किशोरीहरूको पहिचान, दर्ता तथा स्वास्थ्य जाँचको सहजीकरण गर्ने र खोजी तथा पुनर्मिलनमा संलग्न साझेदारहरूलाई सहयोग उपलब्ध गराउने,
- परिवारबाट बिछडिएका तथा साथ नभएका बालबालिकाहरू र अन्य जोखिममा परेका समुह जस्तैः परिवार नभएका, बृद्ध, अपांग तथा दिर्घ रोगबाट पिडीत समुहका मानिसहरुलाई हेरचाह तथा संरक्षण प्रदान गर्ने,
- मानवीय सहयोग तथा स्थायी समाधानका बारेमा आन्तरिक रूपमा विस्थापित मानिसहरूलाई नियमित रूपमा सूचनाको प्रवाह भइरहेको छ भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने,

- फिर्ता हुने कार्यक्रम तथा स्थायी समाधानको तर्जुमा गर्ने कार्यमा आन्तरिक रूपमा विस्थापित व्यक्तिहरूलाई संलग्न बनाउन प्रयास गर्ने ।

३.८.६ पूर्वतयारी कार्ययोजना :

क्र.सं.	पूर्वतयारी क्रियाकलाप	जिम्मेवारी	सहयोगी	समय
१	समन्वय बैठक गरी सदस्यहरूको विवरण अध्यावधिक गर्ने ।	क्षेत्र प्रमुख	जिविव्यस, नगर/गाउँपालिका, र क्षेत्रका सदस्य	जेठ १५ भित्र
२	लेखाजोखा तथा जिम्मेवारी बाँडफाँड र संरक्षण सम्वन्धी आधार रेखा तयार गर्ने ।	क्षेत्र प्रमुख	क्षेत्रका सदस्य, गाँउ/नगरपालिका	जेठ मसान्तभित्र
३	मनोसामाजिक कार्यकर्ताहरको रेकर्ड तथा सूचनाहरू अद्यावधिक गर्ने ।	क्षेत्र प्रमुख	नगर/गाउँपालिका, अ/गैसस	जेठ मासन्त
४	गर्भवती तथा सुत्केरी आमाको लागि सुरक्षित स्थानको व्यवस्थापन गर्नका लागि स्वास्थ्य क्षेत्रसँग समन्वय ।	क्षेत्रको तोकिएको सदस्य	नगर/गाउँपालिका, अ/गैसस	जेठ मसान्त
५	प्रभावितका लागि तयार भएका सुरक्षित खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छताको रेखदेख, मनोसामाजिक सेवाको लागि कार्यदल गठन	क्षेत्र प्रमुख र सदस्य	नगर/गाउँपालिका, अ/गैसस	जेठ मसान्त
६	सञ्चालित कार्यक्रममा बाल संरक्षणको विषय समावेश गर्न समन्वय गर्ने ।	क्षेत्र प्रमुख	नगर/गाउँपालिका, अ/गैसस	जेठ मसान्तभित्र
७	विभिन्न सूचना सामाग्रीहरु प्रकाशन/अध्यावधिक गरी परिमार्जन गर्ने ।	क्षेत्र प्रमुख	नगर/गाउँपालिका, अ/गैसस	जेठ मसान्तभित्र
८	सरोकारवाला एवं सुरक्षाकर्मीहरू करिब १५० जनालाई आचारसंहितासहित संरक्षणसम्बन्धी अभिमुखीकरण गर्ने ।	क्षेत्र प्रमुख	जिविव्यस, नगर/गाउँपालिका, अ/गैसस	बाढीपछि कार्य प्रारम्भ गर्नासाथ
९	अनुगमन मूल्याङ्कन समिति गठन गरी अनुगमन विधिको विकास गर्ने ।	क्षेत्र प्रमुख	नगर/गाउँपालिका, सुरक्षा तह र क्षेत्रका सदस्य	बाढी आएर शिविर सञ्चालन हुन थालेपछि
१०	रेफरल संयन्त्र स्थापनामा समन्वयः पुनःस्थापना केन्द्र, कानूनी उपचार सेवा, स्वास्थ्य उपचार सेवाबारे पूर्वतयारी गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	नगर/गाउँपालिका, , क्षेत्रका सदस्य, अ/गैसस	जेठ मसान्तभित्र
११	बालअधिकार संरक्षण सम्बन्धमा सरोकारवालाहरू (राजनीतिक दलका प्रतिनिधीहरू, प्रहरी, सेना लगायत) लाई तालिम	क्षेत्र प्रमुख	नगर/गाउँपालिका, अ/गैसस	जेठ मसान्तभित्र
१२	ज्येष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएका तथा जोखिममा पर्नसक्ने समूहलाई पूर्व जानकारी		नगर/गाउँपालिका,	वैशाख महिना

३.८.७ विपद् प्रतिकार्य कार्ययोजना

समय अवधि	क्रियाकलापहरु	मुख्य जिम्मेबारी	सहयोगी संस्था	अनुमानित लागत
पहिलो दिन	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको बैठकमा सहभागी भई जानकारी लिने दिने ।	क्षेत्र प्रमुख	क्षेत्र सदस्य	
	सम्पर्क व्यक्तिहरुलाई सुचना संकलनका लागि निर्देशन दिने ।		क्षेत्र सदस्य	
	बन्दोबस्ती व्यवस्थापन गर्ने ।	क्षेत्र प्रमुख वा तोकिएको सदस्य	नगर/गाउँपालिका, क्षेत्रका सदस्य, अ/गैसस	
दोस्रो दिन	अन्य क्षेत्रका टोलीहरुसँग मिली बहुक्षेत्रीय लेखाजोखा संचालन गर्ने	क्षेत्र प्रमुख वा तोकिएको	नगर/गाउँपालिका, मविका, क्षेत्रका	

		सदस्य	सदस्य, अ/गैसस	
	संरक्षणको लेखाजोखा	क्षेत्र प्रमुख		
पहिलो हप्ता	मिरा/स्फेयर, GBVMIS बाट प्राप्त जानकारीको विश्लेषण गरी प्रारम्भिक मानवीय सहयोगको योजनासहित अवस्थाको प्रतिवेदन तयार पार्ने ।	क्षेत्र प्रमुख वा तोकिएको सदस्य		रु. ८ लाख
	तत्काल उपलब्ध गराइएका मानवीय सेवाहरुमा महिला बालबालिका, गर्भवती तथा सुत्केरी महिला अपांगता भएका व्यक्तिहरु, वृद्धवृद्धाहरुको पहुँच भए नभएको सुनिश्चितता गर्ने ।			
	मानवीय सेवाको आवश्यक्ता देखिएको प्रभावित समुदायमा सेवा उपलब्धताको लागि पैरवी गर्ने ।			
	स्रोतहरुको परिचालन गर्नका लागि क्षेत्रगत आकस्मिक योजनाको समिक्षा गर्ने ।			
	संरक्षणका विभिन्न क्रियाकलापका लागि विभिन्न निकायहरुबाट प्राप्त सहयोगका लागि गरिएको प्रतिवद्धताको कार्यान्वयन गर्ने ।			
	मानवीय सहयोगको प्रर्याप्तताको समिक्षा, अनुगमन र सुधारका लागि पृष्ठपोषण उपलब्ध गराउने ।		नगर/गाउँपालिका, मविका, क्षेत्रका सदस्य, अ/गैसस	
पहिलो महिना	जोखिममा रहेका समुहहरुलाई पहिलो १५ दिन भित्र तत्कालीन मानवीय सहयोग ।	क्षेत्र प्रमुख	नगर/गाउँपालिका, क्षेत्रका सदस्य, अ/गैसस	रु. १५ लाख ५० हजार
	सुत्केरी र ६ महिना सम्मका बच्चाका आमाहरुका लागि आवश्यक सामाग्रीहरु वितरण ।			
	परिवारबाट विछोडिएका बालबालिकाहरुको खोजी तथा बाल पुनःस्थापना र पुनःएकिकरणको व्यवस्था मिलाउने ।			
	लैंगिकतामा आधारित हिंसामा परेका महिला तथा बालबालिकाहरुलाई आवश्यक सेवा तथा सहयोगको व्यवस्था मिलाउने ।			
	पीडित महिला तथा बालबालिकाहरुलाई सुरक्षित आवास एवं मनोसामाजिक परामर्श उपलब्ध गराउने ।			
	संरक्षणको आवश्यकता भएका वृद्धवृद्धा, अपांगता भएका व्यक्तिहरुलाई पुनःस्थापना गृहमा राख्ने व्यवस्था मिलाउने ।			
दोस्रो महिना	संरक्षण क्षेत्रगत सदस्यसँग समीक्षात्मक बैठक गर्ने,	क्षेत्र प्रमुख	नगर/गाउँपालिका, क्षेत्रका सदस्य, अ/गैसस	रु. ३ लाख
	जि.बा.क.स सँग बैठक गर्ने,		नगर/गाउँपालिकाका सम्बन्धित शाखा	
	सूचक निर्धारण गरी तथ्यमा आधारित प्रभावकारी अनुगमन गर्ने,		नगर/गाउँपालिका, क्षेत्रका सदस्य, अ/गैसस	
	अन्य क्षेत्रहरुसँग समन्वय गरी विस्तृत लेखाजोखा तथा समीक्षा गर्ने,			
	विस्तृत लेखाजोखाबाट प्राप्त तथ्यांकको विश्लेषण र प्रतिवेदन तयारी,			
	पुनस्थापनाका लागि जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिलाई सिफारिस गर्ने ।			

निकायगत स्रोत साधनको आंकलन :

(भौतिक सामग्री, सवारी साधन तथा मानवीय संशाधन सम्बन्धि बिबरण)

सि. नं.	कार्यालय/संघ संस्थाको नाम	आपतकालीन अबस्थामा उपलब्ध हुने						कैफियत (उपलब्धता)
		सामग्री/ राहत सामग्रीको नाम	संख्या (परिमाण)	सामाग्री चालु अवस्था	सामाग्री रहेका स्थान	जनशक्ति (संख्या)	सम्पर्क विवरण (मो. र फो.)	
१	जिल्ला आपतकालीन कार्य सञ्चालन केन्द्र							
२	नेपाली सेना					२ जना		
३	जिल्ला प्रहरी कार्यालय							
४	सशस्त्र प्रहरी वल							
३	UNFPA	Tent	२ थान			२ मनोविमर्श कर्ता, १० मनोविमर्श सहजकर्ता		१ महिला सुरक्षा गृह सहयोग
		Dignity KIT	१०० थान		जनकपुर			
४	सामुदायिक विकास कार्यक्रम सिन्धुली	त्रिपाल	४ थान				९८४४१६४९७५	आवश्यकताको पहिचान गरी प्रति बालक रु. ५,०००।- सम्मको सहयोग प्याकेज
		आपतकालीन आर्थिक सहयोग	१०० जना		सिन्धुली			
५	सामुहिक जनजागरण विकास कार्यक्रम	बच्चाको कपडा	१ दर्जन	मौज्दात	सिन्धुली	१९ जना	९८४४०४५१३१	प्राथमिक मनोसामाजिक विमर्शकतासहित
		खाद्यन्न चामल : चिउरा : तेल : दाल :	 १०० के.जी, १०० केजी, १० लिटर, २० केजी,	मौज्दात	सिन्धुली			
६	होटल व्यावसायी संघ, सिन्धुली	लत्ता, कपडा, खाद्यान्न सामाग्रीहरु						
७	सिन्धुली उद्योग वाणिज्य संघ	लत्ता, कपडा, खाद्यान्न						

		सामाग्रीहरु						

३.९ विषयगत क्षेत्र : पूननिर्माण

क्षेत्रगत नेतृत्व गर्ने निकाय :

३.९.१ विषयगत क्षेत्रको सहयोगी संस्थाहरुको सुची :

क्र. सं.	जिल्लाका क्षेत्रगत साझेदारहरुको नाम	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नम्बर	ईमेल
१	जिल्ला समन्वय समिति	समन्वय अधिकारी	०४७-५२०१४९	sindhuliddc@gmail.com
२		प्रमुख	०४७-५२०२८८	
३	शहरी विकास तथा भवन कार्यालय	डिभिजन प्रमुख	०४७-५२११३९	dudbcsindhuli@gmail.com
४	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ	इकाइ प्रमुख	०४७-५२०१७५	deosindhuli047@gmail.com
५	डिभिजन वन कार्यालय	जिल्ला वन अधिकृत	०४७-५२०१३५	
६	स्वास्थ्य कार्यालय	प्रमुख	०४७-५२०१४५	dhosindhuli@gmai.com
७	मालपोत कार्यालय	कार्यालय प्रमुख	०४७-५२०१२५	
८	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	सभापति	०४७-५२०१२० ९८४१५३०८६६	nrcs.sindhuli68@gmail.com

३.९.२ विपद् पश्चात्को सम्भावित परिदृष्य :

- ३०० (सबै पूर्वाधारहरु सानो ठूलो क्षति)
- ३४००० घरधुरी प्रभावित,

३.९.३ समष्टिगत उद्देश्य :

क्षतिग्रस्त संरचना तथा सेवाहरु मर्मतसम्भार तथा पूननिर्माण गरी प्रभावित परिवारको दैनिकी पूर्ववत् अवस्थामा लैजाने तथा पूनस्थापित संरचना तथा सेवाहरुको क्षमतामा वृद्धि गर्ने

३.९.४ विषयगत उद्देश्य

- क्षतिग्रस्त भौतिक पूर्वाधारका संरचनाहरु मर्मत संभार गर्ने
- अवरुद्ध सेवा तत्कालका लागि सुचारु गर्ने
- खोज, उद्धार, राहत तथा प्रतिकार्यका क्रियाकलाप सम्पादन गर्न पहुँच सुधार
- प्रभावित समुदाय तथा व्यक्तिहरुको पुन:स्थापना: अल्पकालीन र दीर्घकालीन रुपमा गर्ने

३.९.५ पूर्वतयारी कार्ययोजना :

क्र.सं.	पूर्वतयारी क्रियाकलाप	जिम्मेवारी	सहयोगी	समय
१	समन्वय बैठक गरी सदस्यहरूको विवरण अध्यावधिक गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	जिविव्यस, क्षेत्रका सदस्य	बैसाख मसान्तभित्र
२	क्षेत्रगत योजना निर्माण तथा अध्यावधिक गर्ने	क्षेत्र प्रमुख	क्षेत्रका सदस्य,	जेठ १५ सम्म
३	विद्यमान भौतिक संरचनाहरुको अवस्था विश्लेषण	क्षेत्र प्रमुख	क्षेत्रका सदस्य,	बैसाख मसान्त
४	भवन निर्माण सम्बन्धी २०० जनालाई मिस्त्री तालिम	क्षेत्र प्रमुख	जिविव्यस, दातृ तह, अ/गैसस	बैसाख मसान्त
५	भवन आचारसंहितासम्बन्धी स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरुलाई तालिम	क्षेत्र प्रमुख र सदस्य	जिविव्यस, दातृ तह, अ/गैसस	बैसाख मसान्त

३.९.६ विपद् प्रतिकार्य योजना :

विपद् पश्चातको अबधि	विपद्को अवस्थामा गरिने आपतकालिन कार्य (विपद्को प्रकृतिका आधारमा)	मुख्य जिम्मेबारी	सहयोगी	अनुमानित लागत
पहिलो दिन	आवश्यक सुचना संकलन गर्ने तथा सम्पर्क व्यक्तिहरुलाई सूचना सङ्कलनका लागि निर्देशन दिने ।	क्षेत्र प्रमुख	क्षेत्र सदस्य	
	जिल्ला विपद व्यवस्थापन समिति बैठकमा सहभागी भई आवश्यक सूचनाहरुको आदान प्रदान ।		क्षेत्र सदस्य	
	अति आवश्यक सेवा प्रदायक निकाय र संरचनाको न्यूनतम पुनस्थापना गर्ने,		क्षेत्र सदस्य, सेवा प्रदायक संस्था	
	भिड व्यवस्थापन गरी स्थान खाली गर्ने प्रभावितहरुलाई नजिकको क्याम्पहरुमा पठाउने,		नेपाल प्रहरी, सप्रब, नेपाल सेना	
दोस्रो दिन	प्राविधिक टोलीलाई स्थलगत अध्ययनका लागि अभिमुखिकरण तथा प्रभावित स्थानमा परिचालन ।	क्षेत्र प्रमुख	क्षेत्र सदस्य	
	स्रोत साधनको आंकलन गर्ने (आवश्यकता, लेखाजोखा र खाडल पहिचान गर्ने) र समन्वय, स्रोत पहिचान र पुनः निर्माणको कार्ययोजना वनाउने ।		क्षेत्र सदस्य	
	सहज पहुँचका लागि अस्थायी रुपमा पुल, सडक तथा गोरेटो वाटो निर्माण गर्ने ।		जिविव्यस, जिसस, ठूला उपकरण समिति, स्थानीय निकाय	
	अस्पताल, स्वास्थ्य केन्द्र, आन्तरिक रुपमा विस्थापितको शिविर, विद्यालयजस्ता आधारभूत क्षेत्रमा विद्युतीय सेवा उपलब्ध गराउने		क्षेत्र सदस्य, सम्बन्धित क्षेत्र, सेवा प्रदायक संस्था	
पहिलो हप्ता	विस्तृत सर्वेक्षण पश्चात प्रभावितहरुको तथ्याङ्क विश्लेषण गर्ने ।	क्षेत्र प्रमुख	क्षेत्र सदस्य, तोकिएको व्यक्ति	
	बिषयगत बैठक र घटनाको विवरण संकलन गर्ने कार्य निरन्तर गर्ने (कार्य क्षेत्र पहिचान गरि कार्य गर्ने)		क्षेत्र सदस्य, रेडक्रस, अ/गैसस	
	मौजुदा अवस्थामा अस्पताल, विद्यालय, स्वास्थ्यसेवा प्रदायकका साथै सडक, पुल र अन्य संरचनाको क्षतिको लेखाजोखा प्रारम्भ गर्ने । कटान, डुवान र पटानको विस्तृत सर्वेक्षण गर्ने,		जिविव्यस, अन्य क्षेत्र समुह, रेडक्रस, अ/गैसस	
	आवासको लागी सामुदायिक वनहरुबाट सहुलियत वा निशुल्क काठहरु उपलब्ध गराउने ।		जिविव्यस,जिबका, गाउ/नगरपालिका, सावउस,	
	सार्वजनिक सेवाहरु सुचारु गर्ने ।		सेवा प्रदायक संस्थाहरु	
पहिलो महिना	अस्थायी शिविरको स्थापना गर्ने र विस्थापितलाई व्यवस्थित बनाउन सुरक्षित र खुला ठाउँमा लैजाने प्रबन्ध मिलाउने ।	क्षेत्र प्रमुख	जिविव्यस, जिसस, गाउ/नगरपालिका, रेडक्रस, अ/गैसस	
	क्षति भएका पूर्वाधारहरुको विस्तृत विवरण तयार गर्ने ।			
	पूर्वाधारहरु पुनः निर्माण गर्न आवश्यक विस्तृत प्राविधिक इष्टिमेट गर्ने र सम्वन्धित कार्यालयमा प्रतिवेदन पठाउने ।			

दोस्रो महिना	उपलव्ध वजेटको आधारमा पूर्वाधारहरु निर्माण प्रक्रियालाई प्रारम्भ गर्ने ।	क्षेत्र प्रमुख	जिविव्यस, जिसस, गाउ/नगरपालिका, रेडक्रस, अ/गैसस	
	बिपद् पश्चात भत्किएका अस्पताल, विद्यालयहरू लगायतका अन्य संरचनाहरु कम क्षतिको दृष्टिकोणबाट दक्ष प्राविधिकको निरीक्षणमा निर्माण गर्ने ।			

अनुसूची : १

साविक गाविस एवम् नगरपालिकाको संकटाभिमुखता विश्लेषण

क.सं.	साविक गा.वि.स. को नाम	जोखिम विश्लेषण	
		उच्च जोखिम	जोखिम
१	अमले		⊗
२	आम्बोटे	⊗ ⊗	
३	अरुणठाकुर		⊗
४	बाहुन तिल्पुङ	⊗ ⊗	
५	बालागोर		⊗
६	बासेश्वर	⊗ ⊗	
७	बस्तिपुर		⊗
८	बेलघारी	⊗ ⊗	
९	भद्रकाली	⊗ ⊗	
१०	भिमस्थान	⊗ ⊗	
११	भिमेश्वर	⊗ ⊗	
१२	भुवनेश्वरी	⊗ ⊗	
१३	बितिगोर		⊗
१४	डाडिगुराँसे	⊗ ⊗	
१५	दुम्जा	⊗ ⊗	
१६	डुड्भञ्ज्याङ		⊗
१७	हरिहरपुरगढी		⊗
१८	हर्षाही	⊗ ⊗	⊗
१९	हत्पत्ते	⊗ ⊗	⊗
२०	जलकन्या		⊗
२१	जरायोटार	⊗ ⊗	
२२	झागाझोली रातमाटा		⊗
२३	जिनाखु		⊗
२४	फकुरठाकुर	⊗ ⊗	
२५	कल्पवृक्ष	⊗ ⊗	
२६	कपिलाकोट	⊗ ⊗	
२७	खाङसाङ		⊗
२८	खोलागाउ		⊗
२९	क्यानेश्वर	⊗ ⊗	

३०	लाम्पानटार	⊗ ⊗	
३१	महादेवस्थान	⊗ ⊗	
३२	महादेव डाडा		⊗
३३	महेन्द्रझ्याडी	⊗ ⊗	
३४	मगुवा		⊗
३५	निपाने	⊗ ⊗	
३६	नेत्रकाली		⊗
३७	पिपलमाडी	⊗ ⊗	
३८	पुरानो झागाझोली	⊗ ⊗	
३९	रानीबास	⊗ ⊗	
४०	रानीचुरी	⊗ ⊗	
४१	रतनचुरा		⊗
४२	रत्नावती		⊗
४३	शान्तेश्वरी	⊗ ⊗	
४४	सितलपाटी		⊗
४५	सिर्थौली	⊗ ⊗	
४६	सोल्पाठाना		⊗
४७	पोखरी	⊗ ⊗	
४८	तामाजोर	⊗ ⊗	
४९	तोसामखोला	⊗ ⊗	
५०	तीनकन्या		⊗
५१	कमलामाई नगर पालिका	⊗ ⊗	
५२	दुधौली नगरपालिका	⊗ ⊗	

अनुसूची : २

साबिक गाबिस एवम् नगरपालिकाको क्षति जोखिम सम्भाव्यता

साबिक गा.वि.स./न.पा.को नाम	क्षती Damage			Hazard			जोखिम Risk		
	अति धेरै क्षति	धेरै क्षती	मध्यम क्षती	अति धेरै Hazard	धेरै Hazard	न्यून Hazard	अति धेरै जोखिम	धेरै जोखिम	न्यून जोखिम
स्वल्पाठाना	☠					☺		☹	
रत्नावती	☠					☺		☹	
माहादेवडाँडा	☠					☺		☹	
पोखरी	☠			☠				☹	
खोलागाउँ	☠					☺	☠	☹	
वाहुनतिल्पुङ्ग	☠			☠			☠	☹	
तोश्रामखोला	☠			☠				☹	
अरुणठाकुर	☠					☺		☹	
फकुरठाकुर	☠					☺	☠	☹	
लाम्पानटार	☠				☹		☠	☹	
आम्बोटे	☠				☹		☠	☹	
जिनाखु	☠					☺		☹	
सिर्थौली	☠				☹		☠		
हर्षाही	☠					☺		☹	
भुवनेश्वरी	☠			☠			☠		
तिनकन्या	☠			☠			☠		
विरिजोर		☹		☠			☠		
डुडभन्ज्याङ्ग	☠				☹		☠		
भीमेश्वर	☠			☠			☠		
जलकन्या		☹			☹			☹	
रतनचुरा	☠					☺		☹	
वाशेश्वर	☠				☹		☠		
वालाजोर	☠					☺		☹	
भिमस्थान	☠			☠			☠		

वेलघारी	☠				☹		☠		
जरायोटार	☠				☹		☠		
हतपते		☹			☹			☹	
रानीवास		☹			☹			☹	
निपाने		☹			☹			☹	
भद्रकाली	☠				☹		☠		
रानीचुरी	☠				☹		☠		
दुम्शा	☠				☹		☠		
झा.रा.	☠				☹		☠		
पु.झा.	☠				☹		☠		
मझुवा	☠			☠		☺		☹	
सितलपाटी	☠				☹		☠		
शान्तेश्वरी	☠				☹		☠		
नेत्रकाली	☠					☺		☹	
तामागोर	☠				☹		☠		
अमले		☹			☹			☹	
बस्तिपुर	☠					☺		☹	
कपिलाकोट	☠					☺	☠		
कल्पवृक्ष	☠			☠				☹	
महादेवस्थान	☠				☹		☠		
डाडीगुराँसे	☠			☠			☠		
हरिहरपुर गढी	☠				☹		☠		
पिपलमाढी	☠				☹		☠		
महेन्द्रझ्याडि	☠					☺		☹	
क्यानेश्वर	☠			☠			☠		
कमलामाई नपा			☺	☠				☹	
दुधौली नपा	☠					☺		☹	

अनुसूची - ३

संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र नेपाल

विपद् प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा फाराम

प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा (IRA) को मुख्य उद्धेश्य प्रभावित समुदायको जीवन रक्षा र तत्कालीन क्षति तथा आवश्यकताको पहिचान गरि प्रतिकार्यका लागि आवश्यक तथ्याङ्क संकलन एवं विश्लेषण गर्नु हो। यस फाराम अनुसार संकलित सूचनाले विपद्को प्रारम्भिक चरणमा उपयुक्त निर्णय लिने कार्यका लागि आधार तय गर्नुका साथै विस्तृत रुपमा अतिरिक्त लेखाजोखा गर्नुपर्ने आवश्यकतालाई पहिल्याउने छ।

यस लेखाजोखा फारमको प्रयोग नेपाल प्रहरी, गाउँ तथा नगरपालीका प्रतिनिधि तथा स्थानीय रेडक्रस प्रतिनिधिको संलग्नतामा गरिने छ। आवश्यकता तथा उपलब्धताको आधारमा सर्वेक्षणका लागि मोवाईल एप्लीकेसनको प्रयोग गर्न सकिने छ।

यस फाराममा उल्लेख गरिएका केही सूचनाहरु प्रभावित क्षेत्रको विपद् पूर्वका घटनासँग सम्वन्धित् छन्। आपत्कालिन अवस्थामा आवश्यक पर्ने महत्वपूर्ण जानकारी प्राप्त गर्न सकिनेछ। सहजै प्राप्त गर्न सकिने सूचनाहरुका लागि विपद् प्रभावित क्षेत्रका उच्च पदस्थ पदाधिकारीहरुलाई प्रश्न सोध्ने क्रममा धैरै समय न लिनु नै उपयूक्त हुन्छ।

१.एउटा वडाको लागि एउटा फारम भरिने छ।

२. लेखाजोखा टोलीबाट विभिन्न सुचनादाताहरुसंगको अन्तरवार्ता तथा प्रभावित क्षेत्रको अवलोकन गरी फाराम भरिने छ।

३. यदि विवादास्पद सुचनाहरु प्राप्त भएको खण्डमा लेखाजोखा टोलीले उपयुक्त विचारका आधारमा फाराम भर्ने छ।

४. प्रभावित मानिसहरुको संख्याको अनुमान गर्नुहोस्। यी संख्याहरु उक्त क्षेत्रमा आवश्यकताको मात्रा पहिचान गर्न पहिलो सुचक हुनुका साथै निर्णय गर्न महत्वपुर्ण हुने छन् तर यी संख्यापुर्णरुपले वास्तविक नहुन सक्छन्।

५. तल दिइएका विकल्पहरुनभएमा अन्य भन्ने कलमको अगाडी उल्लेख गर्नुहोला।

१ स्थान र पहुँच सम्वन्धि सूचनाको जानकारी		
१.१ प्रदेशको नाम :	**१.२ जिल्लाको नाम:**	**१.३ पालिका:**
१.४ उपयुक्तमा चिन्ह लगाउने	**१.५ वार्ड नम्वर:**	**१.६ मिति/ /** **दिन/महिना/साल**
☐ महानगरपालिका ☐ उपमहानगरपालिका ☐ नगरपालिका ☐ गाउँ पालिका		

१.७ सूचना संकलन गर्ने व्यक्तिको विवरण :			
नाम : १ २ ३ ४ ५ ६	पद /संस्था :	सम्पर्क नम्बर :	टोलि नेताको नाम:
१.८ प्रभावित क्षेत्रको प्रकार	☐ शहरी ☐ अर्द्ध शहरी ☐ ग्रामीण ☐ दुर्गम	१.९ विपद् प्रभावित भौगोलिक क्षेत्रको वर्णन:	☐ हिमाल ☐ पहाड ☐ उपत्यका ☐ तराई
१.१० प्रभावित वडा सम्मको पहुँचमा प्रभाव	☐ पहिलाको जस्तै सामान्य ☐ कठिन (मुस्किल छ) ☐ धेरै कठिन	१.११ प्रभावित वडा सम्म पुग्नेसाधन	☐ पैदल ☐ सामान्य कार ☐ गाडी (फोर व्हिल) ☐ ट्रक ☐ हेलिकप्टर ☐ अन्य(उल्लेख गर्ने)
१.१२ समान्यतया जिल्ला सदरमुकामबाट प्रभावित क्षेत्र सम्म लाग्ने समय	☐ १ घण्टा भन्दा कम ☐ १ देखि २ घण्टा ☐ २ देखि ४ घण्टा ☐ ४ देखि ८ घण्टा ☐ १ दिन भन्दा बढि ☐ अन्य (उल्लेख गर्ने)	१.१३ अहिले जिल्ला सदरमुकामबाट प्रभावित क्षेत्र सम्म लाग्ने समय	☐ १ घण्टा भन्दा कम ☐ १ देखि २ घण्टा ☐ २ देखि ४ घण्टा ☐ ४ देखि ८ घण्टा ☐ १ दिन भन्दा बढि ☐ अन्य (उल्लेख गर्ने)
१.१४ प्रभावितवार्ड भित्रका टोलहरुको पहुँच छ ?	☐ छ ☐ छैन ☐ थाहा छैन	१.१५ वार्ड भित्र पहुँच कम भएका मानिसहरुको सहयोगका लागि कुन साधन उपयोगी हुन्छ ?	☐ कार ☐ गाडी (फोर व्हिल) ☐ ट्रक ☐ हेलिकप्टर ☐ अन्य(उल्लेख गर्ने)

२. विपद सम्बन्धि विवरण

२.१ घटना घटेको मिति		२.२ घटना घटेको समय	

२.३ विपद्को प्रकार

- ☐ बाढी
- ☐ भूकम्प
- ☐ अन्य (उल्लेख गर्ने)
- ☐ पहिरो
- ☐ महामारी
- ☐ आगलागी
- ☐ शित लहर

२.४ विपदको परिणामका आधारमा वडा भित्रका मानिसहरुको भनाई

२.४.१ मृतक	२.४.२ हराएका	२.४.३ घाइते	२.४.४ विस्थापित
☐ छ ☐ छैन ☐ थाहा छैन अथवा,	☐ छ ☐ छैन ☐ थाहा छैन अथवा,	☐ छ ☐ छैन ☐ थाहा छैन अथवा,	☐ छ ☐ छैन ☐ थाहा छैन अथवा,
करिब कति जनाको मृत्यु भएको होला?	करिब कति जना हराएका होलान ?	करिब कति जना घाईते भएका होलान ?	करिब कति जना विस्थापित भएका होलान ?

२.५ प्रभावित क्षेत्रमा संचारको अवस्था कस्तो छ?(मोबाइल, टेलिफोन)	☐ ठिक छ ☐ आँसिक ठिक ☐ अवरुद्ध
२.६ प्रभावित क्षेत्रमा विपद्को कारणले अन्य कुन कुन सेवाहरु अवरुद्ध भएका छन ? चिन्ह लगाउनुहोस ।	☐ विद्युत ☐ मुख्य सडक ☐ पुलहरु ☐ खानेपानीको आपूर्ती ☐ बजार/पसल ☐ विमानस्थल ☐ स्वास्थ्य सेवा ☐ अन्य (उल्लेख गर्ने)

३ प्रभावित व्यक्ति तथा सेवाहरु					
३.१ प्रभावित क्षेत्रका मुख्य सेवा तथा कार्यालयहरु संचालनको अवस्था कस्तो छ ?	जम्मा	संचालनमा छ	आंसिक क्षति तथा संचालन	पूर्ण क्षति	थाहा छैन
३.१.१ विद्यालय					
३.१.२ क्याम्पस					
३.१.३ सामुदायिक केन्द्रहरु					
३.१.४ गा.पा.					
३.१.५ न.पा.					
३.१.६ वडा कार्यालय					
३.१.७ स्वास्थ्य केन्द्र					
३.१.८ प्रहरी कार्यालय					
३.१.९ रेडक्रसको कार्यालय					
३.१.१० पुस्तकालय					
३.१.११ लैंगिक हिंसा व्यवस्थापनका लागि एकद्वार संकट व्यवस्थापन केन्द्र					
३.१.१२ अन्य (उल्लेख गर्ने)					
३.२ विपद्का कारणले कुन समुहका मानिसहरु बढि जोखिममा रहेका छन ?	☐ गर्भवति तथा स्तनपान गराइरहेका महिलाहरु ☐ अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु ☐ ६० वर्ष भन्दा मथिका पुरुषहरु ☐ ६० वर्ष भन्दा मथिका महिलाहरु ☐ १८–६० वर्ष सम्मका पुरुषहरु ☐ १८–६० वर्ष सम्मका महिलाहरु ☐ १२–१७ वर्ष सम्मका केटाहरु		☐ १२–१७ वर्ष सम्मका केटीहरु ☐ ६–११ वर्ष सम्मका केटाहरु ☐ ६–११ वर्ष सम्मका केटीहरु ☐ २–५ वर्ष सम्मका केटाहरु ☐ २–५ वर्ष सम्मका केटीहरु ☐ २ वर्ष मुनिका केटाहरु ☐ २ वर्ष मुनिका केटीहरु		
३.३ प्रभावित क्षेत्रमा माथि उल्लेख नभएका समुह जस्तै. घरवार विहिन	जोखिममा रहेका समुहको बारेमा जानकारि भएमा उल्लेख गर्नु होस				

४. खानेपानी, सरसफाई र स्वच्छता	
४.१ पिउने पानीको मुख्य श्रोतको अवस्था कस्तो छ ?यदि क्षति भएको छैन भने ४.३ मा जाने।	☐ पुर्ण क्षतिग्रस्त ☐ आंसिक क्षति ☐ क्षति भएको छैन
४.२ वैकल्पिक पिउने पानिको श्रोतको व्यवस्था कस्तो छ ?	☐ छ, सुरक्षित श्रोतको रुपमा प्रयोग भएको छ ☐ छ, सुरक्षित/असुरक्षित थाहा छैन तर प्रयोग भएको छ ☐ वैकल्पिक श्रोतको प्रयोग भएको छैन
४.३ फोहोर मैला व्यवस्थापनको व्यवस्था छ ?	☐ छ ☐ छैन
५. अस्थाई आवास र अन्य अनिवार्य गैर–खाद्य सामग्रीहरु	
५.१ के विपद्का कारण आवास सम्बन्धी कुनैसमस्या भएको छ? (यदि छैन वा थाहा छैन भने ६.१ मा जानुहा वासस्थानकोस्)	☐ छ ☐ छैन
५.२ तत्कालको लागि कति घरपरिवारलाई अस्थाई आवासको आवश्यकता छ ?	संख्या उल्लेख गर्ने
५.३ अहिले विस्थापितहरु कहाँ बसेका छन् ?	☐ विद्यालय ☐ अन्य सार्वजनिक भवन ☐ सडक छेउमा शिविर बनाएर ☐ जंगल छेउमा शिविर बनाएर ☐ अन्य (उल्लेख गर्ने)
५.४ विस्थापितहरु बस्न सक्ने त्यस्ता ठाउँहरु कहाँ कहाँ छन?	☐ विद्यालय ☐ अन्य सार्वजनिक भवन ☐ सडक छेउमा शिविर बनाएर ☐ जंगल छेउमा शिविर बनाएर ☐ अन्य (उल्लेख गर्ने)

५.५ कति समयका लागि अस्थायि आवास आवश्यक छ ?	☐ १ हप्ता ☐ २ हप्ता ☐ १ महिना ☐ ३ महिना भन्दा बढी
६. खाद्यान्न तथा बजार	
६.१ के विपद्का कारण प्रभावित क्षेत्रका मानिसहरुले सञ्चित गरेर राखेको खाद्यान्न नष्ट भएको छ ?	☐छ ☐ छैन ☐आंशिक ☐थाहा छैन
६.२ के प्रभावित वडा भित्रको बजार सामान्य रुपमा चलिरहेको छ ?	☐पूर्ण संचालन ☐आंशिक संचालन ☐संचालन छैन ☐थाहा छैन
६.३ के बजारमा पर्याप्त खाद्यान्न सञ्चित छ ?	☐छ ☐छैन ☐थाहा छैन
६.४ के बजार सम्म स्थानीय समुदायको सहज पहुँच छ ?	☐छ ☐ आंशिक ☐ छैन ☐थाहा छैन
७. स्वास्थ्य तथा पोषण	
७.१ प्रभावित क्षेत्रमा विपद् पश्चात स्वास्थ्य सम्बन्धी कुनै समस्याहरु उत्पन्न भएका छन् ? (यदि छैन भने ७.३ मा जानुहोस् ।)	☐छ ☐छैन ☐ थाहा छैन
७.२ यदि छ भने कस्ता खालका समस्याहरु देखा परेका छन् ?	☐घाइते ☐सरुवा रोग ☐आवश्यक प्रजनन स्वास्थ्य सेवामा समस्या ☐अपर्याप्त औषधि आपुर्ति ☐अपर्याप्त जनशक्ति ☐स्वास्थ्य निगरानि प्रणालिले काम नगरेको ☐अन्य (उल्लेख गर्ने)
७.३ प्रभावित क्षेत्रका मानिसहरुको स्वास्थ्य सुविधामा पहुँच कस्तो छ ?	☐विपद् पूर्व जस्तै दुरुस्त (कुनै परिवर्तन छैन) ☐लामो समय लाग्छ /धेरै कठिन ☐केहीलाई मात्र स्वास्थ्य सेवाको पहुँच नभएको हो ☐वा सबैलाई ☐थाहा छैन

८. संरक्षण	
८.१ के त्यहाँ बच्चाहरु हराइरहेको वा परिवार संग छुटेको बारेमा जानकारि छ ?	☐छ ☐छैन
८.२ के त्यहाँ कुनै लैगिक हिंसा भएकोबारेमा जानकारि छ ?	☐छ ☐छैन
८.३ ति क्षेत्रका मानिसहरुमा डर तथा चासोका विषयहरु के के छन् ?	☐बत्तिको अभाव ☐गोपनियताको अभाव ☐तस्करिको डर ☐लैङ्गिकतामा आधारित हिंसा बढ्नु ☐अन्य (उल्लेख गर्ने)

९. विपद् पश्चात् विकसितघटनाक्रम	
९.१ मौसमको वर्तमान अवस्था कस्तो छ ?	☐मौसम समान्य छ ☐भारी वर्षा ☐अत्याधिक चिसो ☐हावाहुरी ☐अत्याधिक गर्मि ☐हिमपात ☐अन्य (उल्लेख गर्ने)

१०. उपलब्ध श्रोत साधन, समस्याको सामना गर्ने रणनीतिहरु र आवश्यक सहयोग

मुख्य सुचनादाताको सुचना र लेखाजोखा टोलिको अवलोकनका आधारमा उक्त क्षेत्रमा देखिएको थप आवश्यक सहयोग

क्षेत्र	अतिरिक्त सहयोगको आवश्यकता	उक्त क्षेत्रमा आवश्यक भएको तथा उपलब्ध सहयोग
१०.१ खोज तथा उद्धार	☐छ ☐छैन	
१०.२ आकस्मिक प्राथमिक उपचार	☐छ ☐छैन	
१०.३ खानेपानि, सरसफाई तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन	☐छ ☐छैन	

१०.४ आवास तथा गैर खाद्य सामग्रीहरु	☐छ ☐छैन	
१०.५ संरक्षण	☐छ ☐छैन	
१०.६ खाद्यान्न	☐छ ☐छैन	
१०.७ शिक्षा	☐छ ☐छैन	
१०.८ स्वास्थ्य	☐छ ☐छैन	
१०.९ लेखाजोखा टोलीको लेखाजोखा पश्चात उक्त वार्डमा तत्काल आवश्यक राहत समाग्रीको कसरि वर्णन गर्नु हुन्छ ?	☐सहयोगको अति आवश्यकता ☐केहि मात्रामा सहयोगको आवश्यकता ☐स्थानिय क्षेत्रमा उपलब्ध श्रोतबाट आवश्कता पूर्ति गर्न सकिने	
१०.१० तत्काल सहयोगका लागि सर्वभन्दा उच्च प्राथमिकतामा के परेको छ ? प्राथमिकता निर्धारण गर्दा नम्वरमा उल्लेख गर्नुहोस । (प्राथमिकताको आधारमा १ देखि ३ सम्म क्रमवद्ध मिलाएर राख्नुहोस्)	☐खानेपानी ☐आवास ☐स्वास्थ्य ☐संरक्षण ☐खोज तथा उद्धार	☐सरसफाई ☐ओढ्ने र ओछ्याउने ☐खाद्यान्न ☐अन्य(उल्लेख गर्ने) ☐आवश्यकता पूर्ति गर्न सकिने

केहि थप टिप्पणि भएमा उल्लेख गर्ने:

११ सूचनाका स्रोतहरु (यो प्रतिवेदन तयार गर्न प्रयोग गरिएका तथ्याङ्कका स्रोतहरु उल्लेख गर्नुहोस्)

म	पु		म	पु	
☐	☐	पालिकाका कर्मचारिहरु	☐	☐	प्रहरी
☐	☐	वडा प्रमुख	☐	☐	स्वास्थ्य कार्यकर्ता
☐	☐	वडा सदस्य	☐	☐	अ/गैसस (कृपया संस्थाको नाम उल्लेख गर्नुहोस्)
☐	☐	विद्यालयका शिक्षक/प्रधानाध्यापक	☐	☐	इन्जिनियर
☐	☐	कृषि तथा पशु विकास अधिकृत	☐	☐	संयुक्त राष्ट्र संघ (नाम उल्लेख गर्ने)
☐	☐	महिला टोलि नेता	☐	☐	समुदायका प्रभावित सदस्यहरु (पुरुष)
☐	☐	स्थानिय विपद व्यवस्थापन समिति	☐	☐	समुदायका प्रभावित सदस्यहरु (महिला)
☐	☐	नेपालरेडक्रस सोसाइटी	☐	☐	स्थानिय तहका क्षेत्रगत कार्यालयहरु

अनुसूची - ४
नेपाल रेडक्रस सोसाइटी
सिन्धुली जिल्ला शाखा
विपद् व्यवस्थापनका लागि घरधुरी सर्वेक्षण फाराम

विपद्को किसिम .... विपद् मिति:......................
जिल्ला: सिन्धुली गा.वि.स./न.पा.:................................. वार्ड नं.:............
गाउँ/टोल:........................

१) घरमूलीको नाम .... **गाउमा बोलाउने नाम** ....

२) पारिवारिक विवरण:

०-५ वर्ष सम्मका वालवालिका			६-१६ वर्ष सम्मका वालवालिका			१७-६० वर्ष सम्मका			६१ वर्ष भन्दा माथि		
केटा	केटी	जम्मा	केटा	केटी	जम्मा	महिला	पूरुष	जम्मा	महिला	पूरुष	जम्मा

३) सुरक्षा दिनुपर्ने व्यक्तिहरु

गर्भवती महिला	अपांगता भएका व्यक्तिहरु		दुध खुवाउने आमाको संख्या	हराएका		घाइते		विरामी		एकल महिला	जम्मा
	म	पु		म	पु	म	पु	म	पु		

४) मानवीय क्षति

मृतक			मृत्यु भएको कारण
म.	पु.	जम्मा	

५) विद्यालय जाने जम्मा संख्या:
वालवालिकाहरुको कक्षागत संख्या:

कक्षा	छात्र	छात्रा	विद्यालयको नाम

६) घरको अवस्था (✓ चिन्ह प्रयोग गर्नुहोस्)
( ) बस्न नहुने गरी भत्केको ( ) केही मर्मत गरी बस्न योग्य ( ) भित्ता मात्र भत्केको ( ) छाना मात्र भत्केका

( ) भाँडावर्तन नष्ट भएको ( ) लुगाफाटा नष्ट भएको ( ) धारा क्षतिग्रस्त ( ) खाद्यान्न पुरै/आशिंक नष्ट

( ) शौचालय क्षतिग्रस्त

७) जग्गा जमिन .... बिघा रोपनी मध्ये .... बिघा रोपनी बगाएको ...... बिघा रोपनी खेती बाली मात्र काम नलाग्ने गरी पुरेको।

८) पशुधन क्षति

गाई/गोरु	रांगा/भैंसी	भेडा/बाख्रा	कुखुरा/ हाँस	माछा	अन्य

९) पेशा (✓ चिन्ह प्रयोग गर्नुहोस्)

( ) खेतीवारी ( ) मजदुरी ( ) पशुपालन ( ) दुग्ध व्यवसाय

( ) सिलाई कटाई ( ) माछापालन ( ) नोकरी ( ) अन्य ।

सर्वेक्षणकर्ताले क्षतिको विवरणका आधारमा भर्ने

१०) आवश्यकताको पहिचान

क) अस्थायी आवासको व्यवस्था ख) स्थायी घर बनाउनु पर्ने ग) धारा बनाउनु पर्ने घ) शैक्षिक सहयोग दिनुपर्ने

ङ) शौचालय बनाउनु पर्ने च) मनोविमर्श सेवा छ) छोटो अवधिको लागी खाद्यान्न ज) लामो अवधिको लागी खाद्यान्न

झ) अन्य सेवा

सर्वेक्षणकर्ताको नाम	**घरमूलीको नाम:**	**प्रमाणित गर्नेको**
नाम:		
पद:	दस्तखत:	पद:
संस्था:		संस्था:
दस्तखत:		दस्तखत:
मिति:	मिति:	मिति:

नेपाल रेडक्रस सोसाइटी
सिन्धुली जिल्ला शाखा

विपद् परेको वेला सर्वेक्षण गर्ने व्यक्तिले ध्यान दिनु पर्ने कुराहरु :

१) सर्वेक्षणमा जानु पूर्व सर्वेक्षण सम्वन्धी जानकारी प्राप्त गर्नुहोस् ।
२) रेडक्रसले तपाईलाई लेखेको पत्र र सर्वेक्षण फाराम आफुसित राख्नुहोस् ।
३) रेडक्रसबाट सम्वन्धित उपशाखा र गा.वि.स. ⁄ नगरपालिका लाई लेखिएको पत्र बुझनुहोस् ।
४) उपयुक्त गा.वि.स., नगरपालिका र उपशाखालाई बुझाई सहयोगका लागि अनुरोध गर्नुहोस् ।
५) आफुलाई रेनकोट, छाता, टर्च आदि वन्दोवस्तीको सामान तयार गरि साथमा लैजानुहोस ।
६) समुदायका भलमन्सा ⁄ वडघरहरु र स्थानीय शिक्षक नायकलाई सर्वेक्षणका लागि प्रयोग गर्नुहोस् ।
७) सवैसित नम्रतापूर्वक व्यवहार गर्नुहोस ।
८) सवैको आत्मसम्मानको रक्षा र कदर गर्नुहोस् ।
९) कुनै प्रभावित वस्ती, समुदाय र परिवारको घरमा खाना ⁄ नास्ता खानु भो भने पैसा तिर्न नविर्सनुहोस् ।
१०) आफुसित सफा पानी वोकेर लैजानुहोस् ।
११) प्रभावित समुदायका प्रत्येक परिवार (घर) मा गएर भलाकुसारी पछि दिएको फाराम भर्नुहोस् ।
१२) यो फाराम भर्दा नम्रता पूर्वक सवै जानकारी लिदै भर्दै जानुहोस् ।
१३) राजनीति, धर्म, जात जाति, आफ्नो, विरानो जस्ता कुरालाई एकदमै टाढाराखी मानवताको आधारमा निष्पक्षतापूर्वक फाराम भर्नुहोस् ।
१४) फाराम भरिसकेपछि घरमूलि सित पुनरावलोकन गराई हस्ताक्षर गराउनुहोस् ।
१५) कुनै कुरा दिन्छौं भनेर वचन ⁄ आश्वासन नदिनुहोस् ।
१६) समुदायको फाराम भरिसकेपछि सवैसँग बैठक बसी पुनरावलोकन गरिहालनुहोस् र काँटछाँट गर्नुपर्ने भए गर्नुहोस् ।
१७) समुदायका भलमन्सा वा वडघर सित वा त्यहाँ उपलब्ध प्रतिष्ठित व्यक्तिसित प्रमाणित गराउनुहोस् ।
१८) फाराम वास्तविकताको आधारमा भराउन आग्रह गर्नुहोस् ।
१९) भविष्यमा कसैले घरदैलो भ्रमण गर्‍यो भने झुटो साबित हुन नपरोस् भन्ने हेक्का दिनुहोस् ।
२०) सर्वेक्षण कार्यमा रहदा कसैको चियोचर्चो, राम्रा नराम्रा कुरा नगरी आफ्नो कामसित मात्र सीमित हुने प्रयास गर्नुहोस् ।
२१) खाद्य ⁄ गैर खाद्य, शिक्षा, कृषि, Recovery समेत मा तपाईले गरेका सर्वेक्षणको प्रभाव पर्ने भएकाले तपाईले भरेको फाराम त्रुटिपूर्ण नहोस भन्ने विचार गरी इमानदारीपूर्वक काम गर्नुहोस् ।
२२) कुनै पनि आग्रह र पूर्वाग्रहवाट टाढा बस्नुहोस् । तपाई राहत संस्थाको प्रतिनिधि भएकाले सरकार र गैह्रसरकारी निकायले दिने सहयोग तपाईको इमानदारी माथि निर्भर रहन्छ अत: त्यसमा अडिग भएर काम गर्नुहोस् ।
२३) फाराम नं.२ भरिसकेपछि सर्वेक्षण फारम नं.३ पनि Update गर्नुहोस् ।
२४) कुनै एक राहत पाउनु पर्ने मान्छे छुटयो भने फेरि थप्न सकिन्छ तर नपाउनु पर्ने मान्छेको नाम पाउनेमा सिफारीस भयो र उसले राहत पायो भने त्यो ठूलो समाजिक अपराध हो त्यसैले सतर्क हुनुहोस हामी अपराधमा सहभागी नवनौं ।
२५) खानपान आदि तथा लुगाफाटा तडकभडक नदेखाउनुहोस् ।
२६) संस्थाको Visibility देखिने कुरा लगाउनुहोस् ।
२७) कामगर्दाखेरी कुनै विवादमा नपरी सबैको सहमति जुटाउने र त्यो पनि नभएमा ने.रे.सो. जिल्ला शाखा र गा.वि.स. सँग समन्वय गर्ने । त्यस्तो ठाउँमा ने.रे.सो. उपशाखा भएमा समन्वय गरि अत्यधिक प्रयोग गर्ने ।
२८) तपाई सर्वेक्षण कार्यमा संलग्न भएको वेला कुनै पनि वादविवाद, छलफल, वहस हुनसक्छ, सरकार वा अन्य राहत संस्था वा राजनैतिक दलका पक्ष वा विपक्षमा कुरा आउन सक्छन् । त्यसमा आफ्नो प्रतिकिया कुनै पनि हालतमा नदिई तटस्थ भएर बस्नुहोस् । यो नै रेडक्रस कर्मीको विशेषता हो । यसलाई बचाएर राख्नुहोस् ।
२९) फाराम नं. ३ गा.वि.स. ⁄ न.पा. सँग र रेडक्रसका निकाय संग प्रमाणित गराउनुहोस् ।
३०) सहयोगका लागि सवैलाई धन्यवाद दिनुहोस् ।
३१) प्रस्थान गर्नुहोस् ।

अनुसूची– ५

विपद्सम्बन्धी प्रमुख शब्दावली

विपद् (Hazard) : विपद् ल्याउन सक्ने कुनै पनि घटना जस्तै बाढी, पहिरो, आगलागी, हुरीबतास, चट्याङ विपद् हुन्

विपद् (Disaster) : विपद्का घटनाबाट जनधनको क्षति भएको अवस्था । मानिस मर्ने, हराउने, घाइते हुने, घरपालुवा पशु मर्ने र खेतबारी नष्ट भएर मानिस विस्थापित भएर अर्काको सहयोग लिनु पर्ने स्थिति उत्पन्न हुनु नै विपद् हो ।

जोखिम (Risk) : विपद्का घटनाबाट क्षति हुने सम्भावना रहेको अवस्था वा हानीनोक्सानी हुने सम्भावना । नदी किनारमा रहेको बस्ती बाढीको धेरै जोखिममा रहेको हुन्छ । धेरै भिरालो र सिमसिमे पाखोमा भएको घर वा त्यसभन्दा तल भएको घर वा बस्ती पहिरोको जोखिममा रहेको हुन्छ ।

सङ्कटासन्न (Vulnerable) : आपत्कालीन अवस्था उत्पन्न हुने सम्भावना भएको वा अत्यधिक जोखिममा रहेको वा विपत्तितर्फ उन्मुख भएको अवस्था । पहिरो जान लागेको ठाउँको छेउको घर वा बस्ती तथा बाढी आउने समयमा खोला किनारमा भएको घर वा बस्ती ।

न्यूनीकरण (Reduction) : विपद्को घटनाबाट हुन सक्ने क्षति कम गर्न वा विपद्को घटना भएर विपद् आउनु अघि त्यसको सामना गर्न गरिने तयारी । पूर्वतयारी, पूर्वचेतावनी प्रणालीको स्थापनाजस्ता कार्यबाट विपद्को जोखिम न्यून गर्ने काम ।

अल्पीकरण (Mitigation) : विपद्बाट हुन सक्ने क्षति कम गर्न गरिने कार्य । खोलाको किनारमा तटबन्ध लगाउने, तारजाली लगाउनेजस्ता काम, पहिरो जान लागेको ठाउँमा टेवा पर्खाल लगाएर पहिरो नियन्त्रण गर्ने काम जसले पहिरो जानबाट नियन्त्रण गर्छ । विकासका काममा जोखिम कम गर्ने विधि अपनाएर क्षति हुने सम्भावनालाई कम गर्ने काम ।

क्षमता (Capacity) : विपद्को सामना गर्ने स्रोत, साधन, ज्ञान, सीप आदि भएको अवस्था । विपद् हुने सम्भावना छ भने विपद्को घटना हुनु पहिले गरिएको पूर्वतयारी । आपत्कालमा चाहिने सामानको जोहो गरिएको अवस्था । पूर्वतयारी गरेर विपद्को सामना गर्ने क्षमता बढाउन सकिन्छ ।

प्रबलीकरण (Retrofitting) : बलियो बनाउने काम । पुरानो घर, गोठको मर्मतसम्भार वा बाटो, पुल, विद्यालयजस्ता संरचनालाई विशेष प्रविधिद्वारा मर्मतसम्भार गरी विपद्का घटनाबाट क्षति नहुने स्तरमा विकास गर्ने कार्य ।

भवन निर्माण संहिता (Building Code) : नेपाल सरकारबाट २०६० सालमा भवन निर्माणका लागि लागू भएको मापदण्ड । साधारण भूकम्पबाट घर, कार्यालय भवन, विद्यालय भवन नभत्किउन भन्ने उद्देश्यले सरकारले तयार गरेको घर वा भवन बनाउने मापदण्ड ।

आपतकाल (Emergency) : विपद्का कारण जनधनको क्षति वा नोक्सान भएर उत्पन्न भएको विपत्तिको अवस्था । यस्तो अवस्थामा घर, छरछिमेकले मात्र समस्याको समाधान गर्न कठिन हुन्छ र सरकारी वा गैरसरकारी निकायको सहयोगको आवश्यकता पर्छ ।

पूर्वानुमान (Forecast) : कुनै पनि विषयमा पहिले नै गरिने अनुमान । घना वर्षा भएपछि बाढी आउने अनुमान गर्न सकिन्छ । रेडियोले दिनभरको मौसम कस्तो हुन्छ भनेर भन्नु पूर्वानुमान हो ।

पूर्व-चेतावनी (Early Warnings) : कुनै पनि घटना हुने सम्भावना भएमा त्यस्तो घटनाबाट प्रभावित हुन सक्ने समुदायलाई पहिले नै जानकारी दिने कार्य । पूर्वचेतावनी प्रणालीको विकासले विपद्को सामना गर्न सक्ने तत्कालको तयारी गर्न सहयोग गर्छ ।

पूर्वतयारी (Preparedness) : विपद्का घटनाबाट हुने क्षति कम गराउन, विपद्को अवस्थामा सुरक्षित स्थानान्तरण गर्न, मानवीय तथा आर्थिक क्षति कम गर्न र आपत्कालीन अवस्थामा व्यवस्थित र प्रभावकारी प्रतिकार्य गर्न विपद् हुनु पहिले नै गरिने कार्यलाई पूर्वतयारी भनिन्छ ।

प्रतिकार्य (Response) : विपद्को सङ्कटकालीन अवस्थामा गरिने उद्धार, राहत तथा मानवीयसेवाको कार्य । विपद्मा परेका मानिस वा छिमेकीलाई त्यसबाट निकाल्ने काम, घरबारविहीन भएकालाई अश्रयस्थलमा राख्ने र तिनको जीविकोपार्जनको लागि गरिने सहयोगको काम ।

सामना (Cope) : कुनै पनि घटनाको प्रतिकार गर्नु तथा विपद्बाट पर्ने समस्या समाधान गर्ने क्षमता वा शक्ति हुनु, बाढी आएमा खोलामा पौडी खेलेर बाहिर निस्कने क्षमता बाढीको सामना हो ।

घुँडा टेकी गुँडुल्क, ओत लागी समात (Duck, Cover and Hold) : विशेष गरी भूकम्प गएको समयमा सुरक्षित रहनको लागि बस्ने तरिका, पहिरो गएको समयमा पनि यो विधिबाट संवेदनशील अङ्ग बचाउन सकिन्छ ।

झटपट झोला (Go Bag) : विपद्को घटना भइहालेमा आफ्नो तथा परिवार र सकेसम्म छरछिमेकको सहयोगको लागि औजार, औषधि, हलुका खाद्यान्न आदि राखिएको त्यस्तो झोला जसलाई सजिलै भेटिने ठाउँमा राखिएको हुन्छ र विपद्को घटना भएको अवस्थामा बोकेर हिँड्न सकिन्छ ।

पराकम्प (After Shocks) : भूकम्पको ठूलो धक्का गइसके पछि फेरि जाने सा(साना धक्का वा झड्का ठूलो भूकम्प गइसकेपछि केही समयपछि वा फेरि आउने स-साना कम्पन ।

अनुसूची - ६

आपतकालीन अवस्थामा परिचालनका लागि आवश्यक सामाग्रीहरु

जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति सिन्धुलीको बैठकको निर्णय अनुसार सिन्धुली जिल्लामा वर्षेनी हुने विभिन्न विपद्बाट हुने क्षती न्यूनिकरण गर्ने अभिप्रायले सिन्धुली जिल्लामा प्लान नेपाल सिन्धुली, जिल्ला विकास समिति सिन्धुली र कमलामाई नगरपालिका सिन्धुलीको सहयोगमा निम्न निकायहरुमा रहनेगरी निम्न स्थानहरुमा आकस्मिक विपद् उद्धार सामाग्रीहरु व्यवस्थापन गरिएको छ ।

सामाग्रीहरु रहको स्थान :

१) कपिलाकोट गा.वि.स.	इलाका प्रहरी चौकी छाप
२) भिमेश्वर गा.वि.स	प्रहरी चौकी खुर्कोट
३) लाम्पानटार गा.वि.स.	प्रहरी चौकी लाम्पानटार
४) सिर्थौली गा.वि.स.	इलाका प्रहरी चौकी डकाहा
५) हर्षाही गा.वि.स.	अस्थायी प्रहरी चौकी हर्षाही
६) बस्तीपुर गा.वि.स.	प्रहरी चौकी बस्तीपुर
७) कुशेश्वर गा.वि.स.	प्रहरी चौकी दुम्जा नेपालथोक
८) बेलघारी गा.वि.स.	इलाका प्रहरी चौकी बेलघारी
९) कमलामाई नगरपालिका	जिल्ला प्रहरी कार्यालय सिन्धुली
१०) कमलामाई नगरपालिका	चण्डीदल गण, ठूलीटार

विपद् उद्धार सामग्री सेन्टरमा उपलब्ध गराइएको सामाग्रीहरुको विवरण :

१. बन्चरो	२ (दुई) थान
२. गल	२ (दुई) थान
३. हम्मर	२ (दुई) थान
४. पिक	३ (तीन) थान
५. सावेल	५ (पाँच) थान
६. आरा	१ (एक) थान (ठूलो)
७. जरकिन	२ (दुई) थान
८. इमरजेन्सी लाईट	२ (दुई) थान
९. प्लाष्टिक ट्याङ्की	१ (एक) थान ५०० लि.
१०. रवर ट्युव	२ (दुई) थान
११. हाते आरा	२ (एक) थान
१२. बाल्टीन	२ (दुई) थान
१३) स्ट्रेचर	१ (एक) थान
१४) लाईफ ज्याकेट	५ (पाँच) थान
१५) क्याराविन	२ (दुई) थान
१६) हेल्मेट	५ (पाँच) थान
१७) रेस्क्यू ऱ्यापरीङ्ग रोप	१०० (एकसय मि.)
१८) First Aid Kit Box	१ (एक)सेट
१९) टिनको बाकस	१ (एक) थान (सामाग्रीहरु राख्नका लागि)

(माथी उल्लेखित सामाग्रीहरु १० स्थानको लागि पुरा सेट उपलब्ध गराईएको छ ।)

बिपद सम्बन्धि समग्रीहरुको विवरणः-

सि.नं.	उपलब्ध सख्या				आवश्यक सामाग्रीको न्यूनतम संख्या	कैफियत
	जिल्ला आपतकालिन कार्यसञ्चालन केन्द्र	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	सशस्त्र प्रहरी	नेपाली सेना	स्थानीय तह तथा जिल्लास्तरमा कार्यरत गैर सरकारी सस्थासंग आवश्यक सामाग्रीको व्यवस्थाको लागि पहल भैरहेको ।	
१	कम्प्यूटर सेट थान, १	सवारी साधनः टाटा वानटन १, निसान पिकअप १, टाटा पिकप १, स्कारपियो पिकअप १,मो.सा.३	लाईफ ज्याकेट १० थान, first Aid kit Box २ , टयुव १ थान, सावेल ४ थान, हेल्मेट ६ थान, रेस्क्यू रोप, १ थान, पिक ३ थान	सावेल १६ वटा, लाईफ ज्याकेट २२ वटा, स्टेच २ वटा, First Aid Kit ३ वटा, पिक ४ वटा, वन्चरो २, गल २ वटा आरा १, जर्किन २, रवर टयुव २, इर्मजेन्सी लाईट २, हाते आरा २, वाल्टिन, २, क्याराविन ५, प्लाष्टिक हेल्मेट ५ वटा, रेस्क्यू रोप १०० मिटर, टिनको वाकस १, हम्मर २ वटा		

२	ल्यान्डलाईन फोन १ सेट	वालटिन २, हाते आरो २, गल २, सावेल २, पिक ४, वन्चरो ५, स्टेचर १०, रेस्क्यू रयापीङ रोप २०० मिटर, हेल्मेट १५, त्रिपाल १, फरुवा २, गैची २, वेल्चा १०, लाईफ ज्याकेट १५, टयुव २, सेफ्टी वेल्ट ५, पानिवुट १५ वटा पन्जा ५ जोर		फायर Extinguisher १ वटा, हेड लाईट ३ वटा, सेफ्टी हेल्मेट ३ वटा, रवर वुट ३ वटा, रेस्क्यू भेष्ट ३ वटा, छालाको पन्जा ६ जोर, टर्च लाईट २ वटा, रवर टयुव २ वटा , थ्रो व्याग १ वटा, मास्क ७ वटा , कम्पास सिठी ६ वटा, नाईलन रोप १० मिटरको ३ वटा, सेफ्टी वेल्ट २ वटा, क्याराविना हुक १० वटा, प्रौसिक रोप १ वटा, हार्नेश ४ वटा, क्याराविना ३१ वटा, रयापलिङ्ग रोप २ रोल, आईस ह्याम्मर, १वटा जंगे आरो ४ वटा, प्लाष्टिक हेल्मेट १० वटा, आल्मुनियम फोल्डिङ्ग टेवल ६ वटा, फायर एक्सिटिगुईसर २४ वटा, पर्शनल रोप १७ रोल, उड कटर १ गोटा		
३	Canon Camera १ सेट, Hand Free set थान १	ई.प्र.का कार्यालयहरुमा टाटा पिक अप ३ , मोटर साइकल, ७, लाईफ ज्याकेट २०, वेल्चा १९, पिक १६, टयुव ५, स्टेचर ५, वालटिन २, डोरी २ थान		First suit 1, Traffic cone 6, Caution Tape 2, Search Light 1, Tube 2, Fire retd coverall 4, Through Bag 1, Pulleey 11 mm 1, Face Mask 3 m 4, Safety Belt 4, double pulley 7, Ear plug 2, Siren 1, Fireman Axe 2, carabiner 5, Helmet 1, Fire blanket 1, Fire glovs 4		

अनुसूची- ७

कार्यरत निकायहरु तथा संघसंस्थाहरुको सम्पर्क विवरण :

क्र.सं.	निकायकोनाम	जिम्मेवार व्यक्ति	सम्पर्क नम्बर	इमेल ठेगाना
१	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	प्रमुख जिल्ला अधिकारी	०४७-५२०५३३/५२०२५६ ९८५४०६७७७७	cdosindhuli@gmail.com
२	जिल्ला समन्वय समिति	जिल्ला समन्वय अधिकारी	०४७-५२०१४४ ९८५४०८७२२२	sindhuliddc@gmail.com
३	कमलामाई नगरपालिका	प्रमुख	०४७- ५२०२४५ ९८५४०४१०२९	
४	दुधौली नगरपालिका	प्रमुख	०४७-४१२०५१, ९८५४०४१८५१	dudhaulinp@gmail.com
५	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ	इकाइ प्रमुख	०४७-५२०१७५/५२०५७५	
६	सिन्धुली जिल्ला अस्पताल	अस्पताल प्रमुख	०४७-५२०१४५	dhosindhuli@yahoo.com
७	स्वास्थ्य कार्यालय	प्रमुख	०४७- ५२०१८८	
९	कृषि ज्ञान कन्द्र	वरिष्ठ कृषि विकास अधिकृत	०४७-५२०१६६	dadosindhuli@gmail.com
१०	भेटेरीनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र	प्रमुख	०४७-५२०१८५/५२०४२२	
१३	डिभिजन बन कार्यालय	जिल्ला बन अधिकृत	०४७-५२०१३५/५२०५३५	
१४	मालपोत कार्यालय	कार्यालय प्रमुख	०४७-५२०१२५	
१६	नापी कार्यालय	कार्यालय प्रमुख	०४७-५२०१२९	
१७	नेपाल टेलिकम	प्रमुख	०४७-५२०१११/५२०२२२	
१८	नेपाल विद्युत प्राधिकरण	प्रमुख	०४७-५२०१५०/५२०५५०	
१९	जिल्ला हुलाक कार्यालय	प्रमुख	०४७-५२०१२१	
२०	जिल्ला तथ्यांक कार्यालय	प्रमुख	०४७-५२०१२८	
२२	९ नं. वाहिनी अड्डा	वाहिनीपति	०४७-५२०१३१	ninebrigade56@gmail.com
२३	बर्द बहादुर गण ढूलीटार	प्रमुख सेनानी	०४७-६२००८९	
२४	वन तथा पर्यावरण सुरक्षा गण	प्रमुख सेनानी	०४७-६९१८५७	
२५	नेपाल प्रहरी	प्रहरी उपरीक्षक	०४७-५२०१९९/५२०५९९ ९८५०६५५५५५	dposindhuli@gmail.com

२६	मध्यक्षेत्र प्रहरी तालिम के	बरिष्ठ प्रहरी उपरीक्षक	९८५४०४१७८९, ९८५४०४०७३३	mrptc_dudhauli@gmail.com
२७	सशस्त्र प्रहरी बल, आश्रित गुल्म	स. प्रहरी नायव उपरीक्षक	०४७-५२१११	
२८	राष्ट्रिय अनुसन्धान जिल्ला कार्यालय	प्रमखु अ. अधिकृत	०४७-५२०२३३	
२९	जलश्रोत तथा सिंचाई विकास डिभिजन कार्यालय	डिभिजन प्रमुख	०४७-५२०१०५	
३०	शहरी विकास तथा भवन निर्माण डिभिजन कार्यालय	प्रमुख	०४७-५२११३९	dudbcsindhuli@gmail.com
३१	राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक सिन्धुली शाखा	शाखा प्रवन्धक	०४७-५२०५१५/ ५२०१५५	
३२	राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक रातमाटा शाखा	शाखा प्रबन्धक	९८४४४१५५५५	
३३	कृषि विकास बैंक सिन्धुल शाखा	शाखा प्रवन्धक	०४७-५२०१७०	
३४	घरेलु तथा साना उद्योग विकास समिति	प्रमुख	०४७-५२०१२४	
३५	कन्दमुल विकास केन्द्र	प्रमुख	०४७-५२०१२२	
३६	राष्ट्यि पुनर्निर्माण प्राधिकरण	प्रमुख	९८४१९५२४४५	
३७	जिल्ला निर्वाचन कार्यालय, सिन्धुली	जिल्ला निर्वाचन अधिकृत	०४७-५२०३२२	
३८	खाद्य प्रविधि तथा गुण नियन्त्रण डिभिजन कार्यालय, सिन्धुली	प्रा.स.	९८५४०४३९८३	

अनुसूची-८ मिति २०७६/३/१६ गतेको जिल्ला विपद व्यवस्थापन समितिको बैठकका निर्णयहरु

विपद पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना, २०७५ को समयसापेक्ष रुपमा परिमार्जनको लागि गठित उपसमितिबाट तयार भएको विपद पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना २०७६ उपर छलफल गरियो । छलफलमा प्राप्त राय सुझावलाई समेटी योजनालाई अन्तिम रुप दिने र सो योजनालाई आधार मानी पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्यको कार्य अगाडी बढाउने निर्णय गरियो ।

विपदको क्षेत्रमा कार्यरत संस्था श्री हाम्रो प्रयास नेपाल परियोजनाबाट जिल्ला प्रशासन कार्यालय, सिन्धुलीमा सञ्चालित जिल्ला आपतकालीन कार्य सञ्चालन केन्द्रको लागि सहयोग स्वरुप प्रदान गरिएको आवश्यक स्रोत साधन (Rescue Rope १०० मिटर, Emmergency Light १० Peace, Rain Coat १० peace र Life jacket १५ Peace) हस्तान्तरण गरि जिल्ला आपतकालिन कार्य सञ्चालन केन्द्रबाट आगामी दिनमा प्राप्त स्रोत साधनको प्रभावकारी रुपमा प्रयोग गर्ने ।

मनसुनको समयमा हुन सक्ने संभावित विपद हावाहुरी, बाढी पहिरो, चट्याङ्ग जस्ता घटनाको जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनको लागि सबै सुरक्षा निकाय, सबै स्थानीय तह, सबै सरकारी, गैरसरकारी निकायहरु तत्काल परिचालित हुन सक्ने गरि तयारी अवस्थामा रहने ।

मिति २०७६।३।३० गते सिन्धुली जिल्ला दुधौली नगरपालिका वडा नं. १ गिज्यानी बस्ने वर्ष ४५ को श्री भिमनाथ कुवरको चट्याङ्ग लागि मृत्यु भएको हुँदा मृतकका नजिकका हकदारलाई आवश्यक कागजात सहित उपस्थित भएमा जिल्ला विपद व्यवस्थापन समिति/जिल्ला प्रशासन कार्यालय बाट रु १,००,०००।(अक्षेरुपी रु एक लाख) रकम उपलब्ध गराउने निर्णय गरियो ।

विपदको समयमा तत्काल परिचालन हुन सक्ने गरी धुलिखेल सिन्धुली बर्दिबास सडक आयोजना, सडक डिभिजन कार्यालय, मध्यपहाडी लोक मार्ग आयोजना कार्यालयलाई डोजर, स्काभेटर स्टयान्डबाई राख्ने र सबै स्थानीय तहले एम्बुलेन्स, दमकल जस्ता साधनहरु तयारी अवस्थामा राख्नको लागि अनुरोध गर्ने ।

विपद्बाट हुन सक्ने सम्भावित जोखिम न्यूनीकरणका लागि सतर्कता अपनाउन सर्वसाधारणको लागि स्थानीय सञ्चार माध्यमबाट सन्देशमूलक सूचना प्रवाहको लागि स्थानीय तहलाई अनुरोध गर्ने ।

नेपाल रेडक्रस सोसाइटी कार्यालय सिन्धुलीले कम्तीमा १५० परिवारको लागि आवश्यक गैर खाद्य सामाग्रीहरु र नेपाल उद्योग वाणिज्य संघ सिन्धुलीबाट खाद्य सामाग्रीहरु मौज्दात राख्न र जिल्लाका दुर्गम स्थानमा समेत सहज आपूर्ती हुन सक्ने व्यवस्था मिलाउने । सबै स्थानीय तहले समेत कम्तीमा १०० परिवारलाई आवश्यक पर्ने गैर खाद्य सामाग्रीको मौज्दातको व्यवस्था गर्न अनुरोध गर्ने ।

जिल्ला अस्पताल, जिल्ला स्वास्थ्य तथा सबै स्थानीय तहले अति आवश्यक औषधि तयारी अवस्थामा राख्ने । आवश्यकता अनुसार तुरुन्तै परिचालन हुन सक्ने गरि QRT (Quick Respose Team) को व्यवस्था गर्ने ।

विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना, २०७५ को समयसापेक्ष रुपमा परिमार्जनको लागि गठित उपसमितिबाट तयार भएको विपद पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना २०७६ उपर छलफल गरियो । छलफलमा प्राप्त राय सुझावलाई समेटी योजनालाई अन्तिम रुप दिने र सो योजनालाई आधार मानी पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्यको कार्य अगाडी बढाउने निर्णय गरियो ।

विपदको क्षेत्रमा कार्यरत संस्था श्री हाम्रो प्रयास नेपाल परियोजनाबाट जिल्ला प्रशासन कार्यालय, सिन्धुलीमा सञ्चालित जिल्ला आपतकालीन कार्य सञ्चालन केन्द्रको लागि सहयोग स्वरुप प्रदान गरिएको आवश्यक स्रोत साधन (Rescue Rope १०० मिटर, Emmergency Light १० Peace, Rain Coat १० peace र Life jacket १५ Peace) हस्तान्तरण गरि जिल्ला आपतकालिन कार्य सञ्चालन केन्द्रबाट आगामी दिनमा प्राप्त श्रोत साधनको प्रभावकारी रुपमा प्रयोग गर्ने ।

मनसुनको समयमा हुन सक्ने संभावित विपद हावाहुरी, बाढी पहिरो, चट्याङ जस्ता घटनाको जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनको लागि सबै सुरक्षा निकाय, सबै स्थानीय तह, सबै सरकारी, गैरसरकारी निकायहरु तत्काल परिचालित हुन सक्ने गरि तयारी अवस्थामा रहने ।

मिति २०७६।३।३० गते सिन्धुली जिल्ला दुधौली नगरपालिका वडा नं. १ गिज्यानी बस्ने वर्ष ४५ को श्री भिमनाथ कुवरको चट्याङ लागि मृत्यु भएको हुँदा मृतकका नजिकका हकदारलाई आवश्यक कागजात सहित उपस्थित भएमा जिल्ला विपद व्यवस्थापन समिति/जिल्ला प्रशासन कार्यालय बाट रु १,००,०००।(अक्षेरुपी रु एक लाख) रकम उपलब्ध गराउने निर्णय गरियो ।

विपदको समयमा तत्काल परिचालन हुन सक्ने गरी धुलिखेल सिन्धुली बर्दिबास सडक आयोजना, सडक डिभिजन कार्यालय, मध्यपहाडी लोक मार्ग आयोजना कार्यालयलाई डोजर, स्काभेटर स्टयान्डबाई राख्ने र सबै स्थानीय तहले एम्बुलेन्स, दमकल जस्ता साधनहरु तयारी अवस्थामा राख्नको लागि अनुरोध गर्ने ।

विपद्बाट हुन सक्ने सम्भावित जोखिम न्यूनीकरणका लागि सतर्कता अपनाउन सर्वसाधारणको लागि स्थानीय सञ्चार माध्यमबाट सन्देशमूलक सूचना प्रवाहको लागि स्थानीय तहलाई अनुरोध गर्ने ।

नेपाल रेडक्रस सोसाइटी कार्यालय सिन्धुलीले कम्तीमा १५० परिवारको लागि आवश्यक गैर खाद्य सामाग्रीहरु र नेपाल उद्योग वाणिज्य संघ सिन्धुलीबाट खाद्य सामाग्रीहरु मौज्दात राख्ने र जिल्लाका दुर्गम स्थानमा समेत सहज आपूर्ती हुन सक्ने व्यवस्था मिलाउने । सबै स्थानीय तहले समेत कम्तीमा १०० परिवारलाई आवश्यक पर्ने गैर खाद्य सामाग्रीको मौज्दातको व्यवस्था गर्न अनुरोध गर्ने ।

जिल्ला अस्पताल, जिल्ला स्वास्थ्य तथा सबै स्थानीय तहले अति आवश्यक औषधि तयारी अवस्थामा राख्ने । आवश्यकता अनुसार तुरुन्तै परिचालन हुन सक्ने गरि QRT (Quick Respose Team) को व्यवस्था गर्ने ।

अनुसूची- ९
सर्न्दभ सामग्रीहरु

क्र.सं.	प्रतिवेदन/प्रकाशनको नाम	सिकाई/असल अभ्यास
१	विपद्पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य या २०६८ सिन्धुली	समग्र जिल्लाको विपद जोखिमको अवस्थाबारे असल चित्रण
२	विपद्पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य या २०७० सिन्धुली	जिल्ला स्तरको विपद जोखिम स्तरीकरण, विषयगत अभ्यासहरु सुरु हुन खोजेकातथा जिल्ला भित्र रहेका क्षमताहरु उल्लेख भएको ।
३	विपद्पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य या २०७३,२०७५ सिन्धुली	जिल्ला स्तरको विपद जोखिम स्तरीकरण, विषयगत क्षेत्रका अ सामाग्रीहरुको चित्रण तथा क्षमताहरुको जानकारी तथा पछि क्रियाकलापहरुको खाका उल्लेख भएको ।
४	नेपाल रेडक्रससोसाइटीका वार्षि प्रतिवेदनहरु	जिल्लामा भए गरेका विपदमा प्रतिकार्य गर्दाका प्रयास, समन्वय गर सकलन तथा राहत वितरणको अवस्था ।
५	विपद व्यवस्थापन ऐन २०७४ तथा नियमावली २०७६	ऐनले व्यवस्था गरेको मापदण्ड र सरकारी संरचनाबारे बुझाई
६	स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४	विपद्जोखिम न्यूनिकरणमा स्थानीय निकायको भूमिका बारे स्पष्टता
७	राहत वितरण मापदण्ड २०४५, तेस संसोधन २०६९	राहत सम्बन्धी मापदण्ड निर्धारण गरिएको ।
८	राष्ट्रिय विपद्प्रतिकार्य ढाँचा, २०७०	तत्कालको प्रतिफल सम्बन्धी ।
९	स्फेयर मापदण्ड	राहत मापदण्ड र न्यूनतम आवश्यकताबारे सबै कारवालाहरुलाइसरा जानकारी नभएको ।
१०	सेन्डाई कार्य संरचना	विपदलाई प्राथमिकता क्षेत्र अन्तर्गत समावेश गर्न चासो प्रकट
	विभिन्न स्थानीय तह विपद् जोखिम व्यवस्थापन कार्य योजनाहरु	स्थानिय तहमा योजना निर्माण गर्ने प्रकृया स्थानीय प्राथमिकताहरुबारे जानकारी भएको,विपदको स्थिति र स्थानीय स्तरबाट गर्न सक्ने सम्भावित उपायहरुका बारेमा जानकारी ।